

A. Gr. b.

2329.

a. g. b. 2329

~~1699~~

Moschopulus

<36604377700010

<36604377700010

Bayer. Staatsbibliothek

MANUELIS MOSCHOPULI

CRETENSIS

OPUSCULA GRAMMATICA.

MANUELIS MORCHOTTULLI

CRETENSIS

OPUSCULI A GRAMMATICA

MANUELIS MOSCHOPULI

CRETENSIS

OPUSCULA GRAMMATICA

IN QUIBUS ET DE USITATA GRAECIS EX OMNI
AEVO DIPHTHONGORUM PRONUNTIATIONE
DOCTRINA INSIGNIS.

E C O D I C E

NUPER IN BOHEMIA REPERTO
NUNC PRIMUM EDIDIT GRAECE

PRAEFATIONEM CUM DIATRIBE LITERARIA DE MOSCHOPULIS
ET ANIMADVERSIONES SUAS ADIECIT.

FRANCISCUS NICOLAUS TITZE,

AA. LL. ET PHILOSOPHIAE DOCTOR, HISTORIARUM IN CAES. REG.
CAROLO-FERDINANDEA UNIVERSITATE PRAGENSI PROFESSOR P. O.

L I P S I A E,

A P U D C A R O L U M C N O B L O C H.

P R A G A E,

A P U D J O S E P H U M K R A U S S.

1 8 2 2.

14 C

MANUELLIS MOSCHOPOLI

C R E T E N S I S

OPUSCULA GRAMMATICA

IN QVIBVS ET DE VETUSTA GRÆCIS ET LINGVÆ
ALVO VERNACVLORE PROPRIO
DOCTRINA PAVSIS

E C C L E

WURTEMBERGISCHE
BIBLIOTHEK

UNIVERSITÄT WÜRZBURG
BIBLIOTHEK

FRANCOIS NICOLAS TITRE

LECTURER IN GRÆCIS
PROFESSOR T. O.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE

1842

1842

1842

077

P r a e f a t i o.

Rationem redditurus, cur opuscula grammatica, quae parvo hoc volumine continentur, editione haud quaquam indigna censuerim, primum omnium necesse est, ut aperiā, quemadmodum ea, quae cum tot aliis incuria hominum penitus intercidere periclitabantur, fortunato detecta in manus meas pervenerint. Accepta illa ferimus Viro cum primis erudito *Wenceslao Hanka*, de lingua et literatura Bohemica novissimis temporibus juxta populares alios optime merito. Qui cum operam daret, ut illi per diversas patriae regiones libri veteres, bohémica lingua conscripti, sedulo investigarentur ac coëmerentur, factum est, ut Reginaehradecii annis abhinc duobus in domo privata praeter libellos alios et Codex manu scriptus graecus reperiretur, ceterisque ibidem coëmtis voluminibus gratum *Ἐκπαιδευτικὸν* accederet. Is cum titulo careret, unde dignosci auctor posset, resolutaque situ compagine, disiectis

atque inter se commutatis plagulis, turbato aliquantum contextus ordine, negotium facesseret aliis, quibus inspiciendus tradebatur, obtulit eum mihi possessor humanissimus, quippe qui sciret me tum temporis in edendo Aristotelis libro *περὶ ζωῆς φύσεως* occupatum, permisitque, ut eo uterer pro luitu meo, ac si qua in eo deprehenderem publicatione digna, ea, transsumto in me editionis labore, publici juris facerem. Grata mihi erat tum statim fiducia viri benevolentissimi; gratior etiam, postquam oblatis Codicis pretium penitior adhibita lustratione apparere coeperat.

Est Codex ille bombycinus seu chartaceus, formae quaternae minoris, seculi Chr., quantum ex scripturae proprietate conicere licet, XIVti aut XVti, et haud dubie apographum. Prima quaeque quaternionum quinionumque folia in margine inferiori ad dextram literis α . β . etc. a scriba conspiciuntur signata. Quae signatura cum ter ab α incipiat, prodit, apographum istud ex singulis partibus, una eademque manu descriptis, paulatim coaluisse in unum corpus, quod, possessor antiquus dispesci sibi a bibliopega jussit in duo volumina, ita, ut volumen prius ex pluribus partibus constaret ab α incipientibus. Ut enim id nunc habemus, duae sunt tales partes, quarum anterior comprehendit quaterniones α . β . et ternionem γ ., posterior

quaterniones α . β . γ . δ . Foliorum hujus voluminis summa nunc 52, sed erant olim folia 54, quorum tamen unum, et quidem posterioris partis initiale, quod auctoris nomen in medio, cetera album, ostendisse coniicio, forfice penitus fere abscissum; alterum, quaternionis γ postremum, usque ad exigua duo fragmenta chartae ab interiori margine exstantia, delaceratum. Videtur autem et ab initio prioris partis, si non major aliqua labes accidit, deesse saltem unum folium, quia nec ibi visitur titulus prodens auctoris nomen. Illud certum, has partes uno separato volumine priore fuisse conclusas, idque apparet partim ex ipsa compaginis a tergo hic ibi resolutae structura, partim ex postrema pagina fusciori ac squalidiori reddita, ex quo volumen hoc tegumentis suis, ut videtur, ligneis privatum est, cujus vestigia postrema illa pagina, pressione paene laevigata, adhuc manifesto ostentat.

Alterum volumen, quod aequae suis tegumentis caret, constat quinionibus septem et una dyade, procedentibus ab α usque ad η . ostenditque folia 74, quorum ultimum vacuum. Deest a fronte titulus, quem tamen in singulari folio olim perscriptum fuisse opinor cum nomine auctoris illorum opusculorum, quae ab initio hujus voluminis leguntur, sicut deinceps plenissimus titulus visitur *Michaëlis Syngeli*, cujus Syntaxis posteriorem hujus

voluminis partem usque ad finem insumit. Ceterum duo ista volumina, unum quodammodo corpus constituentia, neque forma neque scriptura, quae quidem a prima manu est (nam paucula quaedam in postremis singularum partium foliis et in marginibus serior manus adscripsit) nihil fere inter se differunt, nisi quod in priori volumine quaevis pagina plena 24 versus seu lineas, in posteriore vero paulo ampliore 25 ostendit; tum, quod ibi charta per quaterniones, hic autem per quiniones dividitur. Literae graecae in utroque minusculae, praeter capitum, sectionum et saepe lemmatum initiales, quas non forma solum majuscula, sed et minii seu rubricae color, sicut inscriptiones, quae tamen minutis literis scriptae, distinguit. Compendia scripturae non quidem nimia, sed in his vetustiora non pauca, qualia in graecis MSS. inde ab seculo Chr. X. occurrere solent. Jota subscriptum non semper, saepius tamen adhibitum: at eadem vocalis in vocibus, sicut et *v*, punctis duobus supra juxta se positis perpetuo signatur. Duo *qq* spiritibus carent. Verba pro consuetudine scribarum adeo arcte juxta se collocata, ut saepissime discerni non nisi ope spirituum et accentus possint, in quibus ipsis tamen, sicut et in singulis quandoque literis vocalibus scribendis, corrupta jam seculo Chr. XIV. quarundam pronuntiatione, aurium magis quam oculorum ductui obtem-

peratum patet, ut hinc coniicias, alio dictante, aliis scribentibus, ejusmodi Codices, qualis hic noster est, esse confectos. Sed de his exempla in Notis praestamus, et satis jam de forma, ut aliquando ad ipsam rem accedamus.

Continentur toto hoc Codice scripta mere grammatica duorum maxime, ut nunc affirmare licet, auctorum, *Manuelis Moschopuli* illius *Cretensis*, Grammatici sua aetate, quam in adiecta Diatribe de Moschopulis accuratius, ac adhuc factum, determinavi, percelebris, et *Michaëlis Syngeli*, aetate haud paulo majoris, nec minus inter doctissimos grammaticae artis scriptores celebrati: quorum exquisita opuscula, quisquis sibi hunc Codicem primus comparavit, in unum quasi corpus consociata, ut junctim legerentur, habere voluit. Ex his Syngeli syntaxis satis nota est, utpote olim jam pluries typis vulgata. Moschopuli vero opusculorum, quae Codex noster praebet, non nisi exigua pars typis descripta innotuit; cetera pleraque, quae qualiaque hic damus, ne visu quidem, aut saltem non satis animadversa in alio quopiam Codice, nedum typis mandata a quoquam, ex iis, qui de his rebus scripserunt, Montfauconio imprimis et Fabricio, didicimus. Debent autem esse in pretio haec opuscula non solum propter Moschopuli ipsius in re grammatica acre judicium, sed vel potius propterea, quod constat,

Grammaticorum vetustiorum, eorumque maximorum, Apollonii Dyscoli ejusque filii Herodiani, Tryphonis, Hephaestionis, Dionysii Thracis, Syngeli aliorumque diligentiores scrutatores exstitisse neminem, quam Moschopulum illum Cretensem, ut qui nobis in scriptis suis illorum doctrinam unus fere quam sincerissime conservavit, suisque observationibus adauxit. Non itaque immerito tanti viri incognitas hactenus opellas, quas Codex noster offert, omni adhibita cura studemus jungere majoribus illis scriptis, quae pridem sub ejus nomine vulgata doctorum manibus teruntur.

Incipit autem primum volumen nostri Codicis a tractatu cum inscriptione rubra, *περὶ ἀντωνυμιῶν* i. e. *de Pronominibus*, qui occurrit prorsus ad verbum in opere Moschopuli, *Περὶ σχεδῶν*, notissimo, quod olim Robertus Stephanus ex MSS. Regiae bibliothecae Parisiis a. 1545. 4. totum splendide edidit, ubi, quae Codex noster ex suis fontibus praebet, pag. 11—17. leguntur. Deinceps, tribus modo versibus transitis, sequitur ex eodem opere excerptus tractatus *περὶ ἄρθρων* i. e. *de Articulo*, qui in impresso Stephani Moschopulo habetur pag. 17. 18. Tertius huic tractatus adjungitur, *περὶ προθέσεων* i. e. *de Praepositionibus*, ibidem occurrens pag. 23—36. Quo rite finito, adnectitur absque omni inscriptione, quasi in additamentum, doctrina de Comparativis et Superla-

tivis desumta ex eodem Moschopuli opere, a verbis, *τιμιώτατος τὸ ω μέγα* usque ad *λαμπρότατος καὶ ἕτερα*, sicut habes in Steph. edit. pag. 71. Tum vero succedit doctrina de Adverbiis item sine inscriptione, a verbis *ἀσπόρως ποίου τῶν ἐπιρρήμάτων*; usque ad *μάταιον, μέγα*, sicut ibidem pag. 19. 20. Huic adiicitur, si transeas in Stephani editione 9 versus, pars quae ibi sequitur de diphthongis in praeterito aliquo mutabilibus, *Ἰστέον — οἶον οὐρῶ οὐρον*. Itaque cuncta haec ex vetustiori aliquo Codice, qui continebat Moschopuli opus *περὶ σχεδῶν*, excerpta, in nostrum Codicem transierunt. Quibus, quod paginae postremae satis ampla pars vacua relictæ erat, paulo minori scriptura, adhibitis compendiis frequentibus, scriba adnexuit duos tractatulos, *περὶ σολοικισμοῦ* et *περὶ βαρβαρισμοῦ*. Prioris initium, *Σολοικισμὸς ἢ ἀπὸ τοῦ Σόλωνος, ἢ ἀπὸ τοῦ σώου λόγου αἰκισμὸς. περὶ γένους, ὡς, κλυτὸ (sic) Ὑποδάμεια* etc. Solo indicio speciei et adiecto exemplo doctrina brevis procedit. Barbarismi absque ulla definitione genera cum exemplis proponuntur. Ultimæ tres lineæ ostendunt: *Τί ἐστι λέξις; συμπλοκὴ στοιχείων· ὑπάλληλος ἐκφορὰ· ὕψ' ἓνα τόνον καὶ ἐν πνεῦμα ἀδιαστάτως ἐκφερομένη ἐν ἀπλοτήτι ἢ συνθέσει*. His igitur insumitur voluminis prioris pars prima, constans, ut supra dixi, quaternionibus α. β. et ternione γ. seu foliis 24. Transeundam totam istam partem, jure credo, censui, utpote nihil

offerentem, quod non jam impressum legi possit. Nam et de Barbarismo et Soloecismo pleniora quaedam opuscula vir summus Valckenaerius cum Ammonio suo Lugduni Batav. 1739. 4. publicavit, ex eodem cum nostris fonte, Herodiano nempe, ut Villoison Anecd. Gr. II. pag. 175—178 probavit, derivata, et a senioribus Grammaticis pro modulo operum suorum, jam latius, jam astrictius proposita.

At hinc jam altera pars voluminis prioris, post abscissum, ut memoravi, folium, quod fortasse olim nomen auctoris ostenderat, in sequenti gerit rubram inscriptionem, *περὶ νέας γραμματικῆς*, quam insequitur atramento scriptus plenior titulus, *Ἐπιτομή νέα γραμματικῆς* etc. ut in hac nostra editione vides. Magnum me cepit gaudium, cum prima vice inciderem in hunc titulum, videremque propositum jam operis Librum primum, et expectarem, ut hunc porro ceteri Libri insequerentur. Sed aliter evenit, nec nisi primus Liber inventus, eximius quidem, et qui desiderium ceterorum vehementius accenderet, adeo plenus est doctrinarum exquisitissimarum, quae stilo cultissimo exhibentur. Ac primum quidem, cum, quae de literarum graecarum successiva inventionem, deque earundem enuntiatione ac discrimine, de ratione syllabarum, de dictione ejusque passionibus ibi traduntur, avide percurrerem, putabam me librum aliquem ex desideratis Apollonii Dyscoli aut Herodiani legere, donec in

doctrinae capite de Prosodia, et quidem in expositione canonum universalium de Spiritibus adverterem ab auctore nostro laudatos ultro Herodianum et Tryphonem, a quibus illi in pauculis etiam recedere visum. Tum vero jam in postremo libri capitulo, de Interpunctione, exempla ibi adducta auctorem hominem Christianum clare loquebantur. Eximia maxime est in hoc Libro doctrina de recta atque ex omni aevo usitata Graecis diphthongorum pronuntiatione, quam adeo clare ac distincte expositam frustra in cunctis aliis Grammaticorum veterum scriptis, quae ad nos pervenere, quaeras, ut vel propter hoc unum mereatur hic Liber a doctis universis cognosci. Patet hinc, Erasmum Roterodamum, insistentem veterum vestigiis, saltem veriora docuisse, quam Reuchlinum Graecos recentiores unice sequentem. Verum ne Erasmus quidem in cunctis metam attigit. Quae enim de pronuntiatione diphthongi *ei* a nostro auctore traduntur, quam Erasmus cum *αι* et *οι* una in classe censet, prorsus diversa sunt; ex quibus conficitur, hanc diphthongum veteribus Graecis nunquam sonasse *ei*, sed de consuetudine merum auditum esse *e*, id est, *ε*, cui literae vocali Graeci, etiam recentiores, quo tractiorem ejus pronuntiationem indicarent, jota non quidem subscribebant, sed sicut vocali *v*, adscribebant, tametsi id in *αι* de regula nunquam audiebatur prae sono literae *ε*, qui in hac diphthongo praeva-

lebat, nec patiebatur exaudiri *ι*, quod diphthongis aliis, veluti *αι* et *οι* quodam modo inerat, distincte atque apertissime in sola *υι* juxta *υ* pronuntiabatur. Atqui sic auctor noster confirmat et simul interpretatur sententiam P. Nigidii, Grammatici juxta Varonem inter Romanos eruditissimi, qui apud Gellium Noct. Attic. XIX, 14. legitur scripsisse: „*Graecos non tantae inscitiae arcesso, qui ου ex ο et υ scripserunt, quantae qui ει ex ε et ι. Illud enim inopia fecerunt; hoc, nulla re coacti.*“ Poterant enim ex judicio Nigidii pro *ει* solum *ε* scribere, quoniam in pronuntiatione haec sola litera exaudiebatur: at in *ου* exprimendo, quod fere sicut Latinum *u* sonabat, propria et singulari litera destituti, coacti duplicem vocalem, sonum illum fere efficientem, usurpabant. Sed non est hic locus scribendi in doctrinam nostri auctoris commentarii, quem alii haud dubie plurimi praestabunt. Illud tamen monuisse non insuper erit, ut sobrie expendat verba auctoris nostri, quisquis interpretari ea praesumet, ne super diphthongorum pronuntiatione novae inter doctos viros rixae et factiones oboriantur. Nobis nunc de auctore hujus Libri pauca dicenda videntur. Eum non esse alium, quam eundem Manuelem Moschopulum, cujus ex opere *περὶ σχεδῶν* praecedentes in Codice nostro particulas vidimus, vel hinc elucet, quod in Opere *τῶν ἐρωτημάτων βραχυθέντων παρὰ τοῦ Μανουὴλ Μοσχο-*

πόλον, ut illud post alios Walderus Basileae 1540. 8. typis impressit, prima pars pag. 1—7., si ordinem rerum non parum immutatum excipias, nil aliud refert, quam abbreviatum seu in compendium per quaestiones et responsiones redactum Epitomes nostrae librum primum. Omissa sunt in illis Erotematis cuncta, quae profundiorē artis doctrinam in nostro Libro exhibent, nec nisi levissima quaeque et pueris instituendis apprime necessaria servata brevissimeque exposita, ut dubites, an illud Ἐρωτημάτων βραχυθέντων, seu ut antiquior editio sine an. loc. typ. curata refert, διορθωθέντων, opus ab ipso auctore sic concinnatum sit: qua de re pluribus agentem me in sequenti Diatribe de Moschopulis observabis. Hac de causa praeter argumentum ex illo opere petatum, circumspectienda et argumenta alia erant, quibus Libri nostri auctor Moschopulus sine controversia probaretur. Et ecce! Macarius ille Chrysocephalus, seculi Chr. XIV. fere medii scriptor, testante Fabricio Bibl. Gr. Tom. VII, p. 775 ed. vet. ac confirmante id Villoisonio Anecd. Gr. II, p. 5. in operis sui, quod ipse Magnum Alphabetum nuncupavit, nos Catenam in Lucae Evangelium vocare solemus, quodque ineditum adhuc in multis diversarum bibliothecarum MSS. habetur, limine ait, se multifarias vocabuli λόγος significationes, quas ibi profert, ex *Manuele Grammatico* desumas transtu-

lisse in suum librum. Haud dubie depromsit has Macarius ex Epitomes Moschopuli Libro, quem hic edimus, ubi Cap. 5to recensitas omnes reperies. Nec debet nobis injicere scrupulum, quod easdem fere ab initio Syngeli Syntaxeos jam expositas cernimus. Sumsit eas Moschopulus a Syngelo, nec ad verbum prorsus, sed brevius alioque ordine proponit. Macarius autem eas se, non ex Syngelo, sed ex Manuele Grammatico, i. e. ex nostro Moschopulo, quem coevi ejus non nisi Manuelem Grammaticum aut Manuelem Cretensem nuncupare solebant, ait depromsisse. Itaque jam validum habemus argumentum, Libri nostri auctorem non alium esse, quam illum ipsum Cretensem, quem in Diatribe nostra probamus longe post Syngelum, sed aliquanto ante Macarium floruisse. Nequaquam vero hic de aliis Manuelibus e. g. Chrysolora etc. cogitandum, qui partim post Macarium vixere nec in suis scriptis de variis vocabuli λόγος significationibus egere. Praeterea non parum confirmatur nostra haec de auctore Epitomes Moschopulo lata sententia, quod Godof. Henr. Schaeferus ad calcem Gregorii Corinthii de Dialectis Lipsiae 1811. 8. editi, tractatum quoque περὶ τῶν παθῶν τῆς λέξεως ex medio Codice Parisino 2662. publici juris fecit, quem eundem in Cod. Darmstadensi haberi asseverat sub titulo, *Περὶ τῶν παθημάτων τῶν λέξεων Κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Μοσχοπούλου*. Idem nomen prae-

ferunt et alii Codd., in quibus hic tractatus, Parisini ac Florentini. Consentit tractatus ille cum Epitomes nostrae capite 5to, in quo etiam *περὶ παθῶν λέξεων* agitur, nisi quod haec doctrina in nostro Libro aliquanto succinctius, nec prorsus eodem ordine traditur. Habet quidem haec materia communem fontem Tryphonem, unde seriores grammatici fere omnes hauserunt: attamen cum Epitome nostra et stilo et habitu concordet cum tractatu illo, quem Schaeferus publicavit, ut penitus sentias, ejusdem scriptoris foetum esse utrumque, necesse est, Moschopulum aut brevioram illam doctrinam, quam Epitome exhibet, serius in peculiari schedio dilatasse; aut ex prius emissio latiore schedio arctiorem tractatum hunc intexuisse Grammaticae suae. Addamus et illud. Erat Moschopulus noster ex illis auctoribus, quos Schedographos vocant, sua aetate facile princeps: propterea et ejus doctrinam de Prosodia, quae, brevior fortasse ab ipso reddita, in Libri nostri cap. 6to legitur, vel potissimum indigitatam credo ab auctore Lexici illius *περὶ πνευμάτων*, quod cum Ammonio suo e Cod. Voss. edidit Valckenaerius Lugduni Batav. 1739. 4. Quamvis enim in titulo tantum legatur, *ἐκ τῶν Τρύφωνος, Χοιροβοσχοῦ, Θεοδοριτοῦ, καὶ ἑτέρων*, tamen in ipso textu pag. 219. collector hujus Lexici apertis verbis provocat etiam ad illos auctores, qui *σχέδας* seu *σχέδια*, i. e. opuscula ex tempore,

et quasi tumultuario opere scripta, ediderunt, cum ait, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς τῶν σχεδεκδότων (sic enim ibi legendum, ut subintelligatur βιβλίων aut γραφῶν) τὸ ἔργον δασυνόμενον εὔρον. In his autem tractatus Moschopuli de Prosodia, quod vel levis comparatio nostri Libri cum illo Lexico doceat, primarium aliquem locum merebatur, ut mirum sit, hujus viri in illo Lexico nomen non occurrere, cum tamen pag. 241 Muzalonis cujusdam ignoti hominis, nisi forte tutorem Johannis filii, quem Theodorus Lascaris II. Imp. impuberem reliquerat, intellectum velis, fiat mentio in verbis, quae ad hunc modum sunt emendanda, τὸ οἰμώζω, δασυνόμενον εὔρον ἐν σχέδῃ τοῦ Μουζάλωνος etc. Transiit fortasse Moschopuli nomen collector parvi illius Lexici, quod observavit, hausisse eum pleraque de prosodia ex Tryphone et aliis, sicut in ejus doctrina de Syllaba cap. 4to illa, quae agunt de longa, brevi et communi syllaba, prorsus fere concordant cum Dionysii Thracis parva grammatica. Sed jam satis per ea, quae adduxi, credo demonstratum, Epitomen nostram alium auctorem agnoscere neminem, quam Moschopulum; et nobis ad ulteriora porro sine mora pergendum.

Excipit hunc Librum tractatus περὶ μέτρων i. e. de Metris, conjunctus fere scriptura cum illo Libro, quamvis ad eum nihil pertineat. Sitne ille ex alio Libro Epitomes desumptus, quoniam auctor ipse in

primo, et quidem cap. 3tio apertis verbis promittit, se in hoc opere etiam de Pedibus acturum, pro certo affirmari non potest: quamvis non dubitem, quin contenderit Epitomen suam per plures Libros deducere. Sed de hoc Codices Moschopuli, in diversis bibliothecis adhuc latentes, consulendi: nec enim inde, quod in nostro Cod. non plures Libri habentur, omnino jam sequitur, non plures exstare, et indicium quoque Libri secundi in aliquo Codice exstantis invenimus, de quo in Diatribe agetur. Praeterea in describendis hujusmodi Grammaticorum operibus scribae non raro emtorum optatis se accommodabant. Legebantur cum pueris primum initialia alicujus grammaticae, quibus annectebantur quasi in praeexercitamentum alia quaedam minuta opuscula, sicut fere in partibus nostri Codicis factum apparet. Ex hoc genere parvus iste tractatus de Metris putandus videtur, sive ex alio Libro Epitomes, sive ex alio prorsus opere Moschopuli decerptus. Exstat Hephaestionis Alexandrini libellus, *Ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων καὶ ποιημάτων*, impressus graece cum scholiis apud Adrianum Turnebum Parisiis 1553. 4. In scholiis ad finalem tractatum (tres enim in uno libello) perpetuo adiectis, quae recte putantur excerpta ex Longino a Scholiaste senioris temporis, utque verba quaedam pag. 88. produnt, Christiano, complura reperi cum tractatu *περὶ μέτρων* in nostro Cod. ad verbum saepe

convenientia. Anne Moschopulus ille Cretensis et pro auctore alicujus saltem partis Scholiorum in Hephaestionem habendus? Ita enim, quae sunt in nostro Cod., porro Excerpta ex Moschopulo forerent, aut ab ipso Moschopulo in alio opere paulo modo aliter tractata. Edenda igitur haec vel propterea duxi, ut cum Scholiis ad Hephaestionem comparari possint: immo aliqua verba ex iis ipsis scholiis ad explendum aut emendandum textum nostrum adhibui.

Sequitur sub inscriptione, *ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἡλικίαι*, additamentum ex eo genere, quod supra memoravi. Putes suis temporibus accommodare voluisse auctorem poema illud, quod de hominis aetate per septem divisa annos adscribitur Soloni in Poëtis gnomicis. Id tamen non insuper habendum censui in hac editione, propter Notam memorialem, quae deinceps subjungitur sub inscriptione: *δέκα κατηγορίαι*. Subscripta haec Nota ad finem praecedentium opusculorum, ita, ut, quod reliquum est paginae, vacuum relictum sit, aut ab ipso mihi Moschopulo videtur profecta, quo aevum suum artificioso quodam modo posteritati proderet, aut ab illo saltem scriba, qui primus hunc Librum Epitomes Moschopuli cum suis appendicibus sic descripsit, ut eum in nostro apographo habemus. Retinuere hanc Notam fideliter et posteriores Copistae, quippe quam sub categoriarum

titulo ac forma ne satis penetrarent quidem; atque ita factum, ut ea in apographum quoque nostrum transmigraret ac conservaretur, novum de Notis subscriptitiis, quas Montfauconius in Palaeographia sua collegit, datura exemplum. Nobis quidem haec *ὑπογραφή* valde exoptata accidit, de qua in Diatribe sequenti plura disputavimus.

Supererat de quaternione γ alterius partis voluminis prioris adhuc una pagina et postremum folium totum. Ad hoc spatium implendum descriptus ibi cernitur ab eadem manu, quae cetera scripsit, parvulus tractatus cum inscriptione, *περὶ ποδῶν*, qui fortasse praecedere debuerat tractatum *περὶ μέτρων*, si oculus scribae relictum post Epitomes Librum chartae spatium accuratius ante fuisset dimensus. Et hunc igitur, ordine quo inveni, curavi edendum, vel propterea, quod auctor, haud dubie idem Moschopulus, initio ejus provocat ad Aristotelem sive Philosophum, sive Grammaticum ejusdem nominis, teste Diogene Laërtio, Stagirita haud paulo posteriorem: tametsi tractatulus iste nil nisi pedum enumerationem appositis exemplis signisque supra notatis continet, ac fere ad eundem modum in scholiis ad Hephaestionem visitur. Quia vero huic opusculo in Codice perscribendo una non sufficebat pagina, aliquot ejus versus in sequens folium transibant. Quod cum serius, ut dixi supra, dilaceratum est, ante quam totum dela-

ceraretur, possessor aliquis hujus Codicis sua manu versus in eo folio scriptos retulit ad anteriorem paginam, ibique post syllabam primam vocis τέταρτος in inferiori margine satis amplo adscripsit: quo facto sequens folium deinceps totum est delaceratum. Sed fortasse in hoc, praeter illos versus feliciter servatos, scriptus porro visebatur auctor opusculi, quod in sequenti quaternione δ. incipit sub inscriptione satis manca, περὶ τῶν εἰ διφθόγγων: nam quae adnexa sunt verba, τῶν ἀρσενικῶν, suppartitionem jam indicant in Masculina, quibus dein succedunt Feminina, Neutra, Verba etc. Est autem hoc opusculum parvum Lexicon vocum graecarum a diphthongo εἰ incipientium, quarum significationes et saepe differentiae explicantur, appositis non raro exemplis ex auctoribus, quorum scripta partim deperierunt. Cum non minuerim ullibi me talem collectionem legisse, opusculum istud, quod non dubitem ejusdem Moschopuli esse, quippe cujus integrum Lexicon in Codice quodam Vossiano exstare Harlesius ad Fabricium adnotavit, utique in hanc editionem suscipiendum videbatur, quo alii de eo suum judicium ferre possent. Huic deinde adjuncta sunt aliquot exercitamenta lectu, ut opinor, non prorsus indigna, sub inscriptionibus, περὶ μορφῆς et περὶ αἰῶνος, quae cum philosophiam illorum temporum sapiant, quibus Moschopulus noster vixit, quidni et illa ex ejus scriptis

philosophicis, aut Lexico aliquo, quorum ille plurā collegit, excerpta putemus?

Sequuntur *στίχοι τοῦ Ψελλοῦ πολιτικοῖ*, parvum excerptum, non tamen omnino inutile, quoniam Atticismos singulares aliquot continet. Quod utri ex duobus Psellis doctis suo aevo philologis, adscribendum sit, haud facile dixerim. Illud certum, in verbis politicis Pselli, quos Fabricii Bibl. Graeca comprehendit, hoc fragmentum non inveniri. Merum deinde additur exercitamentum sub titulo, *αἱ φωναὶ τῶν ζώων*, quod legisse tirones saltem non poenitebit. Chartae dein explendae causa subjungitur sine inscriptione breviculus Index, cui titulum feci, *πάθη τῶν λέξεων*; tum, *τίνες γεγόνασιν ἀρχηγοὶ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν*, mancus admodum indiculus: porro, *τὰ ὀνόματα τῶν 9 Μουσῶν* etc., ac denique, *τῶν δέκα ῥητόρων τὰ ὀνόματα* etc., in quo postremo indiculo attentionem tamen merentur summae orationum decem illorum *Oratorum*, ut eae hic assignantur; siquidem ex his redeat, tum temporis, cum primum syllabus iste a quocunque veterum auctorum scriberetur, tot adhuc singulorum orationes exstitisse; tametsi id in uno et altero paene incredibile. Atque in haec terminatur posterior pars voluminis primi nostri Codicis superante folio quaternionis δ, in quod serior manus coniecit pauxillam recapitulationem de heroico, elegiaco et jambico metro, quam, utpote post illa, quae supra

habuimus, nihil novi offerentem, in hac editione trans-
eundam putavi. Habet posterior ista pars voluminis
folia 31, quia unum, ut dixi, delaceratum interiit.

Venio jam ad alterum nostri Codicis volumen,
quod quinternionibus, ut dixi, divisum, deficiente ti-
tulo, incipit a tractatu, cui inscriptionem feci, *περὶ
τῶν τοῦ λόγου σχημάτων*. Haud dubie idem Moscho-
pulus auctor et hujus, et mox insequentium opuscu-
lorum *περὶ τρόπων*, ut in Nota emendavi, *ποιητικῶν*,
et *περὶ ἑτέρων τρόπων ποιητικῶν*, quae cuncta arcte inter
se connectuntur, utpote unam principalem materiam
tractantia. Moschopulum horum auctorem praeter
stilum ac conformationem testatur insuper Cod. Vien-
nensis 292. a Lambecio Comm. vol. V, col. 528. seqq.
descriptus, in quo praeter alia, sub No. 46 seq. con-
tinentur *Manuelis Moschopuli fragmentum Gram-
maticae graecae de Spiritibus, atque Aenigma*. Non
est dubitandum, *fragmentum* illud desumptum ex Epi-
tomes ejus Libro I. quem hic editum a nobis cernis,
atque ita pro Moschopulo auctore, ad ea argumenta,
quae supra proposita sunt, et testimonium hujus Co-
dicis accedit. *Aenigma* autem, de quo Lambecius
non propius designavit, sitne plena de hoc tropo
doctrina, an solummodo exemplum, petitum haud
dubie est ex altero horum opusculorum, de quibus
nunc agimus, sistitque, ni fallor, illud aenigmatis
exemplum, quod versibus propositum valdeque ve-

tustum, de metallis, ut ego autumo, e terrae visceribus, ubi vivunt quodammodo, effossis, et in hominum usum, bellantium praesertim, fabricatis, loquitur, non de ἀγγέλοις, qualescunque cogites, quos, nescio quis, ibi in textum nostri Codicis intulit. Illud praeterea advertendum, prodere formam horum opusculorum, quae ab *interrogatione* initium sumunt, deprompta ea esse ex aliquo majore opere Moschopuli Ἑρωτημάτων, diverso, ut arbitror, ab eo, quod sub ejus nomine impressum habemus. Sed de his agendi locus opportunior in Diatribe nostra visus. Hic unum illud addendum, opuscula haec tria non cognovisse me unquam typis edita, eaque de causa in hanc editionem a me esse suscepta. Insunt illis praeter plurimos Homeri versus, ex alia recensione, quam qua hodie utimur, in exempla adductos, aliorum auctorum hactenus deperditorum, velut Menandri, Diphili, Callimachi, fragmenta nondum cognita.

Post illa vero jam Codex noster a media pagina quinionis β, decima octava, ostendit titulum rubrica exaratum: Μιχαὴλ πρεσβυτέρου καὶ συγγέλου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, μέθοδος περὶ τῆς τοῦ λόγου συντάξεως, σχεδιασθεῖσα ἐν Ἑδέσση τῆς Μεσοποταμίας αἰτήσῃ Λαζάρου διακόνου καὶ φιλολόγου καὶ λογοθέτου. Extenditur descriptum hoc opus integrum satis notum, ideoque ad meum edendi cetera consilium

nihil pertinens, usque ad finem voluminis totiusque nostri Codicis.

Cuncta igitur ferme, quae hic damus, ni fallor, nunc primum typis commissa in lucem producuntur. Adpersi illis Notarum aliquid, partim criticarum, partim earum, ex quibus Codicis scriptura hinc illinc magis etiam perspiciatur: nam in nonnullis vitia quaedam, a scriba profecta, sine haesitatione corrigenda erant. Diatriben de Moschopulis adiectam spero non ingratam fore illis, qui Literaturae et Bibliographiae operam navant, cum cognoverint, auctori nostro aetatem, toto seculo, quam adhuc factum, anteriorem esse assignandam. Ceterum curabit mox liberalissimo animo *Wenceslaus Hanka*, cui e tenebris eruti Moschopuli nostri gloria perpetuo debetur, ut Codex, ex quo haec edidimus, in posterum publice in Universitatis Pragensis Caes. Reg. bibliotheca asservetur.

Scribebam Pragae in aedibus Waldsteinianis

die 18. Julii 1821.

D i a t r i b e

l i t e r a r i a d e M o s c h o p u l i s.

Manueles cognomento Moschopulos; viros literatos, seculis Imperii Byzantini postremis plures exstitisse, Literariae historiae scriptores paene omnes, alter ex alterius auctoritate pendentes, affirmant; nemo tamen illos, quod sciam, satis diligenter distinguit. Recentiores plerique, ad Fabricii Bibliothecam graecam provocantes, et Fabricius ipse in suo opere Tom. VI. pag. 322. seq. edit. Harles. ad bibliographos antiquiores respiciens, Moschopulos grammaticos duos discernunt, quorum alterum, quem seniore vocant, claruisse circa annum Chr. 1392 in terris Imperii Byzantini, alterum prioris patruelem capta 1453 a Turcis Constantinopoli profugum in Italia vixisse graecasque ibi literas docuisse ajunt. Duos modo ab his secessisse observo, Jo. God. Eichhornium, qui Moschopulo seniori seu Cretensi annum Chr. c. 1400 assignavit, et A. H. L. Heerenium, qui Moschopulum alterum seu juniorem ne agnoscere quidem videtur.

Qui Moschopuli senioris aetatem circa an. 1392 statuunt, ii omnes, duce nescio quo, qui Martini Crusii Turcograeciam Basileae 1584. fol. editam oscitanter legerat, in foedum errorem inducti sunt. Narrat enim ibi pag. 44 Crusius, *habere se manuscriptum librum primum Quaestionum Moschopuli variis cum ductibus et abbreviaturis literarum, cujus επιγραφή sit: Αρχή συνθεω της βιβλου του φιλοσοφωτατου και λογιωτατου κυριου μανουηλ του μοσχοπουλου*, eumque paulo post ita describit, ut appareat, fuisse partem illius operis, quod aliquando sub nomine Basilii magni et titulo *περι γραμματικῆς γυμνασίας* ferebatur excusum Basileae 1553, quamvis id ante jam Robertus Stephanus Parisiis 1545. 4. sub vero nomine Manuelis Moshopuli et titulo *περι σχεδῶν* ope Codicum Regg. splendide impressum publicaverat. Hunc ergo librum manuscriptum Crusius ait se dono accepisse a M. Joanne Marcoleone. Is eum a patre suo habuerat, pater a Balthasare Pleiningero concionatore Schoredorfiano a. 1537 obtinuerat, et Nota initio libri adscripta praeterea prodebat, fuisse eum aliquando Joannis Reuchlini Phorcensis seu Capnionis. Sed insuper in ipso libro pag. 40 in summo margine ab ignota manu erat adnotatum: *εις τας κθ του μαρτιου μηνος εδοξε μοι ο παπας Κλουβης το τοιουτον χαρτιον, ετους 59α*, quae verba Crusius sic explicat et prosequitur, *Id est, Die 29 Martii mihi donavit librum hunc Sacerdos Clubes anno (Mundi) 6901. Ergo anno Christi 1392, a quo tempore praesens historia (intelligit autem suam Turcograeciam) incipit. Sunt ergo 188 anni ab ea donatione ad 1580 usque annum, quo haec scripsimus.* Cuncta igitur haec ad descriptionem, ut vides, Codicis manuscripti pertinent. At deinceps pergit Crusius: *Videtur Moschopulus hic vixisse temporibus*

Imp. Andronici Palaeol. senioris, id est, circiter annum Domini 1300, quia pag. 24 ejusdem libri de praepositione κατα positum hoc exemplum est (scilicet a Clube aut alio quopiam lectore, qui id fortasse in margine adscripsit, non a Moschopulo ipso, in quo nihil tale invenitur) κατα τον χρονον της βασιλειας ανδρονικου μεγαλου βασιλεως, του παλαιολογου, γεγονεν ανακλυσις των ρομαιων. Imperatore Magno Andronico Palaeologo, facta est revocatio, seu restitutio Romanorum. Fortasse, quod pater ejus Michael, imperium Latinis eripuisset, qui id ab anno Christi 1203 usque 1259 tenuerant: et filius Andronicus id magis confirmasset. Intelligitur ex hoc Clubis exemplo (forsitan quod in voce ανακλυσις litera υ pro η scripta) linguam Barbaro-graecam, etiam illo tempore, stante adhuc imperio Graeco, fuisse. idem ex historia germanica Schiltebergeri patet etc. Sed quae sequuntur, minus ad rem nostram attinent, possuntque, si cui lubet, in ipsa Turcograecia legi, unde superiora fideliter hic exscripta posui, ut quisvis intelligat, Crusium non esse in culpa, quod usque adhuc Moschopuli senioris aetatem Literariae historiae scriptores fere omnes, ad eum provocantes, circa annum Chr. 1392 definierunt. Nam Crusius, ut apparet, Moschopulo annum Chr. 1300 circiter assignavit: sed quisquis ejus verba primus in usum literariae Historiae tam dormitanter legit, ut annum ad Notam MS. donati per Clubem pertinentem, transferret atque confunderet cum aetate Moschopuli, ceteris cunctis, qui eum secuti sunt, causa erroris fuit.

Quoniam vero ne ista quidem aetatis nota, quam Crusius de Moschopulo dedit, sub Andronici Palaeol. senioris imperio vixisse eum statuens, satis acriter ab

illo exputata mihi videbatur, constitui quasi de integro in hanc rem inquirere, dignamque istam materiem censui, quam peculiari Diatribe tractarem, in editione praesertim opusculorum hactenus nondum cognitorum, quae eidem Moschopulo auctori jure tribuimus, quaeque ipsa haud pauca offerunt vestigia, quibus ad accuratiorem aetatis ejus circumscriptionem deducamur.

Ac primum omnium in hac re videbam perlustrandos esse mihi e scriptoribus Byzantinis historicos illos, qui res gestas sub Palaeologorum imperio composuerunt, si quid forte indicii de Moschopulis apud illos inveniri posset. Horum plerique me frustratum dimisere. Unus Pachymeres de Andronico seniore agens Hist. Libro IV, 15. edit. Rom. 1669. attentionem meam in illa sua verba convertit, ubi de *Lenaeo* mense Attico loquitur, quem ait ab interpretibus Hesiodi pro *Januario* Romanorum habitum esse, seque ipsum puerum aliquanto tempore eorum opinionem esse secutum, donec pro certiore assumeret, *Januario* Romanorum respondere magis Atticorum *Hecatombaeona*. Sciebam in Hesiodi interpretibus etiam Moschopulum ferri, qui de *Lenaeo* mense illud ipsum cum antiquioribus Hesiodi scholiastis assereret. Itaque statim inspexi Possini Observationes, qui Pachymerem edidit, ibique pag. 493 et 545 praeter eruditam discussionem de *Lenaeo* mense ejusque cum Romanorum *Januario* convenientia, reperi a Possino jam ad illa verba Pachymeris laudatos Scholiastas Hesiodi, Proclum, Tzetzen, et Moschopulum; unde patebat, Possinum quoque in ea opinione fuisse de Moschopulo, quod ille Pachymerem aetate tanto saltem praecesserit, quanto doctor discipulum praecedere solet. Qui enim aliter cum Proclo et Tzetze, quorum ille seculi Chr. Vti, hic XII mi scriptor fuit,

conjungere potuisset Moschopulum, nisi credidisset, hunc quoque innui a Pachymere inter interpretes Hesiodi, quorum de Lenaeo mense sententiam puer aliquamdiu secutus esset? — Laetus igitur accipiebam bonum omen ex hac Possini observatione, pergebamque investigare, quis ille Moschopulus fuisset. Ibi me parumper haesitantem tenuit editio Hesiodi cum graecis scholiis, quae exiit post antiquiorem Venetam Victoris Trincavelli 1537. ex officina Plantiniana Raphelengii opera et studio Danielis Heinsii 1603., in qua Moschopulus scholiastes perhibetur ἀνεπιὸς *Cretensis*. Sed expedit dubitantem Iriarte, qui Catal. pag. 272. nro. 171. adducit Codicem Matritensem, in quo Scholia in Hesiodi Opera et Dies disertis verbis tribuuntur *Moschopulo Cretensi*, id quod etiam adnotatum cernitur in Fabricio — Harles. Bibl. Gr. VI, pag. 324. not. *uu*. Vocatur autem *Cretensis*, idem qui aliis dicitur *senior Moschopulus*. Neque vero ambigi potest, hujus esse Scholia in Hesiodum, vel stilo teste. Cum igitur satis constet, Pachymerem undecim annos natum cum parente cive Constantinopolitano Nicaeam aufugisse, Latinis Constantinopolim tenentibus, indeque educatum Constantinopolim esse reversum; cum porro Pachymeres ipse memoret, se undeviginti annos nato pulsos esse Latinos Constantinopoli a Michaelae Palaeologo, sub quo imperatore ejusque filio Andronico ille deinceps vixit et scripsit, quid vetat, quo minus coniciamus, Moschopulum illum Cretensem aetate non multo majorem fuisse Pachymere, ut qui puer commentarium ejus in Hesiodum aut legerat, aut, quod magis etiam est verisimile, ipsum enarrantem atque interpretantem Hesiodi poema Nicaeae forte audiverat. Vides ergo, Pachymeris enuntiato, Possini observatione, et nostra conjectura haud improbabili, deduci nos cum aetate Moschopuli ad im-

perium Michaelis Palaeologi ita, ut natales ejus etiam aliquanto ante illud imperium sint quaerendi.

Sed ab historicis Byzantinis convertamus nos jam ad bibliographos de diversis Moschopulorum operibus agentes, quorum magna pars in Codicibus manuscriptis etiamnum latet. In his nihil me tam attentum habuit, quam quod Montfauconius in Bibliotheca Coisliana Paris. 1715 pag. 455 refert, describens Codicem bombyc. seculi XIV, foliorum 394, in quo praeter Philippi Solitarii Dioptram cum aliis scriptis, a fol. 305 habentur et *Ἐπιστολαὶ Κυροῦ Μανουῆλ τοῦ Μοσχοπούλου*. Harum epistolarum prima inscripta, *Τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῷ Ἀκροπολίτῃ*, altera, *Τῷ λογοθέτῃ τοῦ γενικοῦ τῷ Μετοχίτῃ*, tertia, *Τινὶ τῶν ἀρχόντων*, quarta, *Τὸς σχεσις τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα*, quinta, *Τῷ θείῳ αὐτοῦ τῷ Κρήτης*. In hac postrema inscriptione sine dubio peccatum. Omissa enim videntur aliquot verba post alterum *τῷ*, donec sequeretur *Κρήτης*, quod de patria sua Moschopulum Cretensem significare debebat; aut, si nihil omissum, pro *Κρήτης* scribendum erat *Κρητὶ*. Nam qui has epistolas scripsit, hac ipsa postrema inscriptione prodit, se non fuisse dictum Cretensem; verum profitetur, esse se patruelem Cretensis, quem *θεῖον* suum nominat, i. e. patruum seu avunculum. Hic autem patruelis ex ceteris epistolis evincitur fuisse coevus Constantini seu Georgii Acropolitae, et, ut apparet, Georgii ac fortasse etiam Theodori Metochitae. Scriptae enim priores duae epistolae, altera ad Constantinum Acropolitam, altera ad Georgium Metochitam mihi putantur, qui duo viri notissimi anno Chr. 1270 floruerunt. Oportet ergo iisdem temporibus adhuc vixisse Manuelem Cretensem, ad quem postrema epistola a patruеле data est. Itaque habemus duos

Manueles Moschopulos, alterum Cretensem, qui patruus seu avunculus fuit alterius, nempe Epistolographi. Ille senior, hic junior: sed ambo prorsus antiquioris aevi, quam adhuc creditum est. Jam imperator, ad quem *ὑπόσχεσις* illa data, non alius fuerit, quam Michael Palaeologus, sub quo concordia ecclesiarum, Graecae et Romanae, tentabatur magis quam conciliabatur; qua in causa et illa *ὑπόσχεσις* mihi scripta videtur. Atque utinam has Epistolas totas legere liceret, quarum non nisi initialia verba pauca Montfauconio publicare placuit: haud dubie ex postrema nexum omnem, qui inter hos duos Moschopulos, patruum, seu Cretensem, ac patruelem intercedebat, propius cognosceremus, pateretque ex reliquis res omnis, de qua tum agebatur. Verum ubi nobis non omnia praesto sunt, sufficit indicasse, unde plura hauriri possint.

Haud fallar, si patruelem Cretensis eundem Moschopulum putem, contra quem Georgius Metochita, magnae ecclesiae Constantinopolitanae diaconus, Vecchi tum Patriarchae assectator et comes, scripsit opusculum cum titulo, *Ἀντιρρόησις τῶν ὧν συνεγράψατο Μανουὴλ ὁ τοῦ Κρήτης (Κρητὸς) ἀνεψιὸς*, i. e. *Refutatio eorum, quae scripsit Manuel Cretensis Nepos seu patruelem*. Hunc libellum edidit Leo Allatius Graeciae Orthodoxae Vol. II. pag. 959. Adnititur autem in hoc scripto Metochita refellere dogma Ecclesiae Graecae de processione Spiritus sancti: unde patet Moschopulum patruelem tunc temporis Theologum dogma illud asseruisse, et schisma ecclesiae propugnasse adversus Veccum ejusque assecclas. Notum est enim, Veccum illum seu Beccum summis honoribus a Michaele Imp. admotum, tam fortiter pro unione Ecclesiarum, Romanae et Graecae, adlaborasse, quam ante contra eam pugnaverat.

Ceterum Metochita in sua Refutatione nec nominat adversarium suum, sed satis habet dicere, *illum in logicis disciplinis praeceliere*. Nec vero patruelis solum, sed etiam patruus Cretensis pro illo dogmate stetit, quod probant tot ejus enuntiata, quibus pro exemplis figurarum in opusculis grammaticis, quae hic edimus, usus est. Cadit ergo amborum aetas, ut hinc perspicitur, in illa tempora, quibus sub imperio Michaelis Palaeol. de schismatis compositione agebatur, nisi quod uterque, aut saltem patruelis, vitam longius in Andronici quoque Palaeol. imperium extendisse videtur. Vixeritne uterque aliquo saltem tempore Constantinopoli, pro certo affirmare non ausim. Illud magis constat, patruelem Theologiae potiore operam navasse, patruum Grammaticae, qua de causa hunc saepissime in Codicibus simpliciter *Manuelem Grammaticum* nuncupatum cernimus. Ambo tamen, ut par erat, Philosophiae addicti erant; nec abhorrebat Cretensis a lectione librorum sacrorum et theologicorum, cujus rei praeter multos locos scripturae sacrae in ejus operibus laudatos, praeclarum testimonium in Montfauconii Palaeographia habemus. Ibi enim pag. 93., ubi scribarum Notae in fine Codicum appositae recensentur, laudatur et talis Nota in fine Cod. Reg. 2886,³) qui continet *Gregorii Nysseni tractatum in titulos Psalmorum*. Ea sic habet: *Καρνάριος μ' ἔγραψε Συμεὼν ξένος θεῖω Μανουήλ Κρητὶ τῷ σοφωτάτῳ*. Hanc subscriptionem Montfauconius vertit: *Carnanius me scripsit Symeon peregrinus divino Manueli Cretensi sapientissimo*: cum potius vertere debuisset: *Carnanius me scripsit Symeon hospes patruo (seu avunculo) Manueli Cretensi sapientissimo*. Ex hac Nota primum redit, Manuelem Cretensem summorum Theologorum libros in pretio habuisse; simulque apparet, eidem plures fuisse patruales coevos, cum hic

praeter illum, quem supra habuimus, alius etiam, et quidem, ut videtur, calligraphus, nomine *Carnanius*, prod-eat. Designat eum Codicem Reg. Montfauconius ib. pag. 103 infimi aevi, ex quo videtur esse seculi XV. et quidem apographum vetustioris illius, quem Carnanius scripserat, unde accidit, ut et Notam illam senior copista ex vetustiore Cod. fideliter in recentiorem suum transferret, quod a scribis saepius factitatum.

Admonet res, ut loco hoc opportunissimo disseram de Nota memoriali in nostro Codice, ex quo haec Moschopuli opuscula edidimus. Dixi jam in Praefatione, haberi in hoc Codice *ὑπογραφὴν* admodum memorabilem sub inscriptione, *δέκα κατηγορίαι*, quam suo loco nunc etiam impressam cernis. Ea cum ibi graece posita sit, latine sic fere reddetur *Andronicus. magnus. fidelis. Palaeologi filius. Constantinopoli. nunc. subsistens. armatus. regnat. regnaturque.* Haec Nota singulari adeo forma proposita, auctorem, ni fallor, ipsum Manuelem Cretensem prodit, et a scriba, qui primus Epitomes Grammaticae ejus Librum cum quibusdam Additamentis in usum juventutis sic descripsit, ut eum in nostro Codice habemus, fini adjecta est; quo factum, ut et a senioribus copistis, illud exemplar repetentibus, fideliter servaretur. Consentit haec memoria quam accuratissime cum aetate auctoris, quam in antedictis potissimum sub imperio Michaelis Palaeologi actam agnovimus. Eam enim postremae categoriae, *βασιλεύει βασιλευόμενος*, unice loquuntur, designantes extremos annos Michaelis Imp., quibus filium Andronicum in societatem imperii adsciverat, testibus Pachymere Lib. IV., 29. et Nicephoro Gregora Lib. IV., 8., donec post obitum patris anno Chr. 1282. filius solus imperium capesseret. Atque ita

superioribus cunctis notitiis ad definiendam aetatem Manuelis Moschopuli Cretensis *ὑπογραφή* nostri Codicis coronidem justissime imponit.

Unum me post haec insuper sollicitum habet, idque est ipsum *Moschopuli* nomen, quod in compluribus MSS. seniori illi non datur, cum in iis, ut supra memoravi, fere tantum *Manuel Grammaticus* aut *Manuel Cretensis* perhibeatur. Ac invitat ipsum nominis *Moschopuli* etymon ambiguum suspicionem, potuisse duobus illis viris simile quidpiam ludibrii accidere, quod accidit Grammatico paulo vetustiori, quem vulgo *Choeroboscum* vocitatum invenimus, quamvis id nomen in illo non esset gentile, sed scommate ei inhaeserit, testante hoc Eustathio, qui iratum se profitetur illis, a quibus vir adeo doctus eam nominis sui ignominiam passus est. Erant Manueles nostri assertores acerrimi schismatis illius, quod usque adhuc Graecam ecclesiam ab Romana disjungit. Adversarios habebant Veccum Patriarcham Constantinopolitanum cum magna cleri parte, e quibus Georgium Metochitam scripta etiam *ἀντιρρήσει* in patruelem Cretensis vidimus invectum. Quidni verisimile sit, aliquem ex turba adversariorum nominis quoque ludibrio usum esse adversus Manuelem theologum, mutatoque eum nomine *Moschopulum* vocitasse? Notum est, quam facile hoc modo, scurrili dicacitate ansam praebente, multorum hominum nomina mutata sint in scommata, quae saepe non uni modo haesere personae, sed gentilitiis pluribus ex communione in longum tempus protracta observantur, sicut Manuelibus nostris usu venisse non temere credo suspicamur. Hinc rectior etiam mihi semper visa est scriptio hujus nominis *Μοσχολουλος*, quae terminatio diminutivorum postremis seculis apud Graecos,

observante Crusio l. c., fere usitatissima vulgo fuit, prae illa altera *Μοσχοπολος*, qua usus est Walderus, nescio an Codice praeunte, cum nostri auctoris *Erotemata* Basileae 1540. 8. imprimeret. Explicat saltem Crusius nomen Moschopuli in hunc modum, ut dicat significare *vitulum parvum*. Ex his igitur, si nostra suspicio non omnino inanis, sequeretur, ne verum quidem nomen gentis seu familiae, ex qua Manueles hi ortum traxere, ad nostra usque tempora pervenisse. Verum tamen, cum saltem aliqui Codices vetustiores nomen *Moschopuli* in fronte gerant, et Constantinus etiam Lascaris in Epilogo Libri III. suae Epitomes linguae Graecae hoc nomen usurpet, ubi post antiquiores Grammaticae auctores suadet discipulis, ut legant quoque τὰ τοῦ Μοσχοπούλου πάντα, totam istam de nomine Moschopuli motam dubitationem interim in medio relinquamus.

Potius illud est, quod vel ex hoc Lascaris testimonio probes, unum modo ex illis, quos cognovimus, *Moschopulis*, grammaticis scriptis inclaruisset, non plures. Nam Lascaris non nisi unum novit Grammaticum, cuius τὰ πάντα lectoribus suis commendat; quo ipso simul innuit, multa eum scripsisse lectu dignissima. Approbant hoc optimi Codices, de uno tantum Manuele Grammatico seu Cretensi loquentes. Is autem non alius est, quam quem hodie communiter omnes *Seniorem* vocant. Vocari vero jure sic potest respectu junioris illius theologi, quem Leo Allatius a Georgio Metochita, testante Codice, invenit ἀνέψιον i. e. patruelem Cretensis dictum; nequaquam vero respectu illius cujusdam Moschopuli, quem ajunt circa annum 1453 in Italia literas graecas professum; qui, siquid ego recte auguror, nullus fuit, nedum ut ἀνεψιὸς Cretensis, quod volunt, fuerit, cum,

sola temporis ratione subducta, ne *ἐξανεψιὸς* quidem illius nostri Senioris facile esse potuerit. Dubitasse de eo jam Contr. Gesnerus videtur, qui in Bibliotheca sua duo quidem nomina distinguit, *Manuelem Cretensem*, et *Manuelem Moschopulum*: sed si advertas, quae scripta ille posteriori attribuat, videas hunc illi multo antiquiorem fuisse temporibus captae a Turcis Constantinopolis, observesque tributa illi opera, quae tribui Cretensi debuerant. Hinc vitium latius serpsit, fueruntque, qui sibi persuaderent, Moschopulum quemdam recentiore fuisse, eumque cum ceteris instauratoribus literarum Graecarum in Italia vixisse, quod credidit etiam Philippus Melancthon. Sed hic, si tamen fuit, aut nomen Moschopuli fraudulenter occupavit, aut ab aliis hoc nomine appellabatur, quia primus scripta quaedam Manuelis Cretensis sub nomine Moschopuli publicavit, non integra illa quidem, sed a se abbreviata et decurtata, cujusmodi hodie dum Moschopuli Erotemata habemus. Acrius in hac re clariss. Heerenius mihi judicasse observatur, qui cum in sua Historia classicae antiquitatis virorum omnium, quos vere Literarum graecarum in Italia instauratores celebramus, vitas breves accuratasque posuerit, Moschopuli in his, qui circa annum 1453 vixerit, mentionem omnino nullam iniecit. Reddamus igitur suum cuique, cumque videamus patrualem theologia quaedam edidisse, patruo Cretensi potissimum Grammatica, quae sub nomine Moschopuli innotuerunt, opera atque opuscula vindicemus.

Scripsit autem ille complura, in hisque Grammaticorum antiquiorum paene omnium recensum quendam egit, sicut vel ex ipso titulo patet, quem ejus *Epitome nova Grammaticae* in nostro Codice praefert, cum dicat,

se in ea omni methodo i. e. arte, ab optimis Grammaticae auctoribus proposita, esse usum, ita ut transiret nihil, et difficillima ac eximia quaeque soluta expeditaque redderet. Atque utinam integrum hoc opus, cujus hic Librum primum edidimus, nacti essemus, aut saltem hinc aliquis excitetur ad publicandum Librum secundum, quem una cum primo haberi in bibliothecae D. Marci Codice 531. coniicimus ex Nota editorum operis periodici, Bibliothek der alten Literatur und Kunst. Erstes Stück, pag. Ineditorum 32. Erat is Codex papyraceus aliquando Cardinalis Bessarionis, complectiturque, praeter alia, loco secundo *Ἐπιτομὴν νέαν γραμματικῆς ἐν βιβλίοις β'*. quod opus ipso titulo proditur esse idem cum nostro, sicut ceterae inscriptiones ostendunt, plura ibi contineri ex opusculis Manuelis Cretensis. Allegatur in Fabric. Harles. Bibl. Gr. Vol. VI. pag. 323 nota pp. et alius Codex ejusdem bibliothecae Venetae Nro. 486. continens, ut ibi dicitur, *Moschopuli Grammaticam in compendio, aliaque*, quamvis Villoisonius de eodem Cod. loquens Anecd. Gr. II, p. 79 in eo tantum *Man. Moschopuli Syllogen vocum Atticarum* memoret. Is ergo an ad nostrum opus faciat, nec ne, haud dixerim.

Edidit praeterea haud dubie Manuel Cretensis *Erotemata grammatica*, amplum opus; siquidem complura opuscula, quae hic edimus, e. g. de Figuris, de Tropis, aliaque quae inserta operi ejus *περὶ σχεδῶν* leguntur, ut de Pronominibus, de Praepositionibus etc., nil, nisi partes *τῶν ἐρωτημάτων* fuisse comprobantur. Verum huic operi postea *Abbreviator* inventus, qui plurima transiit, iis autem, quae servavit, alium ordinem adhibuit, quo factum, ut *Ἐρωτήματα* quidem sub nomine Moschopuli *διορθωθέντα* aut *βραχυνθέντα* pluries impressa habeamus,

quae tamen, mea opinione, vix umbram veri illius operis referunt. Servatum id maximam saltem partem mihi videtur in Codice Bibliothecae Coislinae 348, cujus descriptionem apud Montfauconium pag. 514. invenies observabisque mecum, Exercitamenta illa, quae sub titulo *περὶ σχεδῶν* separatim impressa leguntur, non nisi Appendicem illius Erotematici operis nostri auctoris fuisse.

Quae exstant sub ejus nomine *de Syntaxi* ab Aldo jam in lucem prolata, sine dubio ex aliquo praedictorum operum, ex Epitome nempe aut Erotematis desumta sunt, unde apparet plenissimas huic auctori Institutiones grammaticas, omne Graecorum aevum respicientes, deberi.

Collegit ille insuper *Lexicon* majus vocum Graecarum adhuc ineditum, sicut minora plura vocum imprimis Atticarum ex diversis scriptoribus, cujusmodi specimen etiam in his editis opusculis vides. De ceteris adi Bibliothecam Fabr. Harles. Graecam.

Peculiarem ejus operum partem constituunt *Commentaria* seu *Scholia* in duos primores libros Iliadis: in Hesiodi opera et Dies: in Pindari Olympionicas: in Philostrati Heroicorum librum. Complures praeterea reliquiae scriptorum minores testantur, multa in hoc genere ab illo composita prorsus interiisse. Erant in his et philosophici tractatus non pauci, ut non immerito Conr. Gesnerus *summum philosophorum* appellare eum dignatus sit. Sed tu ista passim in ipsis Bibliographis obvia habebis.

Inservierunt Moschopuli nostri opera recentioribus paene cunctis, qui de Grammatica linguae graecae aliqua

composuere. Nam si eorum scripta, inde a Chrysolora usque ad tempora exercitae jamjam typographiae attente pervolvias, ubique occurrent tibi Moschopuli vestigia, non modo dum observabis, methodum ejus posteriores potissimum servasse, sed totos ejus tractatus saepe numero paulum modo immutatos aut abbreviatos in suas Grammaticae institutiones suscepisse. Argumento sunt praeter alia multa imprimis Grammaticalia illa, quae descripta e Codice Lib. Bar. Shellersheimii per Birnbaumium Bambergensem accessere novae editioni Etymologici magni una cum Gudiano, cura Frid. Gul. Sturzii Lipsiae 1818. 4. Putes enim, si haec legas, versari te in ipsis operibus Moschopuli, credasque illum et de Dialectis peculiariter egisse, sicut de Barbarismo et Soloecismo, cujusmodi parva opuscula et Codex noster, ut dixi in Praefatione, ostendit.

Superest, ut optemus, dari Literato alicui viro et in his rebus satis versato occasionem ac otium colligendi cuncta, quae innotuere, Manuelis Moschopuli Cretensis opera grammatica, eaque uno corpore typis impressa sistendi lectoribus ad linguae graecae integrius atque perfectius studium pedetentim accessuris. Ac esset quidem nostrorum temporum genio dignum negotium, non modo unius, sed omnium Grammaticorum graecorum, vetustiorum inquam atque classicorum, opera uno majore corpore collecta probeque ordinata, emittere in lucem publicam, ad incitandum eorum usum frequentissimum, cujus emolumenta olim perspexerat intenderatque Aldus, nos efficere atque obtinere studio aequo, impensis etiam minoribus facile possemus. Verum dum id, quod majus est, avide desideramus urgemusque, vel unius Moschopuli in unum collecta opera laceram hanc Literaturae graecae partem

sarcire interim utcumque, mea opinione, atque imaginem totius artis grammaticae veteris praestare nobis valeant. Merentur autem hanc curam tanto magis, cum videamus nunc, literatissimum illum virum toto amplius seculo, quam adhuc creditum, antiquiorem fuisse, floremque illum postremum literarum in Graecia humanarum seculo XIII Chr. studio ac opera ejus aliquantisper saltem esse sustentatum, donec non modo eruditione perversa, sed linguae etiam pronuntiatione paulatim immutata, penitus occideret.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ¹⁾

ΕΠΙΤΟΜΗ ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

πάσης ὑπτομένη μεθόδον, ὥς μήτ' ἐλλείπειν καὶ τὰ πε-
ριττὰ καταλύουσα²⁾).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ἐν ᾧ περὶ εὐρέσεως τῶν τοῦ λόγου στοιχείων, καὶ ὄρων αὐτῶν,
καὶ ἰδιωμάτων προσφορᾶς, καὶ διαιρέσεων καὶ ἐπιδιαιρέ-
σεων· ὅρος συλλαβῆς καὶ διαιρέσεως αὐτῆς· ὅρος λέξεως
καὶ παθῶν αὐτῆς· ὅρος προσωδίας καὶ διαιρέσεως αὐτῆς·
πνευμάτων τε καὶ τόνων· ὅρος στιγμῆς καὶ διαιρέσεως αὐτῆς.

Κεφάλαιον α'. Περὶ εὐρέσεως τῶν τοῦ λόγου
στοιχείων.

Πρότερον μὲν Ἑλλήνων παῖδες Φοινικίοις ἐχρῶντο γράμ-
μασιν· ἀλλ' ὕστερος ἐλθὼν Παλαμήδης ἐβουλεύσατό τε φρω-
νύμως, ἃ πάλαί ποτε τοὺς προτέρους ἔδει, καὶ δόξαν, οὐδ'

1) Auctoris nomen a me
hic positum scito, addita pa-
tria. Cetera tituli Codex
ostendit. Visitur et nomen
hoc scriptum *Μοσχόπολος* in
Walderi edit. τῶν ἐρωτημά-
των Basileae 1540.

2) Praecedat hunc titulum
in Cod. inscriptio rubrica exa-

rata, περὶ νέας γραμματικῆς.
Verum ea non videtur ab
auctore, sed a seriore libra-
rio aut scriba profecta: id
quod et de aliis aliquot in-
scriptionibus particularibus,
quas nobis sequentia osten-
dent, hic statim notandum.

ὄσῃ φάναι, τῷ ἰδίῳ γένει, οἷα κολοφῶνα, περιφανῶς φέρων ἀνέβηκε· φύσει γὰρ εὖ εἰδὼς πάσης ἐπιστήμης τέχνην, τοῖς ἐς ὕστερόν τὰς τῆς γνώσεως ὁρμὰς ἐποιήσατο, καὶ δίκελλαν ἡμῖν οἷον τὴν γραμμάτων στοιχείωσιν παρέσχε· καὶ πρῶτος παραδούς τέτταρα πρὸς τοῖς δυοκαίδεκα ταυτὶ, α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ.¹⁾ καὶ τοὺς ἄλλους ἀνέπεισεν ὁμοίως ἄπτεσθαι. Κάδμου δὲ τοῦ Μιλησίου τὸ θ. φ. χ., καὶ χρόνος ἐξ ἐκείνου μακρὸς· καὶ πσαλὶς ἢ ψαλὶς ἐκινδύνευε λέγεσθαι, ὥς δὲ καὶ ἄλλα ἄλλως ἢ ἔδει. Σχόντων δὲ παρὰ Σιμωνίδην τὸν Χῖον τοῦ η. καὶ ω. τέλος ἔσχεν ἢ ὅλη στοιχείωσις πρὸς Ἐπιχάρμου τοῦ Συρακουσίου²⁾, τεκόντος δὲ τότε ζ. ξ. ψ. καὶ ἃς ὠρῶν διαστάσεις ἢ περὶ τοῦδε φροντὶς ἔσχε συμμάχους, τιμῶσα, τοσάδε καὶ τσοιχεῖα ἐξέθετο, τὰ αὐτὰ καὶ γράμματα λεγόμενα, τὸ μὲν, παρὰ τὸ στείχειν, ὃ ἔστι τάξει πορεύεσθαι· ὁρμονικῶς γὰρ ἐπιπλέκεται τε ἀλλήλοις ταῦτα, καὶ οὕτω συλλαβὰς καὶ λέξεις ἀπογεννᾷ· τὸ δὲ, παρὰ τὸ γλάπτεσθαι· λίθοις γὰρ πρότερον οἱ παλαιοὶ τὰ γράμματα ἐνεκόλαπτον· γλάμμα καὶ γράμμα. Καὶ στοιχεῖον μὲν ἔστιν, ἂν οὐ πρῶτον γίνεται τι, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται. Γράμμα δὲ, σημεῖον στοιχείου ἐν σχήματι γραμμῆς ποσῶ ἢ ποιῶ καταλαμβανόμενον. Ἐπεὶ δὲ πᾶν διδακτὸν ἐξ ὅρου καὶ παρεπομένου καταλαμβάνεται, ζητητέον τοὺς τε ὅρους τῶν εἰρημένων στοιχείων, καὶ τὰ παρεπόμενα σύν γε

1) Servavi hic minusculas, ut eas Cod. noster ostendit, quamquam re vera de majusculis hoc primitus accipiendum, quae satis notae sunt omnibus. Ceterum quaedam his similia Villosion in Anecd. Gr. II, pag. 121. seqq. e Codd. Marcianis produxit, excerpta

e Scholiis ad Dionysii Thracis τέχνην γραμματικήν, ex quibus saltem patet antiquior fons, unde Moschopulus hausit. Confer ibid. p. 187.

2) Scriptum in Cod. συρακουσίου, sicut paulo ante μιλησίου, perperam.

τοῖς ἐκφωνήσεσι. Προτέτακται δὲ τὸ α τῶν ἄλλων, ὅτι
τὸ πρῶτον εὐρέθη, ὥς καὶ τὴν τῶν ὅλων ζήτησιν οἰκεία
προσηγορία ἐλέσθαι, καὶ ὅτι ἀπὸ ταύτου εἰς τὸ¹⁾ ἄρχεται
τε καὶ λήγει μόνον τῶν ἄλλων ἀπάντων.

Κεφ. β'. Περὶ ὄρων στοιχείων καὶ παρεπομένων.

Ἄλλ' ἔστι μὲν φωνῆεν δίχρονον α, μεταβολικὸν, προ-
τακτικὸν τοῦ ι. καὶ υ. — β, σύμφωνον ἄφωνον, μέσον τοῦ π.
καὶ φ. — γ, σύμφωνον ἄφωνον, μέσον τοῦ κ. καὶ χ. — δ,
σύμφωνον ἄφωνον, μέσον τοῦ θ. καὶ τ. — ε, φωνῆεν
βραχὺ, μεταβολικὸν, προτακτικὸν τοῦ ι. καὶ υ. — ζ, σύμ-
φωνον ἡμίφωνον διπλοῦν, ἄρκτικὸν ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν σ
δύναμιν. — η, φωνῆεν μακρὸν ἀμετάβολον, καὶ προτα-
κτικὸν τοῦ ι. καὶ υ. — θ, σύμφωνον ἄφωνον δασὺ, ἀντιστοι-
χοῦν τῷ τ. — ι, φωνῆεν δίχρονον ἀμετάβολον, ὑποτακτι-
κὸν τοῦ υ. — κ, σύμφωνον ἄφωνον ψιλὸν, ἀντιστοιχοῦν
τῷ χ²⁾. — λ, σύμφωνον ἡμίφωνον ἀμετάβολον ὑγρὸν
λεῖον. — μ, σύμφωνον ἡμίφωνον ἀμετάβολον ὑγρὸν ἐκφωνού-
μενον μυγμὸν ἐκπέμπον. — ν, σύμφωνον ἡμίφωνον ἀμετά-
βολον ὑγρὸν ἐκφωνούμενον νυγμὸν ἐκπέμπον. — ξ, σύμ-
φωνον ἡμίφωνον διπλοῦν, ἄρκτικὸν ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν κ
δύναμιν. — ο, φωνῆεν βραχὺ μεταβολικὸν προτακτικὸν,
ἀντιστοιχοῦν τῷ ω. — π, σύμφωνον ἄφωνον ψιλὸν, ἀν-
τιστοιχοῦν τῷ φ. — ρ, σύμφωνον ἡμίφωνον ἀμετάβολον
ὑγρὸν ἐκφωνούμενον ῥοῖζον ἐκπέμπον. — σ, σύμφωνον
ἡμίφωνον μοναδικόν. — τ, σύμφωνον ἄφωνον ψιλὸν, ἀν-
τιστοιχοῦν τῷ θ. — υ, φωνῆεν δίχρονον ὑποτακτικὸν, καὶ
τοῦ ι. προτασσόμενον. — φ, σύμφωνον ἄφωνον δασὺ,
ἀντιστοιχοῦν τῷ π. — χ, σύμφωνον ἄφωνον δασὺ, ἀν-
τιστοιχοῦν τῷ κ.³⁾ — ψ, σύμφωνον ἡμίφωνον διπλοῦν,

1) Nempe nomen literae
ἄλφα ab α incipiens in eandem
literam terminatur.

2) Cod. τῷ θ. perperam.

3) Cod. τῷ ε. perperam.

ὀρθτικὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχον τὴν τοῦ π δύναμιν. — ω, φω-
νῆεν μακρὸν ἀμετάβαλον προτακτικὸν, ἀντιστοιχοῦν τῷ ο.
Ἐκάστῳ τοίνυν τούτων τέτταρά τινα παρέπεται· ὀνομά-
των κυρίων θέσεις, οἷον α καὶ β¹⁾ καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς τὴν
ἀπ' ἀλλήλων διάκρισιν· χαρακτηῖρες²⁾, οἷς τὸν ἐκάστου
χρηματισμὸν γνώρισμα ὃ ὀφθαλμὸς τίθεται· ἃ μὲν γὰρ
αὐτῶν μονόγραμμα, καὶ δίγραμμα, καὶ ἔτι τρίγραμμα· καὶ
ἄλλα δὲ κύκλοι, καὶ ἀφαὶ κύκλων, καὶ ἡμικύκλια. θέσεις,
ἐπεὶ τὰ μὲν προτίθεται, τὰ δ' ὑπάγεται· καὶ δυνάμεις·
λέγω δὴ τὰς ἀποτελουμένας ἐξ αὐτῶν ἐκφωνήσεις, ἃς ἐκ-
φωνεῖται γε παρὰ τοιόνδε τινα τῶν χρόνων, δεδέχθαι, ἢ
τῶν πνευμάτων, ἢ τῶν γε τόνων³⁾. καὶ ταῦθ' ἐξῆς ὁ λό-
γος διασαφήσει. Ἀλλ' εἰ δύο αἰσθήσεις αὗται, ὄρασις
καὶ ἀκοή, τοὺς εἰσαγομένους εἰς ἐπιστήμην ὀδηγοῦσι, τὰ
δ' ὀπτικά δι' ἀκουστικῆς οὐκ ἂν μάθῃ τις, οὐδὲ τὰ ἀκου-
στικά διὰ τῆς ὀπτικῆς· ὥς μενουσῶν μὲν ἐξ ἀμφοῖν ἐπιστή-
μην γενέσθαι· λειπούσης δ' ἑτέρας γενέσθαι μὲν, ἀλλ' εἰς
τὰ τοῖς σωζομένοις ὑποκείμενα. ἀλλ' ὅτι μὲν ἀκουστικὴν
κρείττω τίθενται τινές, παρείσθω· ὅτι μέντοι ἀμερῇ τὰ
στοιχεῖα, ζητεῖσθω καὶ γραμματικῆς. Δοκεῖ γὰρ μεμε-
ρίσθαι παρὰ τὰς εἰς κατάληψιν αὐτῶν ἰούσας αἰσθήσεις·
καὶ ὅτι αἱ γραμμαὶ καὶ στιγμαὶ τῶν στοιχείων μερι-
σθέντα⁴⁾ ἂν ὑπὸ γεωμετρίας. ἀλλ' ἀπᾶσα τέχνη τὰς ἰδίας
ἀρχὰς ἀναποδείκτους ἔχει, καὶ ἀμερές τίθεται· καὶ πᾶν
ἀναιρούμενον ἐξ οἰκείων δεῖ τῶν ἀρχῶν ἀναιρεῖσθαι. καὶ
μερίζεται τοίνυν τό γε ἄλφα ἢ βῆτα ἢ ὀτιοῦν παρὰ
γεωμετρίας· ἀλλὰ παρὰ γραμματικῆς οὐκ εἰς ἄλλό τι δύ-

1) Sic Cod. pro ἄλφα κ. βῆτα.

2) In Cod. χαρακτηῖρ' οἷς.

3) Cod. ἢ τῶν γειτόνων per-
peram.

4) Fortasse legendum, με-
ρισθεῖεν. In Cod. scriptum,

τ'
μεριθεῖν.

ναται μερισθῆναι δυνάμενον συστήναι. ἀδελὸς ἄρα δέος τὸ σόφισμα.

Κεφ. γ'. Περὶ διαιρέσεως τῶν στοιχείων.

Ἐκ δὴ τοῦ ὁρισμοῦ τῶν στοιχείων δῆλον ἤδη, ὅτι τῶνδε τὰ μὲν φωνήεντα, τὰ δὲ σύμφωνα· ὅσα δὲ καὶ τίνα, γνώριμον. Φωνῆεν δ' ἐστὶ, τὸ καθ' αὐτὸ δυνάμενον ἐκφωνεῖσθαι. Σύμφωνον δὲ, ὃ μὴ ἑτέρως ἐνδέχεται ἢ ἐπιπλοκῆς¹⁾ φωνήεντος ἢ φωνηέντων. Τὰ μὲν δὴ φωνήεντα ἐπιδιήρεται εἰς μακρὰ καὶ βραχέα καὶ δίχρονα· καὶ αὖθις εἰς προτακτικά καὶ ὑποτακτικά· καὶ ἔτι μεταβολικά καὶ ἀμετάβολα. Τὰ μέντοι σύμφωνα, εἰς ἡμίφωνα καὶ ἄφωνα. Ἔστι δὲ ἡμίφωνον μὲν, τὸ ἥττον μὲν ἢ φωνῆεν φωνεῖσθαι ἔχον, ἄμεινον δὲ ἢ τὰ ἄφωνα, πάντα ὄντα δύσφωνα. Καὶ ἡμίφωνα μὲν ἢ ὄντα, διπλᾶ²⁾ καὶ ἀμετάβολα, καὶ ἰδιαίτατα τὸ σ. διαιρεῖται. Ἀλλ' εἰ διπλᾶ τὸ ζ, ἐκ τοῦ σ, καὶ δ, τὸ ξ, ἐκ τοῦ κ, καὶ σ, τὸ ψ, ἐκ τοῦ π, καὶ σ, οὐδ' οὕτω κινδυνεύει τῆς στοιχειώσεως ἐκπεσεῖν· εἰ γὰρ μερισθεῖεν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη ἕκαστον, οὐκέτι μενεῖ, ὅπερ ἐστὶ. ταῦτα δὲ καὶ κλήτικα³⁾ εἰσιν ἐν ὀνόμασι, πλὴν τοῦ ζ, ὅτι τελευταῖον ἐν ἐκφωνήσει τὸ δ ἔχει, ὅπερ ὥς ἄφωνον οὐκ ἐν λήξει τοιαύδε τέτακται αὐτόθεν οὐδὲ τὸ ζ. Λοιπὰ τὰ ἐννέα ἄφωνα διαιρεῖται εἰς ψιλὰ, δασέα καὶ μέσα. Ψιλὰ δὲ λέγεται, ὅτι ἐστέρηται δυνάμεως, καὶ δασυνομένου φωνήεντος αὐτίκα τὸ ἐπερχόμενον δασὺ γίνεται ψιλὸν ὄν, εἰς τὰ ἀντιστοιχοῦν τρεπόμενον· παρὰ τοῦτο δασέα τὰ δασέα, οἷονεὶ σθένειον. Οὐχ' ὥς ἔτυχε δὲ οἷονδ' ἢ ποτε τῶν μέσων ἐστὶν οἷονδ' ἢ ποτε δασέος ἢ ψιλοῦ μέσον· ἀλλὰ διακεκριμένως τόδε τι

1) Fort. ἐπιπλοκῆ.

3) A κλήω, quod Jonice

2) Fort. deest εἰς ante κλαιο. Idem ergo, quod διπλᾶ. ληκτικά.

τοῦ μέσου, τοῦδε καὶ τοῦδε, καὶ οὐχ' ἑτέρου, διὰ τινὰ φυσικὴν ἀναγκαίαν αἰτίαν. Τριῶν γὰρ δὴ τῶν φωνητικῶν ὄντων ὀργάνων, γλώττης, ὀδόντων, σὺν γε χεῖλεσιν, ἄκροις μὲν τοῖσδε πιλουμένοις ἐκφωνεῖται τὸ π, ὡς σχεδὸν μήδ' ὀλιγόν τι πνεῦμα παρεμμένειν· τὸ ἀνάπαλιν δὲ, ἀνοιγομένων καὶ πνεύματα ἐξιόντων, πολλοῦ τὸ φ, μέσως δὲ αἰνουμένων ὅλων τῶν φωνητικῶν τὸ β. ἐξ ἀνάγκης δὴ τὸ β, μέσον τοῦ π, καὶ φ, καὶ οὐχ' ἑτέρων. ὡς δὲ καὶ τὸ γ, μέσον τοῦ κ, καὶ χ, ὅτι ἐν ἄκροις αὐτοῖς ἐκφωνεῖται, κ μὲν ἐκφωνουμένῳ τῆς γλώττης τῷ οὐρανίσκῳ προσπιλουμένῳ καὶ κυρτωμένῳ, καὶ μὴ συγχωρούσης σχεδὸν μηδόλως τὸ τυχὸν ἐξελθεῖν πνεῦμα· τὸ ἀνάπαλιν δὲ, τῷ χ μεθ' ἀπτομένης¹⁾ καὶ ἐκφερούσης πνεύματι²⁾ πολὺ. Λοιπὸν μέσον τὸ δ, θ καὶ τ, ἀλλ' οὐχ' ἑτέρων, ὅτι τὸ μὲν τ, ἄκρας γλώττης, προσπιλουμένοις τοῖς ὀδοῦσι, καὶ κατεχούσης τὸ πνεῦμα· τὸ δὲ θ, ἑτέρως· τὸ δὲ δ, μέσως ἀμφοῖν ἐκφωνεῖται. Τὰ μὲν γὰρ τῶν γραμμάτων λειοτέρους ἀποτελεῖ φθόγγους, ὡς τὰ φωνήεντα· τὰ δὲ τραχεῖς, ὡς τὰ ἄφωνα· τὰ δὲ μέσως, ὡς τὰ ἡμίφωνα. Καὶ αὖθις, τῶν φωνηέντων τὰ μὲν ἀκωλύτως ἤχοι προσφέρεται, διὸ καὶ σεμνότερον, ὡς τὰ μακρὰ· τὰ δ' εὐθέως περιεγράφη, ὡς τὰ βραχέα· τὰ δὲ μεταξὺ, κατὰ γε τὴν τῶν χρόνων ποιότητα, καὶ τῆς εὐφωνίας μετείληφε. Τῶν δὲ ἡμιφώνων, τὰ μὲν, ἐξ ἄκρων χειλέων συρισμὸν προῖένται στενὸν, τραχύτερον, ὡς τὰ διπλᾶ, καὶ τὰ ἰδιάζοντα δὲ λοιπὰ ἀφανότερα· καὶ τούτων τὰ μὲν, τῆς γλώττης τό τε πνεῦμα καὶ στόμα πληττούσης ἰδίως τὸ λ, καὶ ρ, ὅθεν καὶ τισι τὸ ρ μᾶλλον φωνῆεν δοκεῖ. τὰ δὲ ἀποκλειομένων τῶν πνευματικῶν πόρων, ἢ καὶ διὰ ῥινὸς προχωροῦνται μόνης, ἔλαττον, ὡς τὸ μ, καὶ τὸ ν. Πάλιν τῶν ἀφώνων, τὰ μὲν, διὰ χειλέων χεῖται μόνον, τοῦ

1) Cod. μεθ' ἀπτομένης.

2) Fort. πνεῦμά τι π.

πνεύματος τὴν ἔμφραξιν αὐτῶν κατὰ μέσον βιαζομένου, ὥς αἰ τὸ β, καὶ τὰ τούτου περιεκτικὰ· τὰ δὲ, τῆς μὲν παρειᾶς ὑποσαιρούσης, τοῦ δὲ πνεύματος ῥαγδαίου προ-
μένου¹⁾, ὥς τὸ γ, καὶ τὰ αὐτοῦ ἄκρα· τὰ δὲ, τῶν μὲν ὀδόντων ἐπ' ὀλίγον διαζευχθέντων, τῆς δὲ γλώττης οἰονεὶ σφενδονώσης κατὰ μέσον ἀθρόως τὸ πνεῦμα, ὥς τὸ τ, καὶ θ, καὶ τὸ τούτων μέσον. Τούτων δὲ τὰ μὲν ἡρε-
μαίως προάγοντα τὸν ἀέρα, καὶ τῶν περὶ τοὺς ὀδόντας τόπων, ψιλὰ ἐστίν, ἃ καὶ εὐφωνότερα· τὰ δ' ἐνδοθεν ἐκ φάρυγγος, δασέα, ἃ καὶ τραχύτατα· τὰ δ' ἐκ μέσως²⁾ τῶν φωνητικῶν τόπου, μέσά τε εἴρηται καὶ κοινωνὰ τῶν ἰδίων αὐταῖς· ἐκ δὲ τῆς τούτων ποιότητος αἱ τῶν συλλαβῶν συνίστανται κράσεις τοῖς πλεονάζουσι τῶν στοιχείων, ἣ κατακρατοῦσιν ἐν ταῖς ἐκφωνήσεσι τοὺς χαρακτῆρας ὁμοιο-
μένους. Καὶ μακραὶ μὲν, τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐν λέξεσι, βρα-
χεῖαι δὲ τὸνναντίον· καὶ τῆς τούτων συνθέσεως γίνονται πόδες, ὥς ἐν ταῖς ἐξῆς ἔσται δῆλον³⁾. ὧν οἱ μὲν τὰς μα-
κρὰς ἦτοι καθηγουμένας, ἢ λῦειν ἀμηχάνους, ἢ περιεχού-
σας, ἢ πλεοναζούσας ἔχοντες, ἀστειότερον καὶ σεμνότερον, καὶ τὰ τούτων κόμματα, καὶ κῶλα, καὶ περίοδοι, καὶ μέτρα· οἱ δὲ, ταῖς βραχείαις κατὰ τινα τῶν εἰρημένων τρόπων περιττεύοντες, ἰσχνότερον καὶ ταπεινότερον. Ἔτι τὰ διπλᾶ οὐδέποτε ἐτέρων συμφώνων ἦτοι προτάσσεται ἢ ὑποτάσσεται, εἰ μὴ ἐν καταλήξει μερῶν λόγου, οἷον σφίνξ. Τὸ σ, μετὰ τῶν ἀμεταβόλων ἐνίοτε μὲν προτάσσεται, ὥς σμῆνος, ἐνίοτε δὲ ὑποτάσσεται, ὥς ἄλς· μετὰ δὲ τῶν ἀφώνων αἰ προτάσσεται. ἀμετάβολον δὲ οὐδέποτε ἀμε-
ταβόλου προηγεῖται κατὰ σύλληψιν, πλὴν τὸ μ τοῦ ν⁴⁾,

1) Cod. προεμένου perp.

hoc opere de pedibus quoque et metris agere voluisse.

2) Sic Cod. quasi ἐκ μέσως pro ἐκ μέσου.

3) Patet hinc, auctorem in

4) Cod. τοῦ μ τοῦ ν perp.

ὥς ἀμνός. Τὰ ἀμετάβολα οὐδέποτε προηγείται τῶν ἀφώ-
νων· τὰ ἀφωνα δὲ αἰ τῶν ἀμεταβόλων, ἢ ἐν ὑποτακτικῇ
συλλαβῇ, οἷον ὀχμάζω, ἢ ἐν προτακτικῇ, οἷον Κλεοπάτρα.
Ἔτι τῶν ἀφώνων, τὰ μὲν ψιλὰ ψιλῶν ἡγεῖται, τὰ δὲ δα-
σέα δασέων, καὶ τὰ μέσα μέσων, πλὴν τὸ μὲν β, καὶ γ,
τοῦ δ προηγείται ἐν προτακτικῇ συλλαβῇ καὶ ὑποτακτικῇ,
οὐδέποτε δὲ τὸ δ αὐτῶν· καὶ τὸ κ, καὶ π, τοῦ τ ὁμοίως·
καὶ τὸ φ, καὶ χ, τοῦ θ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἔτι
ἀμετάβολα λέγεται, συμφώνων μὲν, ἃ μήτε ἐν τοῖς μέλ-
λουσι τῶν ῥημάτων μεταβάλλεται, μήτ' ἐν ταῖς κλίσεσι
τῶν ὀνομάτων, ὥς ψάλλω ψαλῶ, καὶ Ἑλλήν Ἑλληνος·
φωνηέντων δὲ, ἃ μὴ ἐν τοῖς παρωχημένοις μεταβάλλεται,
ὥς ἱξεύω ἱξευον, ὑβρίζω ὑβρίζον, καὶ ὠφελῶ ὠφέλουν.
Ἀντιστρόφως δὲ, μεταβολικὰ λέγεται, ὅσα μεταβάλλεται α
εἰς η, ο εἰς ω. Τὸ δὲ ε, ποτὲ μὲν εἰς η τρέπεται, ποτὲ
δὲ καὶ τὸ ι προσλαμβάνει· καὶ πάντοτε μὲν εἰς η τρέπε-
ται, πλὴν δεκατεσσάρων τινῶν, οἷον ὦθῶ ὦθουν. Τῶν
δὴ φωνηέντων δίπλωσις ποιεῖ διφθόγγους ἔξ, αι, αυ, ει,
ευ, οι, ου. Ἄλλαι¹⁾, τὸ η προσγεγραμμένου τοῦ ι (Ηι, η),
καὶ ἔτι μετὰ τοῦ υ (Ηυ, ηυ), καὶ τὸ ω μέγα μετὰ τοῦ ι
(Ωι, ω), καὶ τὸ υ δὲ, καὶ α μετὰ τοῦ προσγεγραμμένου
τοῦ ι (Υι, υι. Αι, α). Αἱ τοίνυν δίφθογγοι, αἱ μὲν εἰσι
κατ' ἐπικράτειαν, ὥς ἐπὶ τῆς ει, καὶ τῆς η, καὶ τῆς ω,
καὶ τῆς α, ἀνεκφώνητον ἐχούσης τὸ ι. τοῦ γὰρ ἐνὸς φο-
νήεντος ὁ φθόγγος ἐπικρατεῖ, καὶ αὐτὸς ἐξακούεται, ὥς
Ναίλω, Ἑλένη, Μηδεία· αἱ δὲ κατὰ κράσιν, ὥς ἐπὶ τοῦ
ου, καὶ τῆς αυ, καὶ τῆς ευ. Ἄμφω γὰρ συγκρινόμενον

1) In Cod. ἀλλὰ τὸ η, per-
peram. Aut enim legendum,
ἀλλὰ καὶ τὸ η, aut, ut nos
dedimus apposite ad mentem
auctoris. Ceterum inclusas
literas ipsi adiecimus, quo

magis hodiernis lectoribus in-
signis haec doctrina pateret,
a nemine vetustiorum gram-
maticorum tam aperte pro-
posita. Vide Praef.

μίαν ὑποτελεῖ φωνήν, ὡς οὗτος, αὐτός, εὖχου· αἱ δὲ κατὰ διέξοδον, ὡς ἐπὶ τῆς ην, καὶ τῆς υι· ἐπὶ τούτων γὰρ χωρὶς ἀκούεται τοῦ ἐνὸς φωνήεντος ὁ φθόγγος, ἡύλουν, ὠϋτός, υἱός. Ἡ ἐκφωνοῦσα δὲ τὸ ι, αὐτὸς, αὐτός, αὐτός, οὗτε κατ' ἐπικράτειαν εἰσὶν, οὗτε κατὰ κρᾶσιν, ἀλλ' οὐδὲ δι' ἐξοδον, εἰκότως ὡς στερηθεῖσαι τοῦ ιδιώματος τῶν διφθόγγων, ἐστερήθησαν καὶ τοῦ παρεχομένου χρόνου ταῖς διφθόγγοις, καὶ ἀντὶ κοινῆς λαμβάνονται, τῷ τονικῷ παραγγέλματι ἀνὰ ἡμῖς¹⁾ χρόνον ἔχουσαι, ὡς ἄτιμοι, καὶ ἄγιοι.

Κεφ. δ'. Περὶ συλλαβῆς.

Αὐτόθεν περὶ συλλαβῆς εἰκὸς διέξιέναι· ἔστι δὲ συνέλευσις τοῦλάχιστον δύο γραμμάτων, καταχρηστικῶς δὲ καὶ αἱ μονογράμματοι συλλαβαὶ λέγονται· γίνονται δὲ κατὰ τρόπους πολλοὺς· ἢ ἐξ ἐνὸς συμφώνου καὶ ἐνὸς φωνήεντος, ἢ τὸ ἀνάπαλιν· ἢ ἐξ ἐνὸς συμφώνου καὶ δύο φωνηέντων, ἢ τὸ ἀνάπαλιν· ἢ ἐκ δύο συμφώνων καὶ ἐνὸς φωνήεντος, ἢ τὸ ἀνάπαλιν· ἢ ἐκ δύο συμφώνων καὶ δύο φωνηέντων, ὡς φύσιν ἔχοντος προηγεῖσθαι τοῦ ἐνὸς συμφώνου ἑτέρου· ἢ ἐκ τριῶν συμφώνων καὶ ἐνὸς φωνήεντος· ἢ ἐκ τριῶν συμφώνων καὶ δύο φωνηέντων· ἢ ἐξ ἐνὸς συμφώνου καὶ ἐνὸς φωνήεντος, καὶ ἐνὸς αὐθις συμφώνου· ἢ ἐξ ἐνὸς συμφώνου καὶ ἐνὸς φωνήεντος, καὶ δύο συμφώνων· ἢ ἐκ δύο συμφώνων καὶ δύο φωνηέντων, καὶ ἐνὸς συμφώνου· ἢ ἐκ δύο συμφώνων καὶ ἐνὸς φωνήεντος, καὶ ἐνὸς συμφώνου· ἢ ἐκ δύο συμφώνων καὶ ἐνὸς φωνήεντος, καὶ δύο αὐθις συμφώνων· ἢ ἐκ τριῶν συμφώνων καὶ ἐνὸς φωνήεντος, καὶ ἐνὸς συμφώνου· ἢ ἐκ δύο φωνηέντων· ἢ ἐξ ἐνὸς φωνήεντος καταχρηστικῶς.

1) Cod. ἡμῖσι perperam.

Ποσαχῶς διαιρεῖται ἡ συλλαβή.

Διαιρεῖται δὲ τριχῶς, κατὰ γε τὸν μακρὸν καὶ βρα-
χὺν χρόνον, καὶ τὸν κοινὸν τούτοις.

Ὅρος μακρᾶς συλλαβῆς.

Καὶ μακρὰ μὲν ἐστὶ συλλαβή, ἡ ἔχουσα μακρὸν φω-
νῆεν, ἢ μηχανόμενον, ἢ μίαν τῶν διφθόγγων· ἢ καὶ
κατὰ ὁκτῶ γίνεται τρόπους, φύσει μὲν τρεῖς, θέσει δέ,
πέντε· καὶ φύσει μὲν, ἥτοι ὅταν διὰ μακρῶν στοιχείων
ἐκφέρεται, οἷον ἥρως· ἢ ὅταν ἔχη ἓν τι τῶν¹⁾ διχρόνων
κατὰ ἔκτασιν λαμβανόμενον, οἷον πρᾶγμα· ἢ ὅταν ἔχη
μίαν τῶν διφθόγγων, ὥς Αἴας· θέσει δέ, ἥτοι ὅταν λήγῃ
εἰς δύο σύμφωνα, ὥς ἄλς· ἢ ὅταν δύο σύμφωνα ἐπιφέ-
ρηται, οὐκέτι ἄφωρον πρὸ ἀμεταβόλου, ἢ δύο ἀμετάβολα,
οἷον ἴσταμαι· ἢ ὅταν εἰς σύμφωνον λήγῃ, καὶ τὴν ἐξῆς
ἔχη²⁾ ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένην, οἷον ἔργον, ἐκλειψις· ἢ
ὅταν εἰς διπλοῦν σύμφωνον λήγῃ³⁾, ὥς Ἄραψ· ἢ ὅταν
διπλοῦν σύμφωνον ἐπιφέρεται, οἷον ἔξω.

Ὅρος βραχείας συλλαβῆς.

Βραχεῖα δὲ ἐστὶ συλλαβή, ἡ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν·
ἢ δίχρονον κατὰ συστολήν λαμβανόμενον.

Περὶ κοινῆς συλλαβῆς.

Γίνεται δὲ ἡ κοινὴ συλλαβή κατὰ τρόπους τρεῖς·
ἥτοι, ὅταν εἰς μακρὸν φωνῆεν λήγουσα, εἰς μέρος λόγου
καταπεραιοῖ, εἴτα τὴν ἐξῆς ἔχει ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην,
οἷον

Οὐ τι μοι αἰτίη ἐσσι· θεοὶ νύ μοι αἴτιοι εἰσιν·

ἢ ὅταν βραχεῖα οὔσα, καταπεραιοῖ εἰς μέρος λόγου, οἷον

1) C. ἓν τινι τῶν.

2) C. ἔχει.

3) C. λήγει.

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης·
ἢ ὅταν βραχεῖ φωνήεντι, ἢ διχρόνῳ κατὰ σύστολὴν λαμ-
βανομένῳ, ἐπιφέρηται δύο σύμφωνα, ἐν συλλήψει δηλον-
ότι, τὸ μὲν ἡγούμενον ἐν τῶν ἀφώνων, τὸ δὲ ἐπόμενον,
ἀμετάβολον, οἶον

Πάτροκλέ μοι δειλῇ πλεῖστον κεχαρισμένε θυμῷ·
κοινὴ δ' ἔστιν, ἢ δυναμένη μακρὰ εἶναι, ἢ αὐτὴ καὶ βρα-
χεῖα.

Κεφ. ε'. Περὶ λέξεως¹⁾.

Ἐξῆς ἐχόμενόν ἐστι λέξιν ὀρίσασθαι, ὅτι μέρος ἐλά-
χιστόν ἐστι τοῦ κατὰ σύνταξιν λόγου. Λόγος δὲ, πεζῆς
τε καὶ ἐμμέτρου λέξεως σύνθεσις, διάνοιαν αὐτοτελῇ δη-
λοῦσα. Ὁμώνυμος δ' ἐστὶν ὁ λόγος φωνὴ κατὰ πολλῶν
φερομένων σημαινομένων²⁾. καὶ ὁ ἐνδιάθετος γὰρ λογι-
σμὸς λόγος λέγεται, καθ' ὃν λογικοὶ καὶ διανοητικοὶ ἐσμέν·
καὶ ὁ προφορικός· καὶ ἡ φροντις· καὶ ὁ λογαριασμὸς³⁾.
καὶ ἡ ἀπολογία· καὶ ὁ ὅρος· καὶ ἔτι ὁ περιεκτικός ἐνθυ-
μημάτων καὶ ἐπεξεργασιῶν καὶ ἐπιχειρημάτων, ἀγώνων τὲ
καὶ ἐπιλόγων, καὶ πρό γε τούτων, προοιμίων· λόγος καὶ
ἡ αὐτοτελῇ διάνοιαν δηλοῦσα τῆς λέξεως παράθεσις, καθ'
ὃ σημαινόμενον καὶ πᾶν μέρος λόγου λέγεται λόγος.

Περὶ παθῶν λέξεων⁴⁾.

Πάθη δὲ λέξεως τὰ μὲν ἀπὸ πλεονασμοῦ συμβαίνει,
οὗ εἶδη θ'. πρόθεσις, ἀναδίπλωσις, ἔκτασις, ἐπέκτασις,

1) Vide, quae de hac par-
ticula operis a Macario Chry-
socephalo partim excerpta, et
in suam Catenam in Lucam
translata, ex Fabricio et Vil-
loison adnotavi in Praef.

2) Singelus noster, κατὰ
πολλῶν σημαινομένων φερό-
μενος.

3) C. λογαριασμός. In Syn-
gelo nostro, ἀπολογαριασμός.

4) De simili, sed paulo ple-
niore tractatu, quem sub
nomine Moschopuli edidit
Godof. Henr. Shaeferus, vide
Praefationem nostram. Se-
quetur inferius et brevissimus
in eadem materia.

διαίρεσις, παρένθεσις, διπλασιασμός, παρέμπτωσις, προσχηματισμός· τὰ δὲ, ἀπὸ ἐνδείας, ἧς εἶδη θ'. ἀντικείμενα¹⁾ τοῖς τοῦ πλεονασμοῦ, ἀφαίρεσις, ἄρσις, συστολή, συγκοπή, συναίρεσις, ἔλλειψις, παράλειψις, ἐκθλίψις²⁾, ἀποκοπή.

Ἔστι τοίνυν Πρόθεσις, προσθήκη κατ' ἀρχὴν συλλαβῆς ἢ στοιχείου· συλλαβῆς μὲν, οἷον σταφίς, ἀσταφίς· στοιχείου, οἷον ἄμμος, ψάμμος, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀφαίρεσις δὲ, ἀποβολὴ κατ' ἀρχὴν συλλαβῆς ἢ στοιχείου, οἷον, ἐκεῖνος, κεῖνος, φθισάνη, θισάνη.

Ἀναδίπλωσις ἐστὶ προσθήκη συλλαβῆς διὰ τῶν αὐτῶν συμφώνων συλλαβὴν ποιοῦσα ἐπαλλήλων ἐκφορὰν, οἷον κλῦθι, κέκλυθι. Ἄρσις δὲ, ἀποβολὴ κατ' ἀρχὴν τῆς ἀναδιπλουμένης συλλαβῆς, οἷον δεδεγμένος, δέγμενος.

Ἐκτασις δὲ, ὅταν τὰ συστελλόμενα δίχρονα ἐκταθῇ, ὡς Ἄρες, Ἄρες· ἢ ὅταν τὰ φύσει βραχέα εἰς τὰ φύσει μακρὰ ἀντίστοιχα μεταστῇ, οἷον φυσίζωος. Συστολή δὲ, ἢ τὰ ἀντικείμενα ποιοῦσα, ἢ τὰ ἐκτεινόμενα δίχρονα συστέλλουσα³⁾, ἢ τὰ φύσει μακρὰ, ἢ φύσει βραχέα μεταβάλλουσα, ὡς ξηρόν, ξερόν.

Ἐπέκτασις ἐστὶ πλεονασμός συλλαβῆς ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τελευταίας συλλαβῆς· ἢ φωνήεντα ποιοῦντα συλλαβὴν· καὶ συλλαβῆς μὲν, ὡς ἔτυμον, ἐτήτυμον· φωνήεντος δὲ, ὡς γέννα, γέεννα. Συγκοπή δὲ, ἀποβολὴ συλλαβῆς ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τελευταίας συλλαβῆς, ὡς ὁμόπατρος, ὀπατρος· φωνήεντος δὲ, ὡς πατέρος, πατρός.

Διαίρεσις ἐστὶ, συλλαβῆς δίφθογγον ἐχούσης ἀνάλυσιν ἢ διάλυσιν εἰς δύο συλλαβὰς, ὡς παῖς, πάϊς. Συναίρεσις δὲ, ἢ τὸνναντίον ποιοῦσα.

1) C. ἀντικείμενον.

2) C. ἐκθλίψεως.

3) C. συστέλλουσιν.

Παρένθεσις ἐστὶ¹⁾ προσθήκη φωνήεντος ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τελευταίας συλλαβῆς, οὐ ποιοῦντος συλλαβὴν, οἷον πνέοντες, πνεῖοντες. Ἐλλειψις δὲ, ἀποβολὴ τοῦ αὐτοῦ φωνήεντος ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τελευταίας συλλαβῆς, οὐ ποιοῦντος συλλαβὴν ἐλλεῖψαι, οἷον εἰς Ἀθήνας, ἐς²⁾ Ἀθήνας.

Διπλασιασμός ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ συμφώνου προσθήκη ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τελευταίας συλλαβῆς, οὐ ποιοῦντος συλλαβὴν, οἷον ἔδδισεν, ἔδδισε. Παράληψις δὲ, ἐνὸς τῶν αὐτῶν συμφώνων ἐκβολὴ ἐντὸς τῆς πρώτης καὶ τελευταίας συλλαβῆς, οἷον κάλλιον, κάλιον· [ὥφελος, ὄφελος³⁾].

Παρέμπτωσις ἐστὶ προσθήκη συμφώνου ἐνὸς οὐ⁴⁾ ποιοῦντος συλλαβὴν, ὡς πόλις, πτόλις. Ἐκθλιψις δὲ ἀποβολὴ ἐνὸς συμφώνου οὐ ποιοῦντος συλλαβὴν, οἷον σκῆπτρον, σκῆπτον.

Προσχηματισμός ἐστὶ προσθήκη μιᾶς συλλαβῆς κατὰ τὸ τέλος, οἷον ὄνειος, ὀνείρατος. Ἀποκοπὴ δὲ, ἀφαίρεσις μιᾶς συλλαβῆς κατὰ τὸ τέλος· δάκρυον, δάκρυ· Ἀπόλλων, Ἀπόλλω. Καὶ αὗται μὲν αἱ θ' συζυγίαι τοῦ πλεονασμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας, αἵτινες ὑπὸ τὸ ποσὸν ἀνάγονται. Αἱ δ' ὑπὸ τὸ ποιὸν, αὗται.

Πάθη τὰ κατὰ τὸ ποιὸν τὰ δε⁵⁾.

Συναλοιφή, μετάθεσις, μετάληψις, ἐναλλαγή⁶⁾, μετασχηματισμός⁷⁾, ἀντίθεσις.

1) C. Π. δὲ ἐστίν.

2) C. εἰς—εἰς.

3) Uncis septum alterum hic exemplum magis ad συστολήν pertinet.

4) In C. deest οὐ, quod addidi.

5) Titulus aperte super-
vacuus.

6) C. ἀναλλαγή.

7) Deesse videtur in Cod. μετατύπωσις, quae infra exponitur tamen.

Ἔστι δὲ συναλοιφή, δύο συλλαβῶν κατὰ τὰ φωνήεντα ἔνωσις· γίνεται δὲ κατὰ τρόπους ἑπτὰ, ἁπλοῦς μὲν τρεῖς, κατὰ ἔκθλιψιν, κατὰ κρᾶσιν, κατὰ συναίρεσιν· συνθέσεις δὲ δ', κατὰ ἔκθλιψιν καὶ συναίρεσιν¹⁾, καὶ ἔκθλιψιν καὶ συναίρεσιν, κατὰ κρᾶσιν καὶ συναίρεσιν. Κατὰ ἔκθλιψιν μὲν, οἷον ἐπὶ ἐμέ, ἐπ'ἐμέ· καὶ ὅταν, ἐκθλιβομένου φωνήεντος βραχέος, συνεκθλίβηται ὁ χρόνος αὐτοῦ· κρᾶσιν δὲ, οἷον τὰ ἐμὰ, τὰμὰ· καὶ ὅταν φωνήεντος φθειρομένου βραχέος, ὁ χρόνος αὐτοῦ τῷ γειτονοῦντι βραχεῖ φωνήεντι προσελθὼν ἐκτείνῃ αὐτὸ· συναίρεσιν δὲ, οἷον Νηρηίδα, Νηρηῖδα· καὶ ὅταν τὸ μὲν πλήρες τῆς γραφῆς φυλάττηται καὶ ἡ δύναμις, ἐνδεῖ δὲ μᾶλλον ἢ τῶν συλλαβῶν ποσότης· τοῦτο δὲ γίνεται ἐπὶ μόνου τοῦ ι, ὃ καὶ προσγράφεται μὴ ἐκφωνούμενον²⁾· κατὰ δὲ ἔκθλιψιν καὶ κρᾶσιν, οἷον καὶ ἐγὼ, καὶ γῶ· τέθλιπται γὰρ τὸ ι, κέκραται δὲ ὁ τοῦ α καὶ ε χρόνος εἰς α μακρόν· ἔκθλιψιν καὶ συναίρεσιν, οἷον ἐγὼ οἶδα, ἐγ' ᾧδα· τέθλιπται μὲν γὰρ τὸ ο, συνήρηται δὲ τὸ ω, προσγραφέντος καὶ τοῦ ι. κατὰ ἔκθλιψιν καὶ κρᾶσιν καὶ συναίρεσιν, οἷον, οἱ αἰπόλοι, ᾠπόλοι· τέθλιπται μὲν γὰρ τὸ ι τῆς διφθόγγου, κέκραται δὲ τὸ ο καὶ α εἰς ω μέγα, συνήρηται δὲ τὸ α καὶ ι³⁾. Ἔστι δὲ παρὰ ταῦτα καὶ ἕτερον εἶδος, ὃ συναλοιφή ὀνομάζεται διαζόντως· γίνεται δὲ, ὅταν ἐνουμένων δύο λέξεων κατὰ τὰ φωνήεντα, τὸ τῆς δευτέρας λέξεως

1) Peccasse videtur scriba Cod. Nam inferiora requirunt hic, κατὰ ἔκθλιψιν καὶ κρᾶσιν, κατὰ ἔκθλιψιν καὶ συναίρεσιν, κατὰ ἔκθλιψιν καὶ κρᾶσιν καὶ συναίρεσιν, καὶ ἔτι κατὰ συναλοιφήν ὀνομαζομένην διαζόντως. Ceterum in sequentibus post ὅταν, positum quandoque indicativum, cum conjunctivo mutavi.

2) Exhinc plenissime confirmatur, quod supra in doctrina de Diphthongis accepimus, nempe in ει sonum vocalis ι pro more nunquam fuisse exauditum, quoniam in eadem classe censebatur cum illis, quibus ι subscribitur.

3) C. τὸ ω καὶ ι.

φωνῆεν ε τυγχάνον εἰς υ μεταβληθῇ, οἷον τὸ ἔλαιον, τού-
λαιον.

Μετάθεσις δέ ἐστι στοιχείου μετακίνησις ἀπὸ τῆς
ιδίας τάξεως ἐφ' ἑτέραν τάξιν, οἷον κράτος, κάρτος.

Μετάληψις δέ ἐστι στοιχείου μετακίνησις ἐφ' ἕτερον
στοιχείον, οἷον ἀπεδανός, ἡπεδανός.

Ἐναλλαγή, οἷον ἥρεμος, ἔρημος.

Μετασχηματισμός, οἷον παρθένος, παρθενικός.

Μετατύψεις, οἷον ἐξ Ἰλίου, Ἰλιόθεν.

Ἀντίθεσις δέ, οἷον Διόνυσος, Διόνισος.

Κεφ. στ'. Περὶ προσωδιῶν.

Ἐπομένως δὲ¹⁾ περὶ προσωδιῶν διαλαβεῖν· ἔστι δὲ
προσωδία τῇσι ποιὰ φωνῆς ἐγγραμμάτου, κατὰ τὸ ἐπαγ-
γελτικὸν τῆς λέξεως ἐκφερομένης ὕγιως, μετὰ τινος τῶν
συνεξευγμένων περὶ μίαν συλλαβὴν, ἥτοι κατὰ συνήθειαν
διαλέκτου ὁμολογουμένης, ἥτοι κατὰ τὸν ἀναλογητικὸν²⁾
ὅρον καὶ λόγον. Τὸν δὲ τέλειον ἀριθμὸν τιμωσῶν, καὶ
δέκα οὐσῶν τῶν πασῶν, κατὰ τὸν γενητικὸν τούτων ἀρι-
θμὸν εὔροις ἀν διαιρουμένας· διήρηνται γὰρ, εἰς χρόνους,
εἰς τόνους, εἰς πνεύματα καὶ εἰς πάθη. Καὶ χρόνος μὲν
ἐστι σημείωσις ἐκτεινομένου ἢ συσσελλομένου φωνήεντος.
χρόνοι δὲ δύο, ἡ μακρὰ καὶ ἡ βραχεῖα. ἔστι μὲν γὰρ μα-
κρὰ, σημείωσις ἐκτεινομένου φωνήεντος· βραχεῖα δέ, ση-
μείωσις συσσελλομένου φωνήεντος. πάθος δ' ἐστὶ φωνῆς
πεπονθυίας σημεῖον, τὰ ἐκθλιψιν παθόντα, καὶ τὰ ἡνω-
μένα, καὶ κεχωρισμένα δηλοῦν. τρία δὲ τὰ πάθη, ἡ ἀπό-
στροφος, ἡ ὑφέν, καὶ ἡ ὑποδιαστολή, ἃ καὶ καταχρηστικῶς
προσωδίαι λέγονται. ἔστι δὲ ἀπόστροφος σημεῖον ἐκθλίψεως
φωνήεντος ἢ φωνηέντων· φωνήεντος μὲν, οἷον τοῦτο ἐστὶ,

1) Sic Cod. Fortasse pro δὲ
legendum δεῖ.

2) C. ἀναλογικόν.

τουτ' ἐστὶ· φωνηέντων δὲ, οἷον βούλομαι ἐγὼ, βουλομ' ἐγὼ· τίθεται δὲ ἀντὶ φωνηέντων τεσσάρων, ἀντὶ βραχέος α, ἀντὶ τοῦ ο, ἀντὶ βραχέος ι, καὶ ἀντὶ τοῦ ε. ὑφ' ἐν δὲ, σημεῖον συναφείας δύο λέξεων. ὑποδιαστολή δὲ, σημεῖον διαστάσεως λέξεων. πνεῦμα δ' ἐστὶ ποιότης συλλαβῆς, τρέπουσα τὰ ψιλὰ σύμφωνα εἰς δασέα ἐν τῇ συνθέσει, ἢ φυλάττουσα αὐτὰ, οἷα εἰσί. διπλῇ δέ ἐστιν, ἡ μὲν, δασεῖα καλουμένη· ἔστι δ' αὕτη, ποιότης συλλαβῆς τρέπουσα τὰ ψιλὰ σύμφωνα εἰς δασέα ἐν τῇ συνθέσει· ἡ δὲ ψιλὴ· ψιλὴ γάρ ἐστι ποιότης συλλαβῆς, φυλάττουσα τὰ σύμφωνα ἐν τῇ συνθέσει, οἷα εἰσί. καὶ κείσθω τόδε περὶ πνευμάτων ὁδηγία περιφανής, ὥς μὴ ἀγνωσίᾳ τῶνδε κρατούμενον τόνον κλονεῖσθαι.

Καθολικοὶ κανόνες περὶ πνευμάτων.

(Ἀρχὴ τοῦ α.)¹⁾

Τὸ α πρὸ ἑαυτοῦ ψιλοῦται· ἄαπτος ὁ ἀπροςπέλαστος, καὶ τὰ λοιπὰ. πρὸ δὲ τοῦ β, ψιλοῦται, εἰ μὴ ἐπάγοιτο τὸ ρ· δασύνεται γὰρ· εἰ δὲ εἴη στερητικόν, καὶ τὸ ρ ἐπάγεται, ὁμοίως μένει ψιλούμενον, ὥς ἄβρότη, ἡ νῆξ, καὶ ἄβροτάζω, τὸ ἁμαρτάνω, καὶ ἄβρομος, ὁ μὴ ἔχον ἤχον, ἢ ὁ πολύηχος, κατ' ἐπίτασιν· πρὸ τοῦ γ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἁγνός, καὶ ἄζω, τὸ σέυομαι²⁾, καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν. πρὸ τοῦ δ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἄδης, καὶ ἄδην, ὄνομα πάθους, Ἀδριᾶς, εἰ καὶ Ἡρωδιανός ἐν τῇ Ὀμηρικῇ προσωδίᾳ³⁾ ψι-

1) Inclusa hic desunt in Cod. Addidi tamen, quia in sequentibus tales inscriptiones etiam Cod. ostendit.

2) Sic Cod. noster, pro σέβομαι, quod aliorum tractatus de spiritibus praeferunt.

3) Hinc ecce Lexicon illud de Spiritibus, quod Valckenaerius cum Ammonio etc.

edidit Lugduni Batav. 1739. 4. corrigi potest. Legitur enim ibi pag. 208. τὸ μέντοι Ἀδριᾶς παρ' Ὀμήρῳ δασύνεσθαι φησὶν Ἡρωδιανός, ἐν δὲ τῷ Καθόλου ψιλοῦσθαι. Ipse jam Valckenaerius signo appposito, his verbis aliquid vitii subesse suspicatus erat.

λοῦσθαι φησὶ, καὶ τὸ ἀδήσειεν, ἀδινὰς, ἀδινύων, καὶ ἀδεῖν, ἀντὶ τοῦ ἀρέσκειν. πρὸ τοῦ ε ψιλοῦται. πρὸ τοῦ ζ ψιλοῦται, Ἄζωτα πόλις, ἀζηχὲς ἀντὶ τοῦ ἀδιαλείπτως, ἄζω τὸ ἔξηραίνω· δι' ἀντίφασιν δὲ, τὸ ἄζω τὸ σεύομαι δασύνεται. Τρύφων δὲ, τὸ α πρὸ τοῦ ζ καὶ ψιλοῦσθαι καὶ βραχύνεσθαι ἀξιοῖ. πρὸ τοῦ η, θ, ι, κ, ψιλοῦται· τὸ ἀθροῖσαι δασύνεται παρ' Ἀττικοῖς, καίτοι ψιλοῦται· καὶ ἄθρους, κατὰ μὲν στέρησιν θροῦ, ψιλονται, σημαῖνον δὲ πλήθος, δασύνεται· καὶ ἄθροισμα, καὶ ἀθροίζω, ὡς ἀπὸ τοῦ α τοῦ σημαίνοντος τὸ ὁμοῦ. πρὸ τοῦ λ ἐνὸς ἢ δισσοῦ, ψιλοῦται, οἷον ἄλῳ τὸ πλανῶ, καὶ ἄλνυδις, καὶ ἄλδήσκω τὸ αὐξάνω, καὶ ἕτερα, πλὴν τοῦ ἄλς καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, Ἀλικαρνασὸς πόλις, καὶ Ἀλίαρτα, καὶ ἔθνος Ἀλίζωνον, καὶ τὰ ἄθροισιν σημαίνοντα, ὡς ἄλις, ἄλως· ἔτι καὶ ἄλῳ τὸ κρατῶ, καὶ τε ἐξ αὐτοῦ, ἄλυσις· ἔτι δὲ καὶ ἄλομαι καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ. Ἄλως ποταμὸς, ἀφ' οὗ καὶ ἄλνκον· ἄλμυρον γὰρ ῥεῖ· ἄλυσις δὲ ἡ ἀδημονία, ὡς δύσλυτον, ψιλοῦται· καὶ Ἀλήτην¹⁾ δέ τινες τὸν Ἄλυν λέγοντες, ὡς πολλὴν γῆν περιοδεύοντα, ψιλοῦται· ἀλετρίβανον ὃ καὶ ἀλλότριψ, εἰ παρὰ τὸ τρίβειν τοὺς ἄλας, δασύνεται, εἰ δὲ παρὰ τὸ ἀλεῖν²⁾ ψιλοῦται. ἄλινδῶ καὶ ἄλινδεῖς Ἀττικοὶ δασύνουσιν, ἐν ᾗ οἱ ἵπποι κυλίνονται· καὶ ἄλιαίνειν τὸ θερμαίνειν. ἄλκνῶν, εἰ καὶ παρὰ τὸ ἐν Ἀλὶ κύειν, ἀλλὰ διὰ τοῦ κ, ψιλοῦται· καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ ἄλλονον, ἐν συγκοπῇ, ὡς ἄλτο καὶ ἄλμενος, ψιλοῦται· καὶ ἄλμα τὸ δάσος, ὡς δὲ καὶ τὸ, εἰς ἄστν ἄλε, καὶ ἄληναι, καὶ ἄλέμενον· ἄλεσούριον δὲ δασύνεται τὸ κοχλίδιον· καὶ Ἀλκεῖς, δράμα Μενάνδρου, πρὸ τοῦ μ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἄμα, καὶ ἄμῖν, καὶ ἄματροχία καὶ ἄμαρτία, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· καὶ ἄμμα τὸ σχοινίον, καὶ ἄμη, καὶ ἄμὸς τὸ οὐροδόχον ἀγγεῖον· ἄμνιον δὲ, τὸ αἵματοδόχον·

1) Sic Cod. Alii Ἀλύτην.

2) C. περὶ ἀλεῖν.

ἀμωσγέπως καὶ ὄμμος· πρὸ τοῦ ν, ψιλοῦται, καὶ πρὸ τοῦ ξ, καὶ τοῦ ο. πρὸ τοῦ π, δασύνεται, ἄπαξ, ἀπλοῦς, ἀπαλὸς, καὶ ἀπτωτος· σπάνιον δὲ ἐν ταῖς θεματικαῖς λέξεσι τὸ α πρὸ τοῦ π, ἀλλ' ἢ πλεονασμὸν σημαίνει, ἢ στέρησιν, ἢ προθέσεως ἐστὶ. πρὸ τοῦ ρ, ψιλοῦται, εἰ μὴ τὸ μ, ἢ τὸ π ἐπάγοιτο, ὡς ἄρμοι ἤγουν νεωστὶ, καὶ ἄρμαμία¹⁾ ἢ τροφή, ἄρπη ἢ δρεπάνη, ἄρπυῖα ἄνεμος· σεσημειώται ἄρμένη, ἄρμενον καὶ ἄρπέτισσα· πρὸ τοῦ σ, ψιλοῦται, ἀσάμινθος ἢ λεκάνη, παῖ ἄσσα ἤγουν ὡς τινὰ· ἀντὶ δὲ τοῦ ἄτινα, δασύνεται· πρὸ τοῦ τ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἄττα ἀντὶ τοῦ ἄτινα, καὶ ἄτε ἀντὶ τοῦ καθὰ, καὶ ἄτερος· πρὸ τοῦ υ, φ, χ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἀφή· πρὸ τοῦ ψ, ψιλοῦται, πλὴν τῶν παρὰ τὸ ἄπτω, ἀφ' οὗ καὶ ἀψίκορος, ὃ ἅμα τῷ²⁾ γεύσασθαι κορεννύμενος, καὶ ἄψεα τὰ μέλη· πρὸ τοῦ ω δὲ, ψιλοῦται· Ἰστέον δὲ, ὅτι εἴτε στέρησιν δηλοῖ τὸ α, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἄλυσις καὶ ἄδης· εἴτε ἐπίτασιν, εἴτε ὀλίγον, εἴτε κακὸν, εἴτε πλεονασμὸν· εἰ δ' ἄθροισιν³⁾, δασύνεται· ἐν δὲ ταῖς προθέσεσι ψιλοῦται, ἐπεὶ καὶ πᾶσα πρόθεσις ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένη ψιλοῦται, πλὴν τῆς ὑπὸ καὶ ὑπέρ· πρὸς δὲ πάντα φωνήεντα κατὰ διάστασιν ψιλοῦται· πρὸς δὲ πᾶν σύμφωνον ψιλοῦται, εἰ μὴ ὑπὲρ μίαν σύλλαβὴν εἴη ἢ λέξις, ὡς αἰῖς⁴⁾· ἢ μὴ συναληλιμμένη, ὡς ὁ ἄνθρωπος, ὦνθρωπος· ἢ Δωρικὸν⁵⁾, διὰ τὸ ἀδύ, ἡδύ γὰρ, δωρικῶς.

Ἀρχὴ τοῦ ε.

Τὸ ε πρὸ τοῦ α, δασύνεται· ἐάνδον τὸ λεπτόν ἢ ποικίλον ἱμάτιον· πλὴν τοῦ ἕαρ, καὶ ἑάω, καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν· πρὸ τοῦ β, ψιλοῦται καὶ ἀπὸ κλίσεως ὄν, εἰ μὴ ἐπάγοιτο

1) Sic Cod. non ἄρμαλια, ut in illo Lexico scribitur.

2) C. ἅμα τὸ.

3) εἰ δ' ἄθροισιν.

4) C. αἰῖς.

5) C. δωρικόν.

τὸ δ, ἢ τὸ ρ· πλήν τοῦ ἐβρός ὁ ἔλαφος. πρὸ τοῦ γ¹⁾, ψι-
λοῦται. πρὸ τοῦ δ, ψιλοῦται, πλήν τοῦ ἔδος καὶ ἔδρα, καὶ
τὰ ἐξ αὐτῶν, ἔδνον ἢ προῖξ, καὶ ἔδανόν τὸ ἡδὺ, καὶ ἔδώ-
λιον ἢ τῶν ἀρεσκόντων καθέδρα. πρὸ τοῦ ε δὲ ψιλοῦται²⁾,
ὡς ἔεργεν ἡγουν ἐκώλυνεν, καὶ ἐεισάμενος ἡγουν ὁμοιωθεὶς,
καὶ ἔεικασι· πλήν τοῦ ἔερση³⁾ ἢ δρόσος, καὶ ἔε ἡγουν ὡς
ἑαυτὸν, καὶ ἔελδορ ἢ ἐπιθυμία. πρὸ τοῦ ζ, ψιλοῦται⁴⁾,
πλήν τοῦ ἔζω καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ. πρὸ τοῦ η, δασύνεται,
πλήν τοῦ ἔην ὑπαρκτικόν, καὶ Ἐηνὸς ὄνομα ποταμοῦ.
πρὸ τοῦ θ, ψιλοῦται, ὡς ἔθειρα ἢ θοῖξ· πλήν τῆς ἔθεν
ἀντωνυμίας ἡγουν ὡς ἑαυτὸν⁵⁾, καὶ ἔθεις ὁ ἐκβληθεὶς, ἐξ
οὔ καὶ ἀφεθεὶς. πρὸ τοῦ ι, ψιλοῦται. πρὸ τοῦ κ, δασύνε-
ται, πλήν τῆς ἐκ⁶⁾, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐκτός, καὶ τῶν
ἀποβολὴν πασχόντων τοῦ ε, ὡς ἐκεῖνος κεῖνος, καὶ τῶν
ἀπὸ κλίσεως· σεσημείωται πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἐκυρὸς καὶ
ἐκεχειρία⁷⁾. πρὸ τοῦ λ ἐνὸς ἢ δισσοῦ, ψιλοῦται, πλήν τοῦ
ἔλλην καὶ ἔλη, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν· ὡς καὶ τὸ ἔλκω, καὶ τὰ
ὅμοια, καὶ ὅλως ἐπιφερομένου τοῦ κ, ἢ τοῦ μ. τὸ ε πρὸ
τοῦ μ, ψιλοῦται, πλήν τοῦ ἔμυς, ὁ δηλοῖ τὴν χελώνην,
παρὰ τὸ ἑαυτὴν μύειν· καὶ ἔμος τὸ ἀφεμα καὶ ἡ μέμψις.
πρὸ τοῦ ν, ἐνὸς ἢ δισσοῦ, ψιλοῦται, ὡς Ἐννη, καὶ Ἐννῶ,
ἡ πολεμικὴ θεὰ· πλήν τοῦ ἐν, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἔνεω,
καὶ ἔντο, ἀντὶ τοῦ ἐνεδύοντο· καὶ ὅλως τὸ ἀριθμητικὸν ε
δασυνεται, πλήν τοῦ ἐννέα καὶ ἐννεήκοντα, καὶ εἴκοσι.
πρὸ τοῦ ξ, δασύνεται, πλήν τῆς ἐξ, καὶ τῶν ἐξ αὐ-
τῆς, καὶ τῆς ἀπὸ κλίσεως. πρὸ τοῦ ο, δασύνεται, πλήν τοῦ
ἔοικε, καὶ ἔοργε, καὶ ἔον τὸ ὑπάρχον. Ἀττικοὶ τὸ ἔορτῇ
ψιλοῦσι. πρὸ τοῦ π, ψιλοῦται, πλήν τοῦ ἔπομαι, καὶ ἑπτά.

1) C. τὸ τοῦ γ.

2) In C. omiss. ψιλοῦται.

3) C. ἔερση.

4) In C. omiss. ψιλοῦται.

5) C. τῆς ἐνθεν et ἑαυτοῦ.

6) C. πλήν τῆς ἐξ.

7) C. ἐκηχειρία.

πρὸ τοῦ ρ, ἐπαγομένου φωνήεντος, ἢ συμφώνου, ἢ αὐτοῦ τοῦ ρ, ψιλοῦται, πλὴν τῶν ἐχόντων ἐπαγόμενον τὸ κ. σεσημειώται τὸ ἔρμα, τὸ ἔρεισμα, ψιλούμενον¹⁾. ἔρνος δέ, καὶ ἔρδω δασυνόμενον. πρὸ τοῦ σ, φωνήεντος, ἢ συμφώνου, ἢ αὐτοῦ τοῦ σ ἐπαγομένου, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἐσία ἢ πρεσβεία, καὶ ἔσο²⁾ ἀντὶ τοῦ ἐνδέδυσο· ἐπόμεθα καὶ τῶν ἐχόντων μετὰ τοῦ τ· τὸ ἔστην, ὡς ἀπὸ κλίσεως ὄν, ψιλοῦται, καὶ ἐστὶ, καὶ ἔστω. πρὸ τοῦ τ, φωνήεντος ἢ συμφώνου ἐπιφερομένου, ἢ αὐτοῦ τοῦ τ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἔτοιμος, ἑταῖρος, καὶ ἑτέρα, καὶ τοῦ ἔτνος, ὡς ἀπὸ τοῦ ἔω τὸ ἀπολύω γινόμενον ἔτος, καὶ πλεονασμῷ τοῦ ν, ἡγουν ὡς διαλελυμένον ἐκ τῆς ἐψήσεως, ἐξ οὗ καὶ ἐτνήρησις³⁾ τὸ νοχλιάριον, παρὰ τὸ ἔτνος ἀρύεσθαι. πρὸ τοῦ ν, ἐν διαστάσει καὶ συνελεύσει, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ εὐρίσκω, καὶ εὐδω. πρὸ τοῦ φ, χ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἐφθός. πρὸ τοῦ ψ, δασύνεται, ὡς ἔψω τὸ ὑφαίνω καὶ ἀκολουθῶ, ἐπὶ μέλλοντος· πλὴν τοῦ ἐψία ἢ διὰ λόγου παιδιὰ, ἐκ τοῦ ἔπω⁴⁾ τὸ λέγω, ἀφ' οὗ καὶ φιλέψιος, καὶ τῶν ἀπὸ κλίσεως, ὡς ἐψώμισα. πρὸ τοῦ ω, δασύνεται, πλὴν τοῦ ἐωνημένος, ἐώργειν, ἐώλπειν. Τὸ ε πλεονάζον ἐν λέξεσιν, ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου ἀρχόμενον, δασύνεται· εἰ δὲ ψιλουμένου, ψιλοῦται, ὡς ἔκηλον, εὐκηλον. Ἐτι κατὰ τοὺς παρωχημένους⁵⁾ καὶ ἀποπίπτον, ψιλοῦται· καὶ προέρχεται μὲν ἐν τοῖς ὀριστικοῖς ἐνεργητικοῖς τε καὶ παθητικοῖς· ἀποπίπτει δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων. σεσημειωτέον τὸ ἔστηκα καὶ ἑστήκειν. ὅτι⁶⁾ ἐν ἀντωνυμίαις πρὸ συμφώνου ψιλοῦται, καὶ ἐν προθέσεσιν.

1) C. τὸ ἔρμα· τὸ ἔρεισμα ψιλούμενον.

2) Sic C. non ἔσο et ἐνεδέδυσο, ut Lexicon.

3) Sic C. f. ἐτνήρησις.

4) C. ἔπω.

5) Deesse hic ante καὶ videtur προσερχόμενον.

6) Pro ὅτι hic legendum videtur Ἐτι, aut καὶ ὅτι.

Ἀρχὴ τοῦ η.

Τὸ η πρὸ τοῦ α ἀπὸ κλίσεως εὐρίσκεται, ὡς ἡἀριζον, ἀντὶ τοῦ ἔαρος ἔλεγον καὶ ψιλῆς. πρὸ τοῦ β δασύνεται, πλὴν τοῦ ἡβολεῖν τὸ ἀργεῖν, καὶ ἡβαιὸν τὸ μικρόν. πρὸ τοῦ γ ὁμοίως, πλὴν τοῦ ἡγάθεος, καὶ τῶν ἀπὸ κλίσεως, πλὴν τοῦ ἡγνισμαι. ὁμοίως καὶ πρὸ τοῦ δ, πλὴν τοῦ Ἡδονὸς ὁ Μακεδὼν, ἡδῆ, καὶ ἡδος τὸ ὄφελος, ἄκλιτον, καὶ τῶν ἀπὸ κλίσεως. πρὸ τοῦ ε, ζ, η, θ, ι, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡζόμεν ὡς ἀπὸ τοῦ ἄζομαι. πρὸ τοῦ κ δασύνεται, πλὴν τοῦ ἡκέστης ὁ ἀδάμαστος, ἡκα ἀντὶ τοῦ ἡσύχως, καὶ τῶν ἀπὸ κλίσεως. πρὸ τοῦ λ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡλιος, ἡλικία, ἡλος· τὰ ἀπὸ κλίσεως ἔχουσι τὸ τοῦ θέματος πνεῦμα, ὅποιον ἦν. πρὸ τοῦ μ, δασύνεται, πλὴν τοῦ ἡμαρ, ἡμαθόεις, ἡμοδὸν, ἡμὶ, ἡμύω· καὶ τὰ ἀπὸ κλίσεως δὲ φυλάττουσι τὸ τοῦ θέματος πνεῦμα. πρὸ τοῦ ν, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡνίκα, ἡνία, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν. πρὸ τοῦ ξ, ἐν μόνῳ τῷ ἡξω εὐρίσκεται· τὰ δὲ ἀπὸ κλίσεως, ψιλοῦται. πρὸ τοῦ ο, π, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡπαρ. πρὸ τοῦ ρ, δασύνεται μετὰ φυσικῆς μακροῦς, ἢ κατὰ τροπὴν τοῦ μακροῦ εἰς βραχύ. τὰ δ' ἄλλα, ψιλοῦται. πρὸ τοῦ σ, δασύνεται· τὰ ἀπὸ κλίσεως φυλάττει τὸ τοῦ θέματος. πρὸ τοῦ τ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡττα, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀπὸ θέματος. πρὸ τοῦ υ, ψιλοῦται. πρὸ τοῦ φ, δασύνεται, πλὴν τῶν ἀπὸ κλίσεως. πρὸ τοῦ χ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡχι ἀντὶ τοῦ ὅπου. πρὸ τοῦ ψ, ἐκ κλίσεως εὐρηται, διὸ καὶ δασύνεται. πρὸ δὲ τοῦ ω, ψιλοῦται. Τὸ ἐν τροχαϊκῇ λέξει, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἡλος, καὶ ἡπαρ.

Ἀρχὴ τοῦ ι.

Τὸ ι πρὸ τοῦ α, β, γ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἱγμαί. καὶ πρὸ τοῦ δ, εἰ μὴ τὸ ρ ἐπάγοιτο, πλὴν τοῦ ἱδρις. πρὸ τοῦ ε, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἱερὸς, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ, ἱεριχῶ,

ἰέραξ, καὶ τὰ ἀπὸ κλίσεως. πρὸ τοῦ ζ, δασύνεται. πρὸ τοῦ η, θ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἱημι. πρὸ τοῦ κ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἱκανὸς, ἱκετεύω. πρὸ τοῦ λ, ἢ ἐνὸς ἢ δισσοῦ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἱλαρίων, ἱλεως, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν. πρὸ τοῦ μ, φωνήεντος ἐπιφερομένου, δασύνεται· συμφώνου δὲ οὐκέτι. πρὸ τοῦ ν, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ἵνα, οὐ τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὅπως καὶ ὅπου. πρὸ τοῦ ξ, ψιλοῦται, πλὴν τῶν ἀπὸ κλίσεως. καὶ πρὸ τοῦ ο, καὶ ἐνὸς ἔτι π. δισσοῦ δὲ, δασύνεται. ὣς δὲ καὶ πρὸ τοῦ ρ, πλὴν τοῦ ἱρὸς κατὰ συγκοπὴν ὁ ἱερὸς, καὶ τὰ ὅμοια. πρὸ τοῦ σ, φωνήεντος ἐπιφερομένου ἢ συμφώνου, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ τ. σεσημεῖωται τὸ Ἰστρος, καὶ ἰστέον ψιλούμενον. πρὸ τοῦ τ, υ, φ, χ, ψ, ω, ψιλοῦται. Ἔτι καὶ πρὸ παντὸς φωνήεντος, πλὴν ἱημι.

Ἀρχὴ τοῦ ο.

Τὸ ο πρὸ τοῦ α, β, γ, ψιλοῦται· καὶ πρὸ τοῦ δ, πλὴν ὁδὸς, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ. Ὀδυσσεὺς ἐνὶ σ γραφόμενον¹⁾, δασύνεται, ὅτι φασὶν ἡ Ἀντίκλεια αὐτὸν ἐγέννησε κατ' ὁδὸν, ὑετοῦ γενομένου· δυσι δὲ, ψιλοῦται, ὡς ἀπὸ τοῦ ὁδύσσω τὸ ὀργίζομαι. πρὸ τοῦ ε, ζ, η, θ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ὅθι καὶ ὅθεν. πρὸ τοῦ κ, ψιλοῦται, πλὴν τῶν Ἰωνικῶν ἀναφορικῶν. καὶ πρὸ τοῦ λ, πλὴν τοῦ ὀλκός, καὶ ὀλως ἐπίρρημα, καὶ ὀλμος, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν. πρὸ τοῦ μ, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ὁμοῦ, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ. πρὸ τοῦ ν, καὶ ξ, καὶ π, ψιλοῦται, πλὴν τῶν ἐχόντων μετὰ τὸ π τὸ λ, καὶ τῶν ἀναφορικῶν. πρὸ τοῦ ρ, ψιλοῦται, εἰ μὴ τὸ κ ἢ τὸ μ ἐπάγοιτο, σὺν οἷς καὶ τὸ ὀρῶ, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ. πρὸ τοῦ σ, φωνήεντος ἐπιφερομένου, δασύνεται, πλὴν τοῦ Ὀσιρις· συμφώνου δὲ οὐκέτι. πρὸ τοῦ τ, ψιλοῦται, πλὴν

1) Confer cum his Lexicon illud de Spiritibus pag. 231. ubi

de hac eadem usus diversitate agitur.

ὅτι, ὅτε, καὶ ὅτου. πρὸ τοῦ φ, χ, ψ¹⁾), ψιλοῦται. Ἔτι πλεονάζον ἐν ταῖς ἀπὸ συμφώνου ἀρχομέναις λέξεσι, ψιλοῦται. καὶ πρὸ τῶν διπλῶν· ἀλλὰ καὶ δασυνόμενον, εἰ προσλάβοι τὸ ν, ψιλοῦται.

Ἀρχὴ τοῦ υ.

Τὸ υ πάσης λέξεως ἀρχον, δασύνεται, πλὴν τοῦ ὕμεις, αἰολικῶς, καὶ ὕρχας ταριχηρὸν ἀγγεῖον.

Ἀρχὴ τοῦ ω.

Τὸ ω πάσης λέξεως ἀρχον, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ ὦρα ὁ καιρὸς, καὶ ἡ εὐμορφία, καὶ ἡ φροντίς· ὥς δὲ καὶ τὸ ὦδε, καὶ τὰ ὁποιοσύλλαβα. σημείωσαι τὸ ω σχετλιαστικὸν κλητικὸν καὶ ὑπαρκτικὸν ψιλούμενον.

Περὶ πάντων τῶν φωνηέντων.

Πᾶν φωνῆεν λῆγον εἰς ρ, ἐπιφερομένου δασέος, ψιλοῦται· ἔτι πρὸ δασέος ψιλοῦται, πλὴν ἀφή, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ, τὰ ὑπαρκτικὰ ῥήματα, ψιλοῦται. πᾶν ἄρθρον προτακτικὸν ἢ ὑποτακτικὸν, ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενον, δασύνεται. τὸ ᾱ ἀντὶ τοῦ ὦ, ψιλοῦται, ὥς Ὅμηρος, ᾱ δειλέ.

Ἀπόδειξις ὅτι τὸ ὦ τῆς κλητικῆς οὐκ ἔστι ἄρθρον.

Ὅτι μὴ ἔστιν ἄρθρον τὸ τῆς κλητικῆς ὦ, δῆλον ἐκ πολλῶν. Ἐν, ὅτι πᾶν ἄρθρον, ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενον, δασύνεται· τὸ δὲ, ψιλοῦται. δεύτερον, ὅτι πᾶν ἄρθρον προτακτικὸν ἢ τόνον ἢ πνεῦμα δέχεται· τὸ δὲ, καὶ ἀμφοτέρω. τρίτον, ὅτι πᾶν ἄρθρον ἐν τοῖς τρισὶ γένεσι διαλλάττει καὶ τοῖς ἀριθμοῖς· τὸ δὲ, οὐδαμοῦ. τέταρτον, ὅτι πᾶν ἄρθρον ἢ πρῶτον, ἢ δευτέρου¹⁾), ἢ τρίτου εἶναι προσώπου

1) Cod. χ, φ, ψ.

2) Lexicon omittit verba, ἢ δευτέρου.

θέλει· τοῦτο δὲ, δευτέρου. πέμπτον, ὅτι πᾶν ἄρθρον φανερόν θέλει σημαίνειν¹⁾ γένος, ἢ πρόδηλον ἀριθμόν· τὸ δὲ, οὐ δύναται. ἕκτον, ὅτι πᾶσα κλητικὴ τὸν ἴσον χρόνον θέλει ἔχειν τῆς ἰδίας εὐθείας, ἢ ἐλάττονα, οὐδέποτε δὲ μείζω· τὸ δὲ, μείζον ἢ τὸ τῆς εὐθείας.

Πᾶς σύνδεσμος ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενος, ψιλοῦται, πλὴν τῶν αἰτιολογικῶν καὶ τῶν ἀναφορικῶν. σεσημεῖωται τὸ ὄφρα, διὰ τὸ, τὸ α, ε, ο, πρὸ δασέως. τὸ δ' ἥμος, διὰ τὸ τροχαϊκὸν εἶναι.

Κανόνες περὶ τῶν διφθογγῶν.

Ἡ αὖ διφθογγος ἐν ταῖς ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν λέξεσι, ψιλοῦται. σεσημεῖωται τὸ αἰρῶ καὶ αἰροῦμαι δασυνόμενα.

Ἡ αὖ διφθογγος, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ αὐτῆ καὶ αὐτῆν.

Ἡ εὖ διφθογγος, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ εἶλος, εἰλίσσω, εἶμα, εἶς, εἰρμός, εἰρκτή, καὶ τῶν ἀπὸ θέματος²⁾. Ἡ οὖ διφθογγος ἐν ταῖς ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν λέξεσι, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ οἶμος, καὶ οἶμῶ, καὶ τῶν ἀναφορικῶν. σεσημεῖωται τὸ οἷς ψιλούμενον, ὥς ἀπὸ τοῦ οἷς. Ἡ οὖ διφθογγος, ψιλοῦται, πλὴν τοῦ οὔτος, καὶ τῶν μονοσυλλάβων, πλὴν οὔς, καὶ οὐ ἀρνητικόν.

Τὸ ρ, πάσης λέξεως ἄρχον δασύνεται, πλὴν τοῦ ῥάδιον³⁾ πεδίον, καὶ ῥάρος, τὸ ἀμβλωθρίδιον.

Περὶ τόνων.

Ἀλλ' ἤδη τοῦ περὶ τόνων ἐχόμεθα λόγου⁴⁾. τόνος ἐστὶν ἐπίτασις ἢ ἄνεσις ἢ μεσότης συλλαβῶν εὐφωνίαν

1) C. σημαίνει.

2) Omissa hic videtur in nostro Cod. diphthongus εὐ scribae peccato, transmissis aliquot versibus seu lineis.

3) Sic Cod. non ῥάριον, ut in Lexico. Omissa autem

prorsus lex de duplici ῥό ita signando, nec in nostro Cod. observata cernitur.

4) Et haec doctrina de Accentu non facile ullibi in tanta brevitate clarior.

ἔχουσα. κυρίως μὲν ἡ ὀξεῖα καὶ ἡ περισπωμένη τόνος· ἡ δὲ βαρεῖα συλλαβικός ἐστιν. ἔστι δὲ ὀξεῖα, ποιότης συλλαβῆς ἐπιταμένον ἔχουσα φθόγγον. τόποι δὲ αὐτῆς, ἡ λήγουσα, ἡ παραλήγουσα, καὶ ἡ προπαραλήγουσα, καθ' οὓς καλοῦνται ὀξύτονοι. περισπωμένη δ' ἐστὶ ποιότης συλλαβῆς φθόγγον ἔχουσα μέσον τοῦ ἐπιτεταμένου καὶ ἀνειμένου. ἡ γὰρ βαρεῖα, ποιότης συλλαβῆς ἐστιν, ἀνειμένον ἔχουσα φθόγγον, ἥς τόπος πᾶσαι αἱ καθ' ὁμαλισμὸν ἀναγινωσκόμεναι συλλαβαί. τίθεται δὲ, οὐκ ἐπὶ πασῶν, ἀλλ' ἐπὶ μόνων τῶν ὀξυτονουμένων, ὅταν κατὰ συνέπειαν ἀναγινώσκονται, συνέχειά τις οὖσα καὶ συνέπεια. περισπωμένης δὲ τόποι δύο, ἡ λήγουσα, καὶ ἡ παραλήγουσα, καθ' οὓς καλοῦνται, περισπώμενον καὶ προπερισπώμενον. — Ἰστέον, ὡς μία μόνον μόνη λέξις ἐγκλίνεται, καὶ μονοσύλλαβος ἢ, καὶ δισύλλαβος, οὐδέποτε δὲ ἅμα δύο· ἀλλ' οὐδὲ δύο τόνους ἀχθηφορεῖν δεῖ μίαν συλλαβὴν, ὡς τίσιν εἴθισται. τίς γὰρ ἡ ἀποκλήρωσις δύο βαρειῶν, ὅπου μὴ ἐπιτιθέμεν ἐκ τῶν ἄλλων τόνων, ἢ πνευμάτων δύο; εἰ δὲ τάσεως ἕνεκα, τιθέσθαι καὶ ἐπὶ τῷ θές, δός, καὶ ἄλλοις ὁμοίοις. Τὸ χρυσίον καὶ ὅσα ἐκ μετάλλων, τροχαϊκὸν ὃν τὴν κατάληξιν, καὶ πυρρίχαικον¹⁾ γὰρ, οἷον χρύσειον, καὶ ἱαμβικὸν, οἷον χρυσεῖον, ὡς κεραμεὺς· καὶ μένει ἀσυνναίρετα, διὰ τὸ εὐθραυστον· τὰ δὲ μεταλλικά, ὡς εὐτονα, συναιρεῖται, οἷον χρυσοῦν. — Πᾶν ὄνομα φιλοτονεῖ· εἰ δὲ²⁾ συμβαίνει συγκοπή, ὁ τόνος ἐπαναβιβάζεται, πλὴν τῶν προθέσεων καὶ τῶν προτακτικῶν εὐθειῶν τῶν ἄρθρων καὶ αἰτιατικῶν, καὶ τινων τῶν συνδέσμων, εἰ μὴ που μετὰ τὸ ὄνομα κεῖνται, οἷον θεῶν ὑπο, ἑξαετῆς ἵππος. ἀφαιρετικῶς δὲ ὁ τόνος ἐπαναβιβάζεται, οἷον ἐξέτης³⁾ καὶ κατὰ συναίρεσιν, τριακονταετῆς, τριακοντούτης⁴⁾. τὸ διετῆς καὶ τριετῆς οὐκ εἶχε τὸ α ὥστ' ἀποβαλεῖν.

1) In C. πυρριχαικόν.

2) C. ἡ δεῖ συμβαίνει.

3) C. ἐξέτης.

4) C. τριακοντα τούτης.

ἀναβιβάζει μέντοι τὸν τόνον, μὴ ἐπὶ ζώου ἢ πράγματος, ἀλλ' ἐπὶ χρόνου λεγόμενον, οἷον διέτης χρόνου.

Περὶ στιγμῆς.

Λοιπὸν περὶ στιγμῆς φάναι, ἢ καὶ¹⁾ ταῖς ἀναγνώσεσι, καὶ ταῖς καταλήψεσι τὰ μέγιστα συμβάλλεται· μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον τῆς ὑποκρίσεως καὶ τῆς γνώσεως τῶν γραφομένων, στιγμῆς ἔργον. στιγμή δ' ἐστὶ, σημεῖον ἐπὶ τέλει ἐννοίας τιθέμενον, ἢ ἐπὶ τέλει κώλων ἀναπνοῆς χάριν, ἢ ἐπὶ ζητήσῃ τοῦ τέλους. στιγμαὶ δ' εἰσὶν ἡ'. ὑπερτελεία, τελεία, ὑποτελεία, ἄνω πρώτη, ἄνω δευτέρα, ἀνυπόκριτος, ἐνυπόκριτος, καὶ ὑποστιγμή. ἡ' δὲ, καὶ οὐ πλείους, δι' ἣν ἐροῦμεν αἰτίαν.

Διατί ἡ' αἱ στιγμαί.

Τὸ τῆς φωνῆς διανάπνευμα, ἢ ἀποκαταστικὸν ὅλης ἐννοίας, καὶ καλεῖται ὑπερτελεία, οἷον τὸ²⁾, ὃ πρὸ ἡμῶν πεφιλοσόφηται κάλλιστά τε καὶ ὑψηλότατα· ἢ ἀποκαστικὸν μερικῆς ἐννοίας ἐντελοῦς κατὰ λέξιν, καὶ ποιεῖ τελείαν, ὥς τὸ, Χριστὸς γεννᾶται. ἢ ἀποκαταστικὸν μὲν μερικῆς ἐννοίας ἐντελοῦς κατὰ τὴν λέξιν, ἔχει δὲ ἐπαγόμενον σύμ-

1) ἢ καὶ.

2) Dolendum, quod scriba nostri Cod. in adductis exemplis interpunctionem antiquam non quam accuratissime servavit. Consentit haec doctrina maximam partem cum illis, quae Villosion in Anecd. Tom. II, a pag. 134 ex diversis veterum scriptis publicavit. Referuntur omnia paene ad tria puncta, superius, inferius et medium.

Praeter haec in Cod. nostro adhibetur etiam, et: et interrogandi signum; et in fine orationis plenae punctum triplex, quale in fine hujus doctrinae positum cernis ad hunc modum:· cujus dextera pars minio appicta est. Quod vero ὑποτελείας non peculiare exemplum ponitur, congruentiam ejus fere cum ἄνω πρώτῃ innui existimo.

φωνον μετ' αὐτό, καὶ διὰ τοῦτο οὐ τελείας στιγμῆς τυγ-
 χάνει, καὶ δέχεται τὴν ἄνω πρώτην καλουμένην στιγμὴν,
 οἷον τὸ, μὴ ὅτι τοῖς δι' ἀγάπην τι πεποιηκόσιν, ἢ πεπον-
 θόσιν· ἐπιφέρεται γὰρ ὁ ἡ σύνδεσμος· ἡ συμπληρωτικὸν
 μερικῆς ἐννοίας, οὐκ ἐντελοῦς δὲ κατὰ λέξιν, καὶ μετὰ
 τοῦτο ὡσαύτως ἐπάγεται σύνδεσμός τις, καὶ δέχεται τὴν
 ἄνω δευτέραν, ὡς τὸ, ἀναστάσεως ἡμέρα· τὸ γὰρ, ἐστίν,
 ἔξωθεν ὑπακούεται, καὶ σύνδεσμον ἔχει ἐπαγόμενον· ἢ τὴν
 ἐννοιαν ἔτι ἐπηρμένην ἔχει, καὶ ὅσον οὐκ ἔδῃ προκόψου-
 σαν, καὶ διαδεξομένην ὡς ἐπιτοπολὺν ἢ τὴν ἐννυπόκριτον,
 ἢ τὴν ὑποστιγμὴν, καὶ καλεῖται ἀννυπόκριτος, ὡς τὸ, ἐπὶ
 τὰ ὄρη, καὶ τοὺς βουνούς, ἐφ' ὧν ἐθυσίαζες. ἢ ἔθους τι-
 νὸς ἀπομιμητικὸν, σφοδροτάτου, ἢ ἄλλου τινὸς, καὶ καλεῖ-
 ται ἐννυπόκριτος, ὡς τὸ, τοῦτο ἐγκαλεῖς θεῶ; ἢ τὴν ἀπό-
 δοσιν τῆς ἐννοίας ἐπιστᾶσαν σημαίνει, καὶ καλεῖται ὑπο-
 στιγμὴ, ὡς τὸ ταῦτα ἐπεὶ δὴ μείζονος ἐδεῖτο τοῦ βοηθή-
 ματος, μείζονος καὶ τυγχάνει:·

Περὶ μέτρων.

Ἰστέον ὅτι¹⁾ τὸ ἱαμβικὸν μέτρον ἔχει βάσεις ἕξ, καὶ
 διαιρεῖται εἰς δύο· τὸ μὲν γὰρ αὐτοῦ καλεῖται κωμικὸν
 καὶ τραγικὸν, ὧ παλαιοὶ κατεχρήσαντο· τὸ δὲ ἕτερον κα-
 θαρὸν, ὧ δὴ καὶ οἱ νῦν χρῶνται. καὶ τὸ μὲν πρῶτον

1) Vel tale initium hujus tractatus de Metris probat, eum non apte cohaerere cum Libro primo Epitomes grammaticae, quem ex Indiculo praefixo ad finem suum deductum in praecedentibus vi-

dimus. Itaque quamvis hic tractatus eundem auctorem agnoscit Moschopulum, tamen vel ex alio Libro Epitomes, vel ex alio ejus opere desumptum eum et huc translatum esse oportet, de qua re vide Praef.

δέχεται ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ βάσει πό-
 δας πέντε, δάκτυλον, σπονδεῖον, χορεῖον, ἀνάπαιστον καὶ
 ἴαμβον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τετάρτῃ βάσει μόνον τὸν
 ἀνάπαιστον, ἢ τὸν χορεῖον, ἢ τὸν ἴαμβον· ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ
 ἢ ἴαμβον ἢ πυρρῆχιον. οὐ δύναται δὲ ὁ πυρρῆχιος τεθῆ-
 ναι, εἰ μὴ εἰς τὴν ἕκτην βάσιν καὶ μόνον. Τὸ δὲ νέον
 μέτρον τοῦ ἱαμβικοῦ δέχεται ἐν μὲν τῇ πρώτῃ καὶ τρίτῃ
 καὶ πέμπτῃ ἴαμβον ἢ σπονδεῖον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ
 τετάρτῃ αἰὲν ἴαμβον καὶ μόνον· ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἢ ἴαμβον
 ἢ πυρρῆχιον. καὶ ὁ μὲν δάκτυλος καὶ ὁ χορεῖος καὶ ὁ
 ἀνάπαιστος τρισύλλαβοί εἰσιν· ὁ δὲ σπονδεῖος, ὁ ἴαμβος
 καὶ ὁ πυρρῆχιος, δισύλλαβοι. καὶ ὁ μὲν ἴαμβος σύγκειται
 ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς, οἷον γέλως· ὁ δὲ σπονδεῖος, ἐκ
 δύο μακρῶν, οἷον ἥρως· ὁ δὲ πυρρῆχιος, ἐκ δύο βραχειῶν,
 οἷον λόγος. ὁ μέντοι δάκτυλος ἐκ μακροῦ καὶ δύο βρα-
 χειῶν, οἷον ἥλιος. ὁ δὲ ἀνάπαιστος, ἐκ δύο βραχειῶν καὶ
 μακρᾶς, οἷον πολέμων· ὁ δὲ χορεῖος ἐκ τριῶν βραχειῶν,
 οἷον δόλιος. Ἐκλήθη τὸ μέτρον ἱαμβικόν, ἐπεὶ πάλαι τι-
 νες ὑβρίζειν καὶ λαιδορεῖν βουλόμενοι, τούτῳ ἐχρῶντο τῷ
 μέτρῳ· ἱαμβίζειν γὰρ ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὸ ὑβρίζειν· ἢ
 παρὰ τὸ ἰὸν βάζειν, ὅπερ ἐστὶν ἰοῦ καὶ πικρίας ἀνάμεστα
 ῥήματα λέγειν¹⁾· ἢ ἀπὸ Ἰάμβης, οὕτω καλουμένης κόρης,
 ἣτις αἰσχροῦς ὑβρισθεῖσα, ἀγχόνῃ κατέλυσε τὸν βίον. τινὲς
 δὲ διὰ τὸ τὰς ὑβρεις ἀπὸ βραχείας αἰτίας ἀρχομένας εἰς
 μέγα κακὸν καταλήγειν, κληθῆναι φασὶ τὸ ἱαμβικόν, ἐπεὶ
 καὶ ὁ ἴαμβος ἀπὸ βραχείας ἀρχεται, καταλήγει δὲ εἰς μα-
 κρά. ἄλλοι δὲ φασιν, ὅτι ἡ Δημήτηρ περίλυπος²⁾ οὔσα

1) C. λείην.

2) C. περίληπος.

ἐπὶ τῇ ἄρπαγῇ τῆς κόρης, παρεξενώθη τινὶ Κελεῶ καὶ Μετανείρῃ τῇ γαμετῇ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ· καὶ ταύτης ἡ θεράπαινα, Ἰάμβη λεγομένη, παρεμυθεῖτο τὴν Δήμητραν, ὀρχουμένη ἐν τοιῷδε μέτρῳ. — Δάκτυλος δὲ ἐκλήθη, ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἁρμονιῶν τῶν Δακτύλων· ὥς γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀπὸ μείζονος ἁρμογῆς ὁ τύπος ἐστίν, εἰς δύο καταλήγων βραχείας, οὕτω καὶ ὁ πούς. ἀνάπαιστος δὲ, ἀντὶ τοῦ ὑγροῦς, ἀνάπαλιν τῷ δακτύλῳ, καὶ ἀντιστροφῶς. σπονδεῖος δὲ, ἐπεὶ δὴ ἐν ταῖς σπονδαῖς τῶν θεῶν εἰώθασιν ἐν τῷ τοιούτῳ μέτρῳ λέγειν τὰς ᾠδὰς. πυρρίχιος δὲ, ἐπεὶ δὴ ὁ Πύρριχος πρῶτος ἐκ τοῦ δουρείου ἔππου ἐπήδησε, καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ αὐτοῦ ὕμνος ἐπετέθη ἐν τοιούτῳ μέτρῳ. ἔστι δὲ καὶ πυρρίχη, εἶδος ὀρχήσεως ἐμμέτρον. καὶ τὸ μὲν ἱαμβικὸν οὕτως ἔχει. Τὸ δὲ ἥρωικὸν μέτρον ἕξ βάσεις ἔχει ἥγουν χώρας καὶ αὐτὸ, πόδας δὲ ἐπιδέχεται πέντε, δύο δισυλλάβους, σπονδεῖον καὶ τροχαῖον, τρισυλλάβους δὲ τρεῖς, δάκτυλον, ἀμφίμακρον, καὶ παλιμβάκχειον, καθαροὺς μέντοι καὶ ἐν τάξει δακτύλου κειμένους. καθαροὶ δὲ εἰσιν, ὅταν ἀπαρτίζωνται εἰς μέρος λόγου, καὶ τὴν ἐπιφερομένην συλλαβὴν ἀρχομένην ἔχωσιν ἀπὸ φωνήεντος. ὁ γὰρ ἀμφίμακρος ἐκάστοτε εἰς τέλειον μέρος λόγου λήγει, ἀρχεται τε ἀπὸ φωνήεντος, καὶ εἰς φωνήεν λήγει, καὶ τὴν ἑξῆς συλλαβὴν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην, οἷον

Οὐ τι μοι αἰτία ἐσοί· θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσιν.
ὁ δὲ παλιμβάκχειος ἔχειν θέλει τὰς δύο μακρὰς συλλαβὰς αὐτοῦ εἰς τέλειον μέρος ληγούσας, καὶ τὴν τρίτον ἀπὸ βραχείος φωνήεντος ἀρχομένην. εἰς γοῦν τὰς εἴς χώρας ἅπαντες ἀδιαφόρως εἰσέρχονται χωρὶς τοῦ τροχαίου· ἐν δὲ τῇ ἑκτῇ καὶ τελευταίᾳ ὁ σπονδεῖός τε καὶ ὁ τροχαῖος. ἥρωικὸν δὲ καλεῖται τὸ μέτρον, ἐπεὶ περ Ὅμηρος ὁ ποιητῆς τὰς τῶν ἡρώων πράξεις διεξιὼν, τούτῳ ἐχρήσατο τῷ μέτρῳ. Εἰσὶ δὲ διαφοραὶ τοῦ ἥρωικοῦ μέτρον ἑπτὰ, κα-

τενόπλιον, περιοδικόν, σαπφικόν, βουκολικόν, ὑπόριθμον, τέλειον, πολιτικόν. Κατενόπλιον μὲν ἔστι, τὸ ἔχον δύο δακτύλους καὶ σπονδεῖον, οἶον

“Ὡς φάτο δακρυχέων, τοῦ δ’ ἔκλυε πότνια μήτηρ.
περιοδικόν δέ, ὅπερ ἔστι δάκτυλος καὶ σπονδεῖος ἐφεξῆς
μέχρι καὶ τέλους, οἶον

Οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε’ ἔθηκε.
σαπφικόν, ὃ ἔστιν ἀρχόμενον ἀπὸ σπονδείου καὶ λῆγον εἰς
σπονδεῖον, οἶον

“Ἄλλοι μὲν ῥὰ θεοί τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταί.
βουκολικόν, ὃ ἔστι μετὰ τρεῖς πόδας ἀπαρτίζον μέρος λό-
γου, οἶον

Ἐξ ἐπιδιφριάδος πυμάτης ἱμάσι δέδενται¹⁾.
ὑπόριθμον δέ, τὸ καθ’ ἕκαστον πόδα ἀπαρτίζον μέρος
λόγου, οἶον

Ὑβριος εἵνεκα τῆςδε· σὺ δ’ ἴσχεο, πείθεο δ’ ἡμῖν.
τέλειον, τὸ ἔχον τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου,

Πρὸς δέ με τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ’ ἐλέαιρε²⁾.
πολιτικόν δέ, τὸ ἄνευ πάθους ἢ τρόπου γινόμενον, οἶον

Ἴππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.
Εἶδη δὲ τοῦ ἥρωικοῦ μέτρον, ἐννέα· ἰσόχρονον, ἀπηρτι-
σμένον, ἀκέφαλον, λαγαρόν, μείουρον, τραχὺ, μαλακοειδές,
κακόφωνον, λογοειδές. Καὶ ἰσόχρονον μὲν, τὸ τὰ μεγέθη
τῶν συλλαβῶν καὶ τοὺς πόδας ἀπὸ πρώτου μέχρις ἐσχάτου
τοὺς αὐτοὺς ἔχον,

Τῷ δ’ ἐν μεσσήνῃ συμβλήτην ἀλλοίωσιν³⁾.
ἀπηρτισμένον, τὸ τὴν δόξαν ἔχον ἐν ἑαυτῷ,

“Ὡς εἰπὼν πυλέων ἐξέσσυτο φαίδιμος Ἑκτωρ.
ἀκέφαλον, τὸ ἀπὸ βραχείας ἀρχόμενον,

1) Sic C.

3) Sic C. pro μέσση νηῖ et
ἀλλήλοιν. quod tamen non
probaverim.

2) Sic C.

Ἐπεὶ δὴ νῆας τὲ καὶ Ἑλλήσποντον ἵκοντο.
λαγαρόν, τὸ κατὰ τὴν μέσσην συμφωνίαν τὴν σύνθεσιν μὴ
σῶζον,

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντά περ ἔμπης.
μείουρον, τὸ τὴν παρατέλευτον βραχεῖαν ἔχον,

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἶολον ὄφιν.
τραχὺ, τὸ τὸν ῥυθμὸν τῶν φθόγγων (ἐκ τραχυτέρων
λέξεων)¹⁾ συνιστὸν,

Τριχθα δὲ καὶ τετραχθα διατρυνφθὲν ἔκπεσε χεῖρος²⁾.
μαλακοειδές, τὸ μὴ βιαίως ἀλλ' ὁμαλῶς προσπίπτον ταῖς
ἀκοαῖς,

Αἵματι δ' οἱ δεύοντο κόμαι χαριτέσσιν ὁμοῖαι.
κακόφωνον, τὸ πολλὰ φωνήεντα ἔχον,

Φῆ, ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνὰ φαιδίμῳ ὦμῳ³⁾.
λογοειδές, τὸ (πεζότερον) κατὰ σύνθεσιν,

Ἴππους δὲ ξανθαὺς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

Πάθη δὲ στίχων εἰσὶν ἑξ⁴⁾· ἀκέφαλος, προκέφαλος, προ-
κοίλιος, λαγαρός, μείουρος, μακροσκελής. ἀκέφαλος δὲ εἴρη-
ται, παρ' ὅσον οὐδέποτε στίχος ἐστίν, ἀπὸ βραχείας ἀρ-
χόμενος. προκέφαλος, οἶον

Ἦ οὐχ ἄλις ὅτι γυναικας ἀνάλκιδας ἠπεροπεύεις⁵⁾.
ἦ, ἡ συλλαβὴ πλεονάζει ἐν τῷ μέτρῳ, καὶ διὰ τοῦτο προ-
κέφαλος. προκοίλιος, οἶον

Πατρόκλου ποθέων ἀνδροτῆτα καὶ μένος ἦν.
ἡ δρο συλλαβὴ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ στίχου πλεονάζει, καὶ
ὥσπερ ἐπὶ τῶν προγαστόρων, ὄγκον ἐντίθεσιν, ὅθεν προ-
κοίλιος⁶⁾ εἴρηται. λαγαρός δὲ, οἶον

1) Inclusa, in nostro C. omissa, ex scholiis ad Hephaestionem addidi.

2) C. χοῦρος.

3) Sic C.

4) Hanc partem Villosion Anecd. Graec. II., pag. 85.

excerpsit et edidit e Codice Marciano 483. ubi sub titulo Περὶ τῶν ἐν τοῖς στίχοις παθῶν Heliae Monacho tribuitur.

5) ὑπεροπεύεις.

6) C. πρόκοιλος.

Αἰδοῖός τέ μοι ἔσσι φίλε ἔκνρῃ¹⁾ δεινός τε. (Π. Γ, 172.)
ἐνταῦθα οἱ δύο πόδες, οἱ ἐν τῷ μέσῳ, ἀπὸ βραχείας ἄρ-
χονται, καὶ ουστέλλουσι τὴν θέσιν τοῦ μέτρου. λαγαρόν
δὲ, τὸ ἐσφιγμένην ἔχον τὴν γαστέρα. μείουρος, οἶον

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ἐπεὶ εἶδον αἰόλον ὄφιν. (Π. Μ, 208.)
ὁ ἐν τέλει πούς ἀπὸ βραχείας ἤρξατο· ὅπερ μιοῖ τὸν
πόδα τὸν ἐν τῇ οὐρᾷ, καὶ διὰ τοῦτο μείουρος. μακρο-
σκελῆς,

Κύκλοψ, τῇ, πῖε οἶνον, ἐπεὶ φάγες ἀνδρόμεα κρέα.
(Od. I, 347.)

ὁ ἐν τέλει πούς τρισύλλαβος, ὅπερ ἀλλότριον στίχου· καὶ
διὰ τοῦτο μακροσκελῆς, ὥς ἔχων ὑπὲρ δύο συλλαβὰς τὸν
τελευταῖον πόδα. καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοσοῦτον²⁾ περὶ τοῦ
ἥρωικοῦ μέτρου, καίτοι πλείω ἔχοντες λόγον, ὅμως παρε-
λείψαμεν ταῦτα διὰ τὸ μῆκος.

Περὶ δὲ τοῦ ἐλεγειακοῦ μέτρου λεκτέον ἂν εἴη. τοῖς
ἐλεγείοις ἔχρῳντο οἱ παλαιοὶ ἐν ταῖς κηδεαῖς· ἐλεγιοὶ γὰρ
οἱ θρηνοὶ λέγονται. αἰὲ δὲ τοῖς ἥρωικοῖς συζεύγνυνται στί-
χοις, ὅθεν καὶ ἥρωελεγεῖον λέγεται τὸ μέτρον τὸ ἀπὸ
ἥρωικοῦ καὶ ἐλεγείου συγκείμενον. πεντάμετρον δὲ ἐστὶ·
πέντε γὰρ βάσεις ἡγουν³⁾ χώρας ἐπιδέχεται. τὰς μὲν οὖν
τρεῖς συγκειμένας ἔχει ἀπὸ δακτύλου καὶ σπονδείου· ἐνίοτε
δὲ καὶ ἀμφίμακρον καὶ παλιμβάκχειον δέχεται· ἡ πρώτη
δὲ καὶ ἡ δευτέρα μόνον καθαροὺς μέντοι καὶ ἐν τάξει
δακτύλου κειμένους. καθαροὶ δὲ εἰσιν, ὅταν ἀπαρτίζωνται
εἰς μέρος λόγου καὶ εἰς φωνῆεν, ἢ εἰς συλλαβὴν καθαρὰν
λήγωσι, καὶ τὴν ἐξῆς ἔχωσιν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην.
ἡ δὲ τρίτη χώρα σπονδεῖον μόνον δέχεται. ἡ δὲ τετάρτη,
ἀνάπαιστον καὶ χορεῖον· ἐπὶ παντὸς γὰρ μέτρου ἀδιά-

1) In C. ἐκνρῃ.

detur, se plura in aliis scri-
ptis dedisse.

2) His prodere auctor vi-

3) C. εἴ τοῦν.

φορός ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ στίχου συλλαβή. ἔστι δὲ καὶ οὕτω μετρηῆσαι· τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον πόδα χρὴ δάκτυλον ἢ σπονδεῖον ἐπιζητεῖν, ἢ καθὼς προεῖρηται, παλινβάκχειον θεραπευομένους, καὶ μετὰ τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν δύο τούτων ποδῶν χρὴ συλλαβὴν μακρὰν ἐπιζητεῖν, ἀπαρτιζομένην εἰς μέρος λόγου· καὶ μετὰ τὴν συλλαβὴν, ἄλλους δύο πόδας ἀπὸ δακτύλων μόνους κειμένους· καὶ μετὰ τοὺς δύο πόδας ἐπιζητεῖν χρὴ συλλαβὴν αὐθις εἰς πέρας τοῦ ἐλεγειακοῦ στίχου, ἢ μακρὰν ἢ βραχεῖαν.

Τὸ δὲ Ἀνακρεόντειον ἐπιδέχεται ἀνάπαιστον, καὶ δύο ἰάμβους, καὶ μίαν περιττὴν συλλαβὴν, οἷον ὥς ἐν παραδείγματι, Ἀπὸ τοῦ λίθου τὸ ρεῖθρον.

Ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἡλικίαι¹⁾.

Ἡλικίαι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ πρώτη ἡλικία, ἀπὸ γενήσεως ἕως ἐτῶν τεσσάρων, βρέφος. δευτέρα, παῖς, ἀπὸ ἐτῶν πέντε, ἕως ἐτῶν ιδ'. τρίτη, μερῶν, ἀπὸ ἐτῶν ιε', ἕως ἐτῶν κβ'. τετάρτη, νεανίσκος, ἀπὸ ἐτῶν κγ', ἕως ἐτῶν μα'. πέμπτη, ἀνὴρ, ἀπὸ ἐτῶν μβ', ἕως ἐτῶν νς'. ἕκτη, γηραιός, ἀπὸ ἐτῶν νζ', ἕως ἐτῶν ξη'. ἑβδόμη, ἀπὸ ἐτῶν ξη', ἕως τῆς ζωῆς αὐτοῦ· καὶ ἀπὸ τούτου, κρόνιος.

Δέκα κατηγορίαι.

οὐσία.	ποσόν.	ποιόν.	πρός τι.
Ἀνδρόνικος·	μέγας·	πιστός·	υἱὸς Παλαιολόγου·
ποῦ.	πότε.	κεῖσθαι.	ἔχειν.
ἐν Κωνσταντινουπόλει·	νῦν·	ἔστως·	ὥπλισμένος·
ποιεῖν.	πάσχειν.		
βασιλεύει·	βασιλευόμενος.		

Περὶ ποδῶν.

Πόδες λέγονται, ἐφ' ὧν βαίνει τὰ ζῶα, δι' ὧν βαδίζει. ἑοίκασι δὲ ἀπὸ τοῦ πέδον εἰληφέναι τὸ ὄνομα, ὥς

1) De hac et sequentibus particulis vide Praef.

φησιν ὁ Ἀριστοτέλης· καὶ ἀπὸ τούτου πόδες οἱ μετρικοὶ.
ἐπὶ γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ ἁρμονία βαίνει τὸν λόγον. εἰσὶ δὲ
οὗτοι πάντες ὀκτὼ πρὸς τοῖς εἴκοσι. καὶ δισύλλαβοι μὲν
τέσσαρες· πυρρίχιος, ^{υ υ} λόγος· σπονδεῖος, ^{— —} ἥρως· ἴαμβος,
^{υ —} λάχες· καὶ τροχαῖος, ^{— υ} δοῦπος. τρισύλλαβοι δὲ, ὀκτὼ· χο-
^{υ υ υ} ρεῖος, ^{— — —} πλόκαμος· ^{— υ υ} μολοττός, ^{— υ υ} ἡρώδης· ^{— υ υ} δάκτυλος, ^{— υ υ} ἥλιος· ἀνά-
^{υ υ —} παιστος, ^{υ — υ} πολέμων· ^{υ — υ} ἀμφίβραχς, ^{υ — υ} ὀμηρος· ^{— — υ} ἀμφίμακρος,
^{— υ —} ἡγεμῶν· ^{υ — —} βακχεῖος, ^{— — υ} νοήμων· [καὶ παλιμβάκχειος, ^{— — υ} ἡφαιστος.
^{υ υ υ υ} τετρασύλλαβοι δὲ ἑκκαίδεκα· ^{— υ υ υ} προκελευσματικός, ^{— υ υ υ} φιλόσοφος·
^{υ — υ υ} δισπόνδειος, ^{υ υ — υ} ἡρακλείδης· ^{υ υ — υ} παίων πρῶτος, ^{υ υ — υ} στησίχορος· ^{υ υ — υ} παίων
^{υ υ υ —} δεύτερος, ^{υ — —} ὀνήσιμος· ^{υ υ — υ} παίων τρίτος, ^{υ υ — υ} κλεόβουλος· ^{υ υ — υ} παίων τέ-
^{υ υ υ —} τартος, ^{υ — —} ἐπιγένης· ^{υ — —} ἐπίτριτος πρῶτος, ^{υ — —} ἀριστείδης· ^{υ — —} ἐπίτριτος
^{υ — —} δεύτερος, ^{υ — —} εὐρυμήδης· ^{υ — —} ἐπίτριτος τρίτος, ^{υ — —} δημοσθένης· ^{υ — —} ἐπί-
^{υ — —} τριτος τέταρτος¹⁾, ^{υ — —} καλλίξεινος· ^{υ — —} χορίαμβος, ^{υ — —} εὐφορίων· ^{υ — —} ἀντί-
^{υ — —} σπαστος, ^{υ — —} ἀλέξανδρος· δύναται γὰρ διαλύεσθαι τὸ α εἰς
^{υ υ — —} δύο χρόνους· ἰωνικός ἀπ' ἐλάσσονος, ^{υ υ — —} διομήδης· ἰωνικός
^{υ — υ υ} ἀπὸ μείζονος, ^{υ — υ υ} δημήτριος· ^{υ — υ υ} δίταμβος, ^{υ — υ υ} ἀνακρέων· καὶ διτρο-
^{υ — υ υ} χαῖος, ^{υ — υ υ} ἀρχίδαμος.

1) A syllabis τартος alia se-
rior manus in Cod. nostro

sequentia usque ad ἀρχίδαμος
adscripsit. Vide Praef.

Περὶ τῶν εἰ διφθόγγων τῶν ἀρσενικῶν¹⁾.

Εἴλωρ, ὁ δοῦλος· καὶ κλίνεται εἴλωτος· καὶ τὸ ἔθνος.
Εἴλωτες παρὰ Λακεδαιμονίοις οἱ νόθοι, καὶ οἱ ἐξ αἰχμα-
λώτων δοῦλοι γεγνημένοι, ἀπὸ τοῦ Ἑλούς· Ἑλος δὲ πό-
λις ἐν Πελοποννήσῳ²⁾, οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι διὰ τὸ ἀεὶ
διαφόρους εἶναι ἀλλήλοις, τοὺς δούλους αὐτῶν ἐκάλουν
Εἴλωτας κατὰ ἀτιμίαν καὶ ὕβριν.

Εἰνάλιος, θαλάσσιος δαίμων.

Εἶρ, λαίλαψ· ἢ λαμπηδὼν· ἢ ὄνομα ποταμοῦ.

Εἰσαγγελὰς, ὁ τῶν δημοσίων καὶ μεγάλων μηνυτῆς· καὶ
εἰσαγγελίη δηλαδή, ἡ δημοσίου δίκης ὄνομα.

Εἰσιτήριος, ὁ εἰσόδιος λόγος.

Εἰσιτητὸς, πορευτὸς.

Εἰσωποὶ, ἀντὶ πρόσωποι.

Θ η λ υ κ ά.

Εἰδυλίσα, ἡ ἐπιστήμων.

Εἰκὼ, κατὰ ἀποκοπὴν.

Εἰκόνα, ὁμοίωμα. Δαβὶδ³⁾· τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσας.

Εἰλενία, πόλις.

Εἴλησις, ἔκκαυσις· ἢ συστροφή.

Εἵμαρμένη, γένεσις αἰτία τῶν ὅλων· ἢ λόγος, καθ' ὃν ὁ
κόσμος διεξάγεται, ἢ εἰρμός τις καὶ ἐπισύνδεσμος ἀπαρά-
βατος, δι' αἰτίαν ἀναπόδραστον· ἢ δύναμις κινητικὴ
τῆς ὕλης. ἡμεῖς δὲ, Χριστὸν ὁμολογοῦμεν διοικεῖν τὰ
πάντα⁴⁾.

Εἰρωνεία, κολακεία, χλεύη, ἢ ὑπόκρισις. διαιρεῖται εἰς
τέσσαρα· εἰς χλεύην, μυκτηρισμὸν, σαρκασμὸν καὶ
ἀστεϊσμόν.

1) Dedi titulum, ut habetur
in Cod. tametsi valde imper-
fectum. Vide Praef.

2) Sic C.

3) In Cod. Δαδ.

4) Verba hic quasi pro titulo
in C. appicta, διαίρεσις εἰρω-
νείας, transii.

Εἰσβολὰς· τὰς ἐπὶ τὴν τῶν πολεμίων χώραν ἐφόδους, ἐκάλουν εἰσβολὰς· ἐπὶ τοῦ νοῦς τρία θεωρεῖται εἰσβολή· παραδοχή, συγκατάθεσις (τοῦτο καὶ παρὰ τῷ Δαβὶδ εἴρηται ἐνώτισις) σύνεσις· τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κυριέ, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ ἐνώτισις¹⁾ μὲν, ἡ σύννοσις τῶν ῥημάτων· σύνεσις δὲ, ἐπίληψις τῶν πραγμάτων. προσοχή δὲ, τελείωσις τῆς ἐφέσεως.

Εἰσεμφανῶν κατάστασιν, δίκης ἐστὶν ὄνομα, ὑπὸ τοῦ τὰ ἀμφισβητούμενα ἐν φανερώ ποιῆσαι.

Εἰς ἔω, εἰς ἐρχομένας ἡμέρας.

Εἰσηγορία, ἐπηγορία, καὶ κατηγορία, ἀντὶ τοῦ μέμψις καὶ λαιδορία.

Εἰς λῆξιν, εἰς κατάπαυσιν· εἰς τελειότητα.

Εἴσοδος, ἡ εἰσφορά.

Εἴσω ἁλὸς, ἰσοδύναμον τῇ εἰς τὸ εἴσω, οἶον, εἰς ἁλὸς· καὶ παρὰ τοῖς ῥήτορσιν εἴρηται, εἴσω τὴν χεῖρα ἔχειν, ὅπερ ἔνιοι ἀμάρτημα ἔδοξαν εἶναι· ἀλλ' ἐπλανήθησαν.

Εἰς παραβολὴν, εἰς γέλωτα, εἰς διήγημα.

Εἰσπομπή, εἰσβολή· καὶ δόρατος εἰσπομπὴν ἐπὶ τοῦ ἐυνόμου βραχιόνος.

Εἰσφορὰ, τέλοςμα.

Εἰνάτηρ, ἡ νύμφη, παρὰ τὸ εὐνὴ εὐνάτη, καὶ τροπὴ τοῦ υ εἰς ι, εἰνάτηρ.

Ο ὕ δ έ τ ε ρ α.

Εἰκότα, ἐστοχασμένα· συλλογιζόμενος ἐκ τῶν εἰκότων τὰ συμβησόμενα. καὶ εἰκότων, ἀντὶ τοῦ ὁμοίων· συμπλάττων ἀπὸ τῶν εἰκότων.

Εἰλάτινον, ὁ ὄζος· καὶ εἰλάτινον ἦν τὸ φυτόν.

Εἰλέσιον, τόπος.

1) C. ἐνώτησις.

Εἰς ἔν ἰόντα, ὁμοῦ πορευόμενον.

Εἰς ἔν ἤλθον, ἀντὶ τοῦ, ὁμονόησαν.

Εἰσιτήρια, ἡμέρα ἐορτῆς, ἐν ᾗ οἱ ἐν τῇ ἀρχῇ πάντες
προΐασιν, οὕτως ἐκαλεῖτο. ταύτην δὲ τὴν ἡμέραν πρῶ-
την τοῦ ἔτους Ἀθηναῖοι νενομίκασιν.

Εἰς καλὸν, εὐκαίρως· καὶ εἰς καιρὸν, ἀντὶ τοῦ εὐκαίρως.

Εἰς νέωτα, εἰς τὸ ἐπιὸν· ὥς, πολεμήσων εἰς νέωτα, καὶ
ἐς νέωτα.

‘Ρ ἢ μ α’).

Εἰκάσθαι, ὑποχωρεῖν· καὶ ἀντὶ τοῦ ὑπείκειν· μηδὲν τοῖς
κρατοῦσιν εἰκάσθαι.

Εἰκάζων, οἰόμενος· ἢ ὁμοιῶν, οἷα δὴ ἱκανώτατος, τὸ ἀφα-
νὲς εἰκάσαι.

Εἰκάκειςαν, ὑπερσυντέλεικος, ἐκ τοῦ εἰκάζω.

Εἴκασεν, ὁμοίωσεν.

Εἰκάσμεθα, ἀντὶ τοῦ ἐσκώμμεθα· ταυτὶ γὰρ εἰκάσμεθα.

Εἰκοβολεῖν, εἰκάζειν· ἢ εἰκῇ καὶ μάτην βαλεῖν· εἰς τὸ
μήτε σφάλλεσθαι, μὲντ’ εἰκοβολεῖν.

Εἴλετο, ἠθέλησεν.

Εἰλήσας, συστρέψας.

Εἴληχεν, ἔλαχεν.

Εἴληφώς, λαβών.

Εἰλιγγιῶ, σκοτοδινιῶ· ὑπὸ τοῦ δέους γὰρ εἰλιγγιῶ· τὸ μὲν
ῥῆμα διὰ διφθόγγου· ταῦτο δὲ οἱ Συρακούσιοι οἷς²⁾
λέγουσι· τὸ δὲ ὄνομα ἰλιγγος, διὰ τοῦ ι.

Εἰλόμενον, συνελαννόμενον.

Εἰλούμενος, συστρεφόμενος.

Εἰλόμην, προσέκρινα, ἠθέλησα.

1) Sic Cod. numero singu-
lari, ut et inferius.

2) Sic C. f. ε, λέγουσι.

Nam οἱ ex fine praecedentis
vocabuli vitio scribae ortum
videtur.

Εἶπον, ἀντὶ τοῦ εἶπε, προστακτικόν.
 Εἰρηνήσκειν, πρώτης συζυγίας τῶν περισπωμένων· ἐλπίδα
 τὲ μεγάλην εἶχον εἰρηνήσκειν· ὁ δὲ Καῖσαρ, ἐξὸν¹⁾ αὐτῷ
 εἰρηνεῖν, πόλεμον εἶλετο.
 Εἶρξας, ἀποκλείσας· δασύνουσιν οἱ Ἀττικοί· τὸ μέντοι
 παρ' Ὀμήρῳ, ἐρχθέντες ἐν μεγάλῳ ποταμῷ, ψιλοῦσιν·
 Ἡ μὲν ἄρ' ὡς ἔρξας ἀπεβήσατο δία θεάων· τὸ δὲ, ἐπὶ
 τῆς ἐρχτῆς, ψιλοῦσιν οἱ Ἀττικοί.
 Εἰρωνεύσεται, καθυποκρινεῖται· λέγεται γὰρ ἐπὶ τοῦ διά-
 πειραν λαμβάνον, ὑπούλως, καὶ καθυποκρινομένου τὸν
 μὴ γινώσκοντα παρὰ ὅτε ποτὲ τὸν λόγον ποιῆσαι.
 Εἰρουσμένους²⁾, εἰλκυσμένους· ἡ δὲ θεράπαινα ἑώρα τὰ
 ἕξιφθ' εἰρουσμένους, ὥς αὐτοὺς διαχρήσαιντο.
 Εἰρχθέντες, πνιγέντες.
 Εἰσάμενος, ὁμοιωθεὶς.
 Εἶσαν, ὑπετάγησαν.
 Εἰσάπτειν, εἰσελθεῖν. Ἀριστοφάνης, μήδ' ἐς ὀρχηστρίδος
 εἰσάπτειν, ἵνα μὴ πρὸς ταῦτα κεχηνῶς μῆλ'ω βληθῆς.
 Εἶσατο, ἀνέθηκεν· Ἀρτέμίδι εἶσατο ἄγαλμα· καὶ ἀντὶ τοῦ,
 κατέθετο, ὡς³⁾, τάδε καλὰ εἶσατο· καὶ ἀντὶ τοῦ, πε-
 ριέθηκε· καὶ ἀντὶ τοῦ, περιέβαλε· καὶ ἀντὶ τοῦ, ἐφάνη
 καὶ ὁμοιώθη.
 Εἰσβαλεῖτε· εἰσβαλεῖν ἐστι, τό τινας ἐν ἀγρῷ εἰσελθόντας
 ἐκκόψαι πάντα τὰ ἐν αὐτῷ· κυρίως δὲ εἰσβαλεῖν ἐστι,
 τὸ πολεμίους τινὰς εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν.
 Εἶσεν, ἔκτισεν.
 Εἰσεπόδιζον, ἀντὶ τοῦ, εἰσέβαινον τοὺς πόδας τοῦ χωρίου.
 Εἰσεποιήθη, εἰσεκρίθη· ὑπὸ τοῦ πατρὸς Νερούα εἰσεποιήθη.
 καὶ εἰσεποιεῖτο, ἀντὶ τοῦ, ὑπετίθει· ὁ δὲ πόρος ἐφράττετο,
 καὶ μεγάλας ἐλπίδας εἰσεποιεῖτο τῶν ἐπιφερομένων.

1) C. ἐξ ὧν. Ceterum lo-
 cus ex Dione petitus videtur.

2) C. Εἰρουσμένους.
 3) C. ὡς.

Εἰσέφρησα, εἰσέδυσα ἑαυτόν.
Εἰσέφρησας, εἰσήγαγες.
Εἰσέφρουν, εἰσεδέχοντο· οἱ δὲ τὰς πύλας ἀνόιξαντες, εἰσέ-
φρουν τὸ στράτευμα.
Εἰσεχέοντο, εἰσήρχοντο.
Εἴσειμι, εἰσέρχομαι.
Εἴση, ἐπιγνοίης· λογίσθη· ἢ ἀντὶ τοῦ, μαθήση.
Εἰσήγγειλεν, ἐσυκοφάντησεν· ὁ Δωὴκ τὸν Ἀβιμέλεχ εἰσήγ-
γειλε παρὰ τῷ Σαούλ, καὶ εἰς μαιφονίαν τῶν ἱερέων
ἐξέμηνεν.
Εἰσηγούμενος, διδάσκων.
Εἰσήεις, εἰσέρχου.
Εἰσήρετο, εἰσεφέρετο· ἀφ' οὗ γὰρ εἰσήρησεν εἰς τὴν οἰκίαν,
ἀντὶ τοῦ, εἰσῆλθε καὶ εἰσεπήδησεν.
Εἰςθορόντα, εἰσπηδήσαντα· ὅταν ἴδωσιν αὐτὸν εἰςθορόντα
τοῖς πολεμίοις.
Εἴσι, πορεύεται.
Εἰσκριθεῖς, ἀντὶ τοῦ, εἰσελθὼν· ὁ δὲ εἰς τὸ ἄντρον εἰσκρι-
θεῖς.
Εἰσκυκλεῖ, εἰσφέρει, ἐπισυνάπτει· καὶ ἐπεισκυκλεῖ· καὶ
εἰσκυκλεῖσθαι, ἀντὶ τοῦ, κυκλοειδῶς τρίβεσθαι· καὶ εἰσε-
κύκληκεν, ἀντὶ τοῦ, εἰσήνεγκε καὶ εἰσήγαγεν· εἰσεκύκληκε
δαίμων τις ἐς τὴν οἰκίαν.
Εἰσόμενον, μαθόντα τί πράττουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ τί δια-
γοοῦνται, εἰσόμενον.
Εἰσορόων, βλέπων.
Εἰσπεπαίकाσιν, εἰσπεπηδήκασιν.
Εἰστρουπᾶν, τὸ παρεισέρχεσθαι.
Εἰστήκομεν, ἀντὶ τοῦ, ἐστηκότες ἡμεν, καὶ εἰστήκεισαν.
Εἰστία¹⁾, ἐκάλει· εὐώχει· ὁ δὲ εἰστία τὸν στρατὸν ἡμε-
ρῶν ἕξ εἰς πανθοινίαν.

1) Sic C. pro εἰστία.

Εἰσφρήσασθαι, εἰσδέξασθαι· καὶ εἰσφρήσειν, καὶ εἰσφρή-
σωσιν.

Εἰσφρήσας, εἰσελθών.

Εἰσφρηθέντα, ἐκδιωχθέντα· οἱ δὲ χαρᾶς ὑπεπλήσθησαν,
τὸ μὴ εἰσφρησθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτόν.

Εἰσωχέτευσαν, ἔνδον μετέφερον.

Εἴτω, πορευέτω· συγχωρείσθω, καὶ εἴτω, ἀντὶ τοῦ ἑάν τινι.

Εἶατο, ἐκάθετο.

Ἐ π ῖ ρ ῥ η μ α.

Εἰρηναίως, φιλικῶς· ἦσαν γὰρ εἰρηναίως ἐσταλμένοι, ἀνευ
δορυφόρων ἄγοντες τὴν ἱερουργίαν.

Εἰσότης δὴ, ἕως ἄν.

Εἰ, σύνδεσμος· ὥς τὸ, εἴ σφιν, εἰ ἑαυτούς.

Περὶ μορφῆς.

Μορφή, ἡ κατὰ διάνοιαν θεωρία θεωρουμένη, καὶ
ἑτέρου πρὸς τὴν αὐτήν, αὐτῆς ἀνενδεῶς ἔχουσα. μορφή,
ἐν τινι λαμβάνεται τὸ ὁρώμενον τοῦτο τοῦ σώματος εἶ-
δος. κυρίως δὲ μορφή, Θεοῦ ὑπάρχον, ὃ ἐστὶν ὃ ἐν τῇ
οὐσίᾳ γνωσκόμενος· ἀθέμιτον¹⁾ γὰρ καὶ ἀσεβές, ἐπὶ τοῦ
Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, τὴν μορφήν εἶδος εἰπεῖν. μορφή δὲ
δούλου ἐστὶ, κτιστοῦ ἀνθρώπου οὐσία. μορφή δούλου ἐστὶ,
τὸ χαρακτηρίζον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀδάμ. μορφή εἴρηται, ὡς
τῶν μορίων ὕψις, ἥτοι οὐσία. μόρια δὲ μορφῆς, αἱ ὑπο-
στάσεις αὐτῆς λέγονται, ἥτοι τὰ μέρη.

Περὶ αἰῶνος.

Αἰῶνος, πολὺσημόν ἐστὶ τὸ τοῦ αἰῶνος²⁾ ὄνομα· αἰὼν
γὰρ λέγεται καὶ ἡ ἐκάστη τῶν ἀνθρώπων ζωὴ· καὶ ὁ

1) ἀθέμιτον.

2) Patet ex repetitione vo-

cis, descripta haec ex aliquo
fortasse Lexico.

τῶν χιλίων ἐτῶν ἀριθμὸς, καὶ ὅλως, ὁ παρῶν βίος· καὶ ὁ μέλλων, ὁ ἀτελεύτητος. λέγεται πάλιν αἰὼν, οὐ χρόνος, οὐδὲ χρόνον μέρος, ἡλίου δρόμῳ μετρούμενον, ἥγουν δι' ἡμερῶν καὶ νυκτῶν συνιστάμενον· ἀλλὰ τὸ συμπαρεκτεινόμενον τοῖς αἰδίοις, οἷόν τι χρονικὸν κίνημα καὶ διάστημα. ὅπερ γὰρ τοῖς ὑπὸ χρόνου ὁ χρόνος, τοῦτο τοῖς αἰδίοις ἐστὶν ὁ αἰὼν· πρὸ γὰρ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως, ὅτε οὐδὲ ἥλιος ἦν διαιρῶν ἡμέραν ἀπὸ νυκτὸς, οὐκ ἦν αἰὼν μετρητὸς, ἀλλὰ τὸ συμπαρεκτεινόμενον τοῖς αἰδίοις, οἷόν τι κίνημα καὶ διάστημα, καὶ κατὰ τοῦτο, εἰς ἐστὶν αἰὼν· καθὼ καὶ λέγεται ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ἀλλὰ καὶ προαιώνιος· καὶ αὐτὸν γὰρ τὸν αἰῶνα ὁ Θεὸς ἐποίησε. Διαφέρει δὲ αἰὼν καὶ χρόνος, ὅτι αἰῶνος μὲν ἐστὶν ιδιότης, τὸ ἀρχαῖον, καὶ τὸ ἀναλλοίωτον· οὐδὲ γὰρ μετρεῖται νυξὶ καὶ ἡμέραις, ἀλλ' αἰὼς ὡσαύτως ἔχει· χρόνος δὲ καλεῖται, ὁ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, καὶ ἀλλοιῶσει, καὶ ἄλλοτε ἄλλως ἔχων.

Στίχοι τοῦ Ψελλοῦ πολιτικοί').

Εὖιος, ὁ Διόνυσος· ἔφεδρος, ὁ κυβεύων· ἴδακες τὰ μὴ πέπειρα ἀκρόδρουα τῶν δένδρων. καρβὰν ἐστὶν ὁ βάρος· ἢ μακρὰ δὲ, καρπόπη. Καταίτυξ, περικεφαλαία δὲ μὴ ἔχουσα τὸν λόφον. ἄλφιστα δὲ προταίνια, τὰ πρόσφατα τὴν φύσιν. κόκαλον δὲ ὁ στρόβηλος· τὸ δὲ κρόμμυον, γῆθυ. σκῦταν καλεῖ τὴν κεφαλὴν πολλάκις Ἰπποκράτης, καὶ ἀετὰς ὠνόμασε τὰς φλέβας τῶν κροτάφων. τὰς δ' ἀρτηρίας εἶρηκεν αὐτὸς οὗτος ἀόρτραις. τὸ δὲ μαλάξαι λέγουσι πολλάκις ἀνοργάσαι. κορώνην δὲ τὸ κόρωνον λέγουσι τοῦ ἀγκῶνος· ἐπίσιον τὸ αἰδοῖον· θαλάμας δὲ, τὰ κοῖλα.

1) Vide Praef.

Αἱ φωναὶ τῶν ζώων.

Ἐπὶ κύκνου, ἄδειν· ἐπὶ ἀηδόνος, τερεττίζειν· ἐπὶ χελιδόνος, ψιθυρίζειν καὶ τιττυβίζειν· ἐπὶ τέττιγος, ἡχεῖν· ἐπὶ κίχλης, καχλάζειν· ἐπὶ ἱέρακος, κρίζειν· ἐπὶ σφηκός καὶ μελισσῶν, βομβεῖν. πυρός δέ, βρόμος· ἀνέμων, πάτταγος· κάλων, συριγμός ἢ φριμαχμός καὶ φριγμός. ἐπὶ ἀνῶν¹⁾, κεκραγένοι· ἐπὶ κυνῶν, ὕλακτεῖν· ἐπὶ λύκων, ὠρύεσθαι· κυρίως δέ ἡ τῶν κυνῶν φωνή, ὠρυγή. ἐπὶ προβάτων, βληχᾶσθαι· ἐπὶ βοῶν, μυκᾶσθαι· ἐπὶ ἵππων, χρεματίζειν· ἐπὶ ὄνων, βρωμᾶσθαι. λέγουσι δέ καὶ ὀγκᾶσθαι, ἀλλὰ σπάνιον τοῦτο. ἐπὶ καμήλου, κωμᾶσθαι· ἐπὶ λεόντων, βρυχᾶσθαι· ἐπὶ ἄρκτων²⁾ καὶ παρδάλειων, ὠμάζειν· ἐπὶ ὄφεων, συρίζειν, καὶ ἐπὶ δράκοντος. ἐπὶ αἰετῶν, καγκλάζειν, ἢ κλαγκάζειν· ὥς καὶ ἐπὶ γεράνων· ἐπὶ χοίρων, γρουλλίζειν καὶ γρούζειν· ἐπὶ περδίκων, κακαβάζειν· ἐπὶ γλαυκῶν, κακκιβάζειν· ἐπὶ ὀρνίθων, κακκάζειν· ἐπὶ ὀμαξῶν, τετριγένοι.

Πάθη τῶν λέξεων³⁾.

Πάθη λέξεων εἰκοσιεπτὰ· πρόθεσις, οἷον θέλω, ἐθέλω· εἶπεν, εἶπε. ἀφαίρεσις, οἷον ἄπας, πᾶς· ἔφη, φῆ. ἐπαναδίπλωσις, οἷον κλῆται, κέκληται· λάχωσι, λελάχωσι. παράλειψις, οἷον χλιαρὸν, λιαρὸν· ψάμαθος, ὄμαθος. συστολή, οἷον εἶασεν, ἔασεν. ἄρσις, οἷον βεβλημένος, βλημένος. ἔκτασις, οἷον οὗτος, οὗτοσί. ἐπέκτασις, οἷον Τρωσὶ, Τρώεσσι. συγκοπή, οἷον θυγατέρα, θυγάτρα· ὀπίσσωθεν, ὀπισθεν. συναίρεσις, οἷον πᾶϊς, παῖς· πυλέων, πυλῶν. συναλοιφή, οἷον βιάζει, βαβάζει. ἐπένθεσις, οἷον ξένος, ξεῖνος. ἔκλειψις, οἷον ἑταῖρος, ἑταρος. παρέμπτωσις, οἷον πόλις, πτόλις.

1) Haud dubie legendum ἀνάτων, quo vocabulo apparet usos Graecos senioris temporis, sumto de Latino

anas, pro νητῶν s. νησσῶν, et vel etiam pro χηνῶν.

2) C. ἄρκων.

3) In C. nullus hic titulus.

ἔλλειψις, οἷον σκηπτοῦχος. σύγκρασις, οἷον ἔλαβες, λαβε.
παρέλλειψις, οἷον Ἀχιλλεὺς, Ἀχιλλεῦ. προσχηματισμός, οἷον
προσώποις, προσώποισιν. ἀποκοπή, οἷον δῶμα, δῶ. παρα-
γωγή, οἷον Πριάμου, Πριάμοιο. συναλοιφή, οἷον ἔφατο,
ἔφαθ. μετασχηματισμός, οἷον παρθένος, παρθενική. μετα-
τύπωσις, οἷον ἐξ Ἰλίου, Ἰλιόθεν. μετάθεσις, οἷον καρδία,
κραδία. ἀντίθεσις, οἷον Διόνυς, Διόνυσος. συναλλαγή, οἷον
Ἥρα, Ἥρη. κράσις, οἷον τὰ ἐμὰ, τὰμὰ. ὃ ἐστὶν ἀλλοίω-
σις τῶν φωνηέντων.

Τίνες γεγόνασιν ἀρχηγοὶ τεχνῶν καὶ ἐπι-
στημῶν.

Ἀπελλῆς, βοτανικῆς. Δημοσθένης, ῥητορικῆς. Παπι-
ριανὸς¹⁾, νομοθεσίας. Ἀντινος, λογχοποιίας. Εὐρύνοος,
τοξοσύνης. Εὐρύδαμος²⁾ Ἰμεσῆνιος, θωρακοπολεμικόν.
Εὐάνδρος, κνημίδα³⁾ καὶ ἀσπίδα. Ὀππιανὸς, ἄλιευτικῆς.
Τριπτόλεμος, σποράς σίτου. Πάμφιλος, ζωγραφικῆς.
Τύφης, ναυτικῆς. Ὠργος, ναυπηγίας. Ἀρχιμήδης, μη-
χανικῆς.

Τὰ ὀνόματα τῶν θ' Μουσῶν, καὶ ποίας τέχνης
ἐκάστη ἐπίσταται· καὶ τίς ὁ ταύτης ἐν βίῳ ἐφευρετής.

Κλειὼ, ἱστορίας. Ἡρόδοτος. Θάλεια, κωμωδίας.
Μένανδρος. Μελπομένη, τραγωδίας. Εὐριπίδης. Εὐ-
τέρπη, αὐλῶν. Στησίχορος. Τερψιχόρη, λύρας. Πίνδα-
ρος. Ἐρατὼ κυμβάλων. Ἑρμῆς. Καλλιόπη, ποιήσεως.
Ὅμηρος. Οὐρανία, ἀστρονομίας. Ἄρατος. Πολύμνια,
γεωμετρίας. Εὐκλείδης.

1) παπιανὸς.

3) C. κνημίδα.

2) Fortasse Εὔρε Δάμνος
Μεσσήνιος.

Τῶν δέκα ῥητόρων τὰ ὀνόματα, καὶ πόσους
ἔγραψαν λόγους, ὡς φέρεται, εἰς ἕκαστος.

Ἰσαῖος, λόγους σ'. Ὑπερίδης, λόγους ρο' ¹⁾. Ἰσοκρά-
της, λόγους ο'. Ἀντιφῶν, λόγους ν'. Δείναρχος, λόγους υ'.
Λυσίας, λόγους 4. Λυκοῦργος, λόγους η'. Ἀνδοκίδης,
λόγους μδ'. Αἰσχίνης, λόγους γ'. καὶ ἔπη ιη'. Δημοσθέ-
νης, λόγους οα'.

Περὶ τῶν τοῦ λόγου σχημάτων²⁾.

Ἴσθι, ὅτι τῶν τοῦ λόγου σχημάτων, τὰ μὲν εἰσι κατ'
ἔννοιαν, τὰ δὲ κατὰ λέξιν· μάλιστα γε, πόσα εἰσὶ κατ' ἔν-
νοιαν, καὶ ποῖα; ἕξ καὶ εἴκοσι ταῦτα:

προδιόρθωσις, ἐπιδιόρθωσις, ἀμφιδιόρθωσις, προκατά-
ληψις, ὑπεξαίρεσις, αἰτιολογία, συναθροισμὸς, ἐπιμονή,
λεπτολογία, ἡθοποιΐα, προσωποποιΐα, ἐπιτροχασμὸς, ἀπο-
σιώπησις, παράλειψις, ἀποστροφὴ, διαπόρῃσις, ἐρώτημα,
πύσμα, διατύπωσις, ἀντισταγωγὴ, μετάστασις, εἰρωνεία,
διασυρμὸς, ἐπανάληψις, ἐπαναφορὰ, διπλῇ ἐπαναφορὰ.

Προδιόρθωσις ἐστίν, ὅταν θεραπεύωμεν τὸ ῥηθὲν,
μᾶλλον ὥς δυσπαράδεκτον τοῖς ἀκροαταῖς, ὥς τὸ, τολμᾷ
τι νεανικὸν ὁ λόγος. Ἐπιδιόρθωσις, τῇ μὲν χρειᾷ τὰν-
τὸν τῇ προδιορθώσει· διαφέρει δὲ, ὅτι τὴν τοῦ λόγου θε-
ραπείαν ὕστερον τίθησιν, ὥς τὸ, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τούσδ'

1) Hic vitium subesse vide-
tur: nam fortasse tantum ρ'
scribendum erat, qui nume-
rus, quod Hyperides, ut ex
Cic. et Quintiliano notum,
multas minores causas egit,
non fuerit nimius.

2) In Cod. deest inscriptio,
quam ipse posui. Auctor

haud dubie Moschopulus. Sed
desumta haec ex alio ejus
opere grammatico τῶν ἐρωτη-
μάτων, satis apparet. Vide
Praef. Publicavit Herodiani
tractatum περὶ σχημάτων am-
pliolem Villosionius Anecd.
Gr. II, p. 87. qui conferri
cum hoc meretur.

ἐμπίπτω τοὺς λόγους. Ἀμφιδιόρθωσις, μίξις ἐπ' ἀμφοῖν, ὅταν καὶ πρὸ τοῦ εἰπεῖν τὸ δυσχερὲς, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν, θεραπεύωμεν¹⁾, ὥς τὸ, βούλεσθε προσθῶ τι νεανικὸν· ὁρᾶτε τὰς ἐναντίας γλώσσας ἡμετέρας γινομένας. Προκατάληψις, ὅταν προεκλύῃ τις τὸν τοῦ ἀντιδίκου λόγον, ὃν ἔχειν ἰσχυρὸν οἶεται· ὥς τὸ, ἦκει δὲ ἡμῖν ὁ λόγος ἐπ' αὐτὸ τὸ κεφάλαιον. Ὑπεξαίρεσις ἐστίν, ὅταν ὑπεξέλῃ τις πρὸς-ωπον ἢ πρᾶγμα, καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ ποιῆται τὴν σύγκρισιν· ὥς τὸ, ὁ μετὰ Ἡλίαν μετάρσιος, καὶ μετὰ Παῦλον οὐράνιος. Αἰτιολογία, ὅταν αἰτίαν λόγου ἀποδῶμεν· ὥς τὸ, πνεῦμα διὰ τὴν χάριν, σάρκα διὰ τὴν ἔπαρσιν. Συναθροισμὸς, συναγωγὴ πραγμάτων εἰς ἓν κεφάλαιον· ὥς τὸ, δῆμος στασιαζόντων, καὶ πόλεις καὶ γένη ῥηγνύμενα, καὶ οἰκίαι διίστάμεναι. Ἐπιμονὴ ἐστίν, ὅταν τις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἐπιμένῃ χάριν αὐξήσεως· ὥς τὸ, εἰ γὰρ τὸ, πόλιν τῆς οἰκουμένης ὀφθαλμὸν γῆς, καὶ θαλάσσης ὅτι κράτιστον, ἐώας καὶ ἐσπερίου λήξεως σύνδεσμον, εἰς ἣν τὰ πανταχόθεν ἄκρα συντρέχει καὶ ὅθεν ἄρχεται. Λεπτολογία, ὅταν ἕκαστον τῶν συμβεβηκότων ἢ συμβαινόντων διεξίωμεν ἀκριβῶς· ἀνάπτεται πῦρ, δαπανᾶται, συνδαπανᾶται ὁ φόρτος, πῦρ ὕδατι μίγνυται, καὶ πυρσὸς ὑπὲρ θαλάσσης αἶρεται ξένος. Ἡθοποιία, ὅταν λόγους παρατιθῶμεν ἀψύχοις πράγμασιν, ὥς τὸ, εἶπε τὰ ξύλα, πρῆσαι ἐφ' ἑαυτοῖς βασιλέα, καὶ ἡ θάλασσα εἶπε τὰ καὶ τὰ. Πρὸς-ωποποιία, προσώπου διάπλασις, ἢ μὴ γενομένου, ἢ γενομένου μὲν, οὐκέτι ὄντος· ὥς τὸ, ἀνακαλεῖται²⁾ λίαν ἐλεεινῶς ἡ μήτηρ, τέκνον λέγουσα δυστυχὲς καὶ ἀθλίας μητέρος ἔκγονον. Ἐπιτροχασμὸς, σχῆμα προκείμενον τῷ τε συναθροισμῷ, καὶ τῇ ἐπιμονῇ, διαφέρει δὲ ἐκείνων, ὅτι τὰ

1) Θεραπεύομεν, et ita saepius pro conjunctivo indicativus positus reperitur.

2) In textu ἀνακλινεῖται, margo sic corrigit, ut dedimus.

πολλὰ διεστηκότα συνάγει· ὥς τὸ, ὑπεσπῶντο σύνοδοι παρὰ τοῦ νέου μετροπολίτου· πρόσοδοι διηρπάζοντο, πρεσβύτεροι τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν ἀπελαύνοντο, οἱ δὲ ἀντεισήγοντο¹⁾. Ἀποσιώπησις, λόγος παραλείπων τὸ γνωσκόμενον, καὶ σιωπῶν τὸ αἰσχρὸν, ὥς τὸ, εἶδεν Ἐλευσίς ταῦτα, καὶ οἱ τῶν σιωπωμένων καὶ σιωπῆς ὄντων ἀξίων ἐπόπται καὶ μάρτυρες. καὶ ὥς τὸ, καὶ τὸ δύσφημον σιωπήσομαι. Παράλειψις, ὅταν τι προσποιούμενοι παραλείπουν, οὐδὲν ἥττον λέγωμεν²⁾ αὐτὸ· ὥς τὸ, τὸν γὰρ προστάξαντα παρίημι τοῦ μύθου τὸν σοφιστήν. Ἀποστροφή, ὅταν ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον πρόσωπον ἀποστρέψωμεν τὸν λόγον· ὥς τὸ, ὥς δὲ εἶχεν αὐτῷ κατὰ νοῦν τὰ πλησίον, οὕτως ἤδη πειρᾶται, εὐηθέστατε καὶ ἀσεβέστατε σὺ κατὰ τοῦ σοῦ κλήρου³⁾. Διαπόρησις, ὅταν διὰ ἐνὸς πράγματος διττὰς ἢ καὶ πλείους ἔχωμεν ἐννοίας, ἀγνοοῦντες, ὁποτέρα τούτων ἀληθῆς, ὥς τὸ, οὐκ οἶδα εἴτε τῇ τάξει τῆς στάσεως μεριζομένη τὸν φωτισμὸν, εἴτε τοῖς μέτροις τοῦ φωτισμοῦ τὴν τάξιν λαμβάνουσα. Ἐρώτημα, οὗ σύντομος ἢ ἀπόκρισις, διὰ τοῦ ναὶ ἢ τοῦ οὐ προχωροῦσα, ὥς τὸ, οὐ δέχη μέτανοιαν· οὐ δίδως ὀδυρμοῖς χώραν; Πύσμα, οὗ ἢ ἀπόκρισις μακρὰ καὶ διεξοδικῶς, λεγομένη⁴⁾, ὥς τὸ, ἐπὶ ποίας γὰρ ἰτέον, καὶ τίνας φυλακτέον; Διατύπωσις, ὅταν ὑπ' ὅψιν ἄγεσθαι δοκῶσι τὰ πράγματα· καὶ γὰρ ἦν ὄντως κακῆϊνα θρήνων καὶ ὀδυρμῶν ἄξια· πῶς δ' οὐ τῶν μεγίστων; τείχη κατεσκαμμένα· ἀγίασμα καθαιργμένον. Ἀντεισαγωγή, ὅταν ἀνθ' ἑτέρου πράγματος ἕτερον ἀντεισάγω-

1) Exemplum memorabile, quod prodit auctorem coaevum Becci seu Vecci Metropolitae Constantinopolitani, quem haec sine dubio tangunt. Vide Diatriben nostram.

2) C. λέγωμεν.

3) Item exemplum ad statum ecclesiae graecae tunc temporis designandum.

4) In margine adscriptum λεγομένη, ut inseratur.

μεν τιμιώτερον, συμβουλευόντες ἢ παραμυθούμενοι, ὥς τὸ, λυπεῖ σε τὸ τῆς διαζεύξεως, ἀλλ' εὐφραίνεται τὸ τῆς ἐλπίδος. Μετάστασις, ὅταν ἀφ' ἑτέρου τὴν αἰτίαν εἰς ἕτερον μεθιστῶμεν, ὥς τὸ, οὐδὲ γὰρ τοῦ ἀμήσαντος ὁ στάχυς, ἀλλὰ τοῦ σπείραντος· οὐδὲ τοῦ κατασβέσαι δυνήθεντος ὁ ἐμπρησμός, ἀλλὰ τοῦ ἀνάψαντος. Εἰρωνεία, λόγος προσποιούμενος τὸ ἐναντίον, οὗ λέγει· ὥς τὸ, ἡπάτα δέ με καὶ ὁ κάρμηλος Ἡλίου, τὸ τοῦ πυρὸς ἄρμα, καὶ ἡ μηλωτὴ Ἑλισσαίου πλείω δυνήθεισα, ἢ τὰ Συρίων νήματα. Διασυρμός, ὅταν τι διαβάλλωμεν ἀξιοπίστως, ὥς τὸ, ἢ καὶ τῆς ἐσθῆτος τὸ τρύχινον αἰτιάση, καὶ τοῦ προσώπου τὴν θέσιν οὐκ εὐφυῶς ἔχουσιν. Ἐπανάληψις, ἀνάληψις προειρημένου, μεταξυλογίας ἐμβαλλομένης· οἷον, ἐπεὶ δὲ φθόνῳ διαβόλου· εἶτα μεταξυλογίας πολλῆς· καὶ μετὰ ταῦτα· ταῦτα ἐπειδὴ μείζονος ἐδεῖτο βοηθήματος, μείζονος καὶ τυγχάνει. Ἐπαναφορὰ, πλειόνων κώλων ἢ ῥημάτων ἀπὸ τῆς αὐτῆς λέξεως ἀρχομένων συνεκδοχῇ, ὥς τὸ, Χριστὸς, γεννᾶται, δοξάσατε· Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε. Διπλῇ ἐπαναφορᾷ, πλειόνων κώλων ἢ ῥημάτων ἀπὸ τῶν αὐτῶν λέξεων ἀρχομένων συνεκδοχαί, ὥς τὸ, παρὰ τοσούτοις μὲν γὰρ¹⁾ οἱ ἡμέτεροι παιδεύται, παρ' ὅσοις Ἀθηναῖ· παρὰ τοσούτοις δὲ ἡμεῖς, παρ' ὅσοις οἱ παιδεύται· καὶ πάλιν, σὺ τὸν βασιλέα, καὶ γὰρ τοὺς ἐμοὺς· σὺ τὸν Ἀχαῆβ, καὶ γὰρ τὸν Ἰωσίαν.

Πόσα εἰσὶ κατὰ λέξιν καὶ ποῖα; ὁμοίως εἰκοσιῆς, ὥς καὶ τὰ προειρημένα· εἰσὶ δὲ ταῦτα:

ταυτολογία, παλιλογία, ἀναδίπλωσις, ἀντιστροφὴ, συμπλοκὴ, ἐπάνοδος, κλιμακωτὸν, προδιασάφησις, πλεονασμός, ἔλλειψις, ἀλλοίωσις, πολύπτωτον, μεταβολή, ζευγμα, παρωνομασία, ἢ καὶ παρήχησις, ὁμοιοτέλευτον, πάρισον, ὁμοιό-

1) Voces μὲν γὰρ in marg. additae.

πτωτον, ἀσύνδετον, ἀντίθετον, σύγκρισις, ὃ σχήματι πλη-
σιάζει καὶ ἡ ἀντίθεσις καὶ ἡ ἀντιβολή, ἀντεναντίωσις,
προαπάντησις, ὑπαλλαγή, περίφρασις, καὶ ὑπερβατόν.

Ταυτολογία ἐστὶ λέξεων παράλληλος θέσις τὸ αὐτὸ
σημαινουσῶν, οἷον, ὅξυς ἐστὶ καὶ ταχύς· ἀλλ' οὐ νωθὴς
καὶ βραδύς. Παλιλογία ἐστὶ λέξις ἢ φράσις τοῦ μὲν προη-
γουμένου κώλου, κατάληξις· τοῦ δὲ ἐπομένου, ἀρχή, οἷον,
πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς, καὶ πάλιν μυστήριον· μυστήριον
οὐκ ἀπατηλὸν οὐδὲ ἄκοσμον, οὐδὲ τῆς ἐλληνικῆς¹⁾ πλάνης
καὶ μέθης. Ἀναδίπλωσις ἐστὶ, λέξεως προφορὰ ἐπάλλη-
λος, οἷον, Κύριε, Κύριε. γίνεται δὲ καὶ μεταξὺ λέξεως
ἐμβεβλημένης, ὡς τὸ, οὐκ ἐστὶ ταῦτα, οὐκ ἐστίν. Ἀντι-
στροφὴ ἐστὶ, τὸ ἐναντίον ἐπαναφορᾶς· ὡς γὰρ ἐκείνη ἀπὸ
τοῦ αὐτοῦ ἀρχεται, οὕτως αὕτη εἰς τὸ αὐτὸ λήγει, οἷον,
κόπασον Κύριε, ἄνες Κύριε, ἰλάσθητι Κύριε. Συμπλοκή,
σύνθεσις ἐκ τε τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ τῆς ἀντιστροφῆς, οἷον,
ὧν ὥραῖοι μὲν οἱ πόδες εὐαγγελιζομένων εἰρήνην καὶ ἀγαθὰ,
μεθ' ὧν ἐληλύθατε· ὥραῖοι δὲ τὰ πρὸς ἡμᾶς, οἷς εἰς
καιρὸν ἐληλύθατε. Ἐπάνοδος ἐστίν, ὅταν τινὰ προστι-
θέντες κεκρυμμένας ἔτι διανοίας ἔχοντα, ἐπανίσωμεν εἰς
αὐτὰ, καὶ σαφηνίζωμεν· οἷον, διττοῦ δὲ ὄντος λόγου παν-
τὸς, καὶ τοῦ μὲν, τὸ οἰκεῖον κατασκευάζοντος, τοῦ δέ, τὸ
ἀντίπαλον ἀποτρέποντος, ἡμεῖς τὰ οἰκεῖα ἐκθέμενοι πρότε-
ρον, οὕτω τὰ τῶν ἐναντίων ἀνατρέψαι πειρασόμεθα. Κλι-
μακωτὸν δὲ γίνεται, ὅταν ἐπὶ πλέον προτείνοντες τὸ προ-
κείμενον κεφάλαιον, ἕκαστον κόμμα τελευτήν λόγου ποιή-
σωμεν, οἷον, ἵνα τῷ ληπτῷ μὲν ἔλκη πρὸς ἑαυτὸ, τῷ δὲ
ἀλήπτῳ θαυμάζεται, θαυμαζόμενον δὲ ποθῇται πλέον,
ποθούμενον δὲ, καθαίρη, καθαῖρον δὲ, θεοειδεῖς ἀπεργά-

1) Respicit hoc τῶν Ἑλλή-
νων tempora antiqua, quibus
εἰδωλολάτραι fuerant. Nam

sub Imperatoribus suis ipsi
se Ῥωμαίους vocabant.

ζηται. Προδιασάφησίς ἐστιν, ὅταν πεπληρωμένῳ λόγῳ ἐπενεχθῇ ὄνομά τι πλέον διασαφοῦν· οἷον, περινοεῖ¹⁾ τι τῇ διανοίᾳ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον· πλήρει γὰρ τῷ λόγῳ ἐπῆκται ἡ διάνοια. Πλεονασμός ἐστιν, ὅταν λόγου μόριον προστεθῇ περιττὸν, κόσμου χάριν ἢ ἐμφάσεως, οὐ ἀφαιρεθέντος, ἡ διάνοια οὐδὲν βλάπτεται. τὸ μὲν δὴ σὸν ὦ βασιλεῦ· τὸ δὲ γὰρ περισσόν. Ἐλλειψίς ἐστιν, ὅταν ἢ περιηρημένον λόγου τί συντομίας ἔνεκα· οἷον, ἀναστάσεως ἡμέρα· τὸ ἔστι²⁾ περιηρημένον. καὶ, τί οὖν· τὸ πνεῦμα Θεός; πάνυ γε· τί οὖν· τὸ πνεῦμα ὁμοούσιον; ναί. Ἀλλοιώσις γὰρ³⁾ ἦτοι ἐναλλαγὴ, κατὰ πολλοὺς γίνεται τρόπους· καὶ γὰρ περὶ γένη ὀνομάτων, καὶ περὶ ἀριθμοῦς, καὶ περὶ πτώσεις, καὶ περὶ ἐνεργείας καὶ πάθη καὶ χρόνους. καὶ περὶ μὲν γένη ὀνομάτων, οἷον, πᾶσα ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει· ἀντὶ τοῦ, οἱ Ἕλληνες. καὶ, τίμιον ἡ ἀρετὴ· ἡγουν ὁ ἐνάρετος. περὶ ἀριθμοῦς, οἷον, μέγας ὁ καθελὼν τὴν Τροίαν· ἀντὶ τοῦ, οἱ καθελόντες. περὶ δὲ πτώσεις, Μῆνιν ἄειδε θεὰ, ἡ μυρὶς Ἀχαιοῖς· ἀπὸ αἰτιατικῆς γὰρ εἰς εὐθεΐαν μετέπεσεν. περὶ ἐνεργείας καὶ πάθη, οἷον, οὐκέτι μιγνύμενοι. περὶ δὲ χρόνους, ὥς τὸ, παρέξομαι τοὺς ὁρῶντας μάρτυρας. Πολύπτωτον λέγεται, ὅταν ὁ αὐτὸς λόγος πολλῶν πτώσεων ἀντιλαμβάνηται· ὥς τὸ, οὐς στύλος πυρὸς καὶ νεφέλης ὁδήγουν· οἷς θάλασσα δῦστατο· ὦν θῆρες ἡττῶντο. Μεταβολή ἐστιν, ὅταν τὸ αὐτὸ νόημα διαφόρως ἐξαγγελθῇ, ὥς τὸ⁴⁾, τίνος διώκοντος, ἢ συναναγκάζοντος· οὐδενὸς· τίνων ἱππέων, τίνος ὕλα-

1) C. περινοεῖν. Gregorius Theol. hoc de Basilio dicit.

2) In marg. Cod. alterum ἔστι adscriptum, ut inseratur. Attamen supervacuum videtur.

3) Particula γὰρ hic abun-

dare videtur, cum serius recte sequatur.

4) Pro diversitate interpunctionis possis haec verba aliter atque aliter pronuntiare, sensu etiam immutato.

κῆς, ἢ κραυγῆς. Ζεῦγμα ἔστιν, ὅταν διάφορα κῶλα μία συνδήσῃ λέξις, ἢ μετ' αὐτὰ τεθεῖσα, ἢ πρὸ αὐτῶν· οἷον, τῶν μὲν, τὸν λόγον, τῶν δὲ, τὴν πράξιν· τῶν δὲ τὸ προῶν, τῶν δὲ τὸ ἥσυχον μιμησάμενος. τὸ γὰρ, μιμησάμενος, ζεύγνυσι τὰ κῶλα. Παρονομασία ἔστιν, ὅταν τῶν ληφθέντων εἰς διάνοιαν ὀνομάτων ἢ ὀρημάτων βραχὺ τι μεταποιήσαντες, ἑτέραν κινήσωμεν ἔννοιαν, οἷον, οὐ τὴν ὑλακὴν, ἀλλὰ τὴν φυλακὴν. καὶ, τῆς ἐμῆς, εἴτε ἀνοίας, εἴτε διανοίας. ὃ καὶ παρήχησις ὀνομάζεται. Ὅμοιοτέλευτόν ἔστιν, ὅταν πολλὰ κῶλα τὴν αὐτὴν συλλαβὴν ἔχωσι κατάληξιν· οἷον, δοξάσατε, ἀπαντήσατε, ὑψώθητε. Πάρισόν ἔστιν, ὅταν δύο ἢ πλείονα κῶλα μάλιστα μὲν καὶ τὰς συλλαβὰς ἴσας ἔλῃ· εἰ δ' οὐ, ἀλλὰ γε τὸ γένος, καὶ τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὸν ῥυθμὸν· οἷον, τίνα μὲν ἀνθρώπων κινήματα, τίνα δὲ πιθήκων ὀρμήματα. Ὅμοιόπτωτόν ἔστιν, ὅταν ἡ αὐτὴ πτώσις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα διαφόρως φέρεται, οἷον, ὃ μὲν ἐπὶ τὰ μεγάλα τῶν ἔργων ἀχρηστότατον· πρὸς δὲ τὴν ἐν λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατον. Ἀσύνδετόν ἔστιν, ὅταν χωρὶς τῶν συναπτόντων συνδέσμων ἐκφέρωμεν τὸν λόγον, οἷον, φθάνει τοὺς ταχεῖς· φθάνει τοὺς συνετοὺς· περιτρέπει τοὺς ἰσχυροὺς· στέλλει τοὺς ὑψηλοὺς. Ἀντίθετον γίνεται κατὰ δύο τρόπους· καθ' ἓνα μὲν, ὅταν τὰ ἀντικείμενα ὀνόματα λαμβάνωνται, οἷον, μᾶλλον γὰρ τιμῶσιν αἱ πόλεις τοὺς ἀδίκως πλουτοῦντας, ἢ τοὺς δικαίως πενομένους. καθ' ἕτερον δὲ, ὅταν ἀντιδιαστέλληται κατάφρασις ἀπόφρασις, ὡς τὸ, σὺ μὲν ἔλαβες δῶρα, ἐγὼ δ' οὐκ ἔλαβον. Σύγκρισίς ἔστιν, ὅταν πλεονάκεις ταῖς αὐταῖς χρώμενοι λέξεσιν, ἕτερα σημαίνωμεν, οἷον, Ἀὐτὸς ὁ Σοδομήτης, καὶ οὐ Σοδομήτης τὸν τρόπον. καὶ, εἰ μὲν θεός, οὐ κτίσμα· καὶ εἰ κτίσμα, οὐ θεός. Ἀντεναντίωσίς ἔστιν, ὅταν εἰπεῖν τι βουλόμενοι, διὰ τὸ ἐναντίον δηλώσωμεν, οἷον, ἴσως οὐ τῶν πολλῶν ἐγενόμην φαυλότερος. Προαπάντησις γίνεται, ὅταν δύο τινὰ θέντες, πρὸς τὸ δεύτερον ἀπαντήσωμεν πρότερον, οἷον,

καλὸν προσευχὴ καὶ ἀγρυπνία· καὶ πειθέτω σε Ἰησοῦς ἀγρυπνῶν πρὸ τοῦ πάθους. Ὑπαλλαγή ἐστίν, ὅταν ἐπιτιμήσαντες τῷ πρώτῳ ὀνόματι, ἕτερον προσλάβωμεν, οἷον, οὐκ ἐστὶ τοῦτο φιλανθρωπία, ἀλλ' ἔρως. καὶ, οὐκ ὠργίζεται, ἀλλ' ἐμαίνεται. Περιφρασις ἐστίν, ὅταν τὸ διὰ μιᾶς λέξεως ῥηθῇναι δυνάμενον, διὰ πλειόνων ἐκφέρεται, οἷον, βίη ἡρακλείη, καὶ, μένος Ἀλκινόοιο. καὶ, ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία, ἀντὶ τοῦ, ὁ Θεός. Ὑπερβατόν ἐστίν, ὅταν τῆς συνεχείας τοῦ ὀνόματος διακοπείσης ὑπὸ μεταξυλογίας ἐμβληθείσης, ὕστερον τὸ λεῖπον ἀποδοθῇ, οἷον, μετὰ μὲν γὰρ ἐμοῦ, ἀντὶ τοῦ, μετ' ἐμοῦ. καὶ, ἀπ' ἐμ' ὅλεις, ἀντὶ τοῦ, ἀπολεῖς ἐμέ.

Πόσας ἀναφορὰς ἔχει ἡ συνεκδοχή; ια' 1). ποίας; ταύτας. ἡ μὲν, ἀπὸ ὅλου δηλοῖ τὸ μέρος· ἡ δὲ, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον· ἡ δὲ, ἀπὸ τῆς ὕλης τὸ ἀποτέλεσμα· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ ἐπομένου συμβαίνοντος τὸ προηγούμενον· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ συμβόλου τὸ κύριον· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ προηγούμενου τὸ ἀκόλουθον· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ ἀκολουθίου τὸ προηγούμενον· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ γένους τὸ εἶδος· ἡ δὲ, ἀπὸ εἰδους τὸ γένος· ἡ δὲ, ἀπὸ τῶν πολλῶν τὸ ἓν· ἡ δὲ, ἀφ' ἑνὸς τὰ πολλά· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον· ἡ δὲ, ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τὸ περιέχον.

Πῶς ἀπὸ ὅλου τὸ μέρος; ὥς τὸ, βόας αὔας· ἀντὶ τοῦ, ἀσπίδας, τῶν ἐκ βοείων βυρσῶν. ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον, ὥς τὸ, λευκώλενος Ἡρῆ. ἀπὸ τῆς ὕλης τὸ ἀποτέλεσμα, ὥς τὸ, χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροῖ· ἀντὶ τοῦ, χρυσὴν πανοπλίαν. ἀπὸ τοῦ ἐπομένου συμβαίνοντος τὸ προηγούμενον, ὥς τὸ, ἐζόμενοι λεύκαινον ὕδωρ ξεστῆς ἐλάτῃσιν. ἀπὸ τοῦ συμβόλου τὸ κύριον, ὥς τὸ σκῆπτρον τὴν βασιλείαν. ἀπὸ τοῦ προηγούμενου τὸ ἀκόλουθον, ὥς τὸ, λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην. ἀπὸ τοῦ ἀκολουθίου τὸ προηγούμε-

1) Sic G. f. ιγ'.

νον, ὡς τὸ ἐναρίζω, τὸ σκυλεύω. ἀπὸ γένους τὸ εἶδος, ὡς τὸ, ζῶον ἐνταῦθα οἰκονομούμενον καὶ ἀλλαχοῦ με-
θιστάμενον. ἀπὸ εἶδους τὸ γένος, ὡς τὸ αἶω τὸ αἰσθάνο-
μαι. ἀπὸ πολλῶν τὸ ἓν, ὡς τὸ, στήθεα μαρμαρόεντα.
ἀφ' ἑνὸς τὰ πολλὰ, ὡς τὸ, πέρσε Ὀδυσσεὺς καὶ ἱερὸν
Τροίης πτολίεθρον. ἀπὸ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον,
ὡς τὸ, πᾶσα ἡ πόλις ἐταράχθη. ἀπὸ τοῦ περιεχομένου τὸ
περιέχον, ὡς τὸ, οἶκος Ἰσραὴλ, εὐλογήσατε τὸν Κύριον.

Πόσα σχήματα λόγου τῶν ἑξαμέτρων εἰσί; τεσσα-
ράκοντα. τίς ὁ λέγων; πρὸς τίνα, πεῦσις, ἀνταπόκρισις,
ἀποστολή, ἐντολή, ἀπαγγελία, διήγησις, δημηγορία, γενεα-
λογία, τοποθεσία, πρᾶξις, ἔπαινος, ψόγος, χρόνος, ἐπιφώ-
νημα, δεῖξις, κλῆσις, κατηγορία, ἀπηγορία, πρόσφθεγξις,
ἄρνησις, συγκατάθεσις, νουθέτησις, εὐχή, ἐπευχὴ, δέησις,
ἐπικαύχησις, οἶκτος, ὃ ἐστὶ καὶ πάθος, ὀδυρμὸς, ἀπειλή,
ἐπαγγελία, γνώμη, πρόσταξις, λοιδορία, ὀνειδισμὸς, ὅρκος,
πρόγνωσις, ἀπαγόρευσις.

Τίς ὁ λέγων· ὡς τὸ, τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη
πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. πρὸς τίνα, ὡς τὸ, Τυδεΐδῃ περὶ
μέν σε τίω. πεῦσις, ὡς τὸ, τίπτ' αὖ αἰγιόχοιο Διὸς τέκος
εὐλήλουθας; ἀνταπόκρισις, ὡς τὸ, ἦλθον ἐγὼ παῦσουςα
τὸ σὸν μένος. ἀποστολή, ὡς τὸ, βάσκ' ἴθι Ἴρι ταχεῖα.
ἐντολή, ὡς τὸ, ἀλλὰ γε συνδέομαι φέρων ἀνὰ δῶμα.
ἀπαγγελία, ὡς τὸ, κεῖται Πάτροκλος. διήγησις, ὡς τὸ,
ἔστι πόλις. δημηγορία, ὡς τὸ, κέκλυτε νῦν δὴ μεν Ἰθάκη.
γενεαλογία, ὡς τὸ, δάρδανον δ' ἀρ' ἀσπίδ' ἔρειδε. τοπο-
θεσία¹⁾ — — — — —

1) Lacuna trium fere ver-
suum seu linearum, quarum
scriptura aut jam defuerat

in antiquiori Codice, aut legi
amplius commode non po-
terat.

ἔπαινος, ὥς τὸ, Νιρεὺς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἰλιονῆλθε.
 ψόγος, ὥς τὸ, φοξὸς ἔην κεφαλὴν. χρόνος· ἤδη γὰρ καὶ
 δεῦρο πᾶτ' ἦλθεν. ἐπιφώνημα, ὥς τὸ, κακοῦ δ' ἄρα οἱ
 πέλεν ἀρχή. δεῖξις, ὥς τὸ, οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ Τελαμώ-
 νιος. κλῆσις, ὥς τὸ, Ἡφαιστε πρόμολ' ὦδε. ἀπηγορία, ὥς
 τὸ, τάδε καρτερὰ ἔργα. πρόσφθεγξις· εἰμι γὰρ αὐτὴ ἐπ'
 Ὀκεανοῖο ῥοάων, ὥς Θέμις· χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι,
 ἄρνησις, ὥς τὸ, ὃ δ' αὖ ἐξεσθαι μὲν ἀνήνατο, εἶπέ τε μῦ-
 θον. συγκατάθεσις, ὥς τὸ, μήτε σὺ τόνδ', ἀγαθὸς περ
 ξὼν, ἀποαίρεο κούρην. εὐχή, ὥς τὸ, Ζεῦ πάτερ· ἢ Αἴαντα
 λαχεῖν. ἐπευχή, ὥς τὸ, Ζεὺς τῷ γ' ἀλεξήσειε, καὶ ἀθάνα-
 τοι θεοὶ ἄλλοι. δέησις· γονοῦμαι σ' Ἀχιλεῦ. ἐπικαύχη-
 σις, ὥς τὸ, κεῖσ' ὀτρυντεῖδη¹⁾ πάντων ἐκπαγλότατε ἀν-
 δρῶν. οἶκτος, ὥς τὸ, ἀνὴρ ἀπ' αἰῶνα νέος ὦλε. ὀδυρ-
 μος, ὥς τὸ, ὦ μοι ἐγὼ δειλός. ἀπειλή, ὥς τὸ, τῶν δ'
 ἄλλων, ἃ μοί ἐστι θεοὶ παρὰ νηί. ἐπαγγελία, ὥς τὸ, θαρ-
 ῤήσας μᾶλα εἶπέ. γνώμη, ὥς τὸ, αἰεὶ δ' ὀπλοτέρων ἀν-
 δρῶν φρένες ἠερέθονται. πρόσταξις, ὥς τὸ, ἔρχεσθε κλι-
 αίν· Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο. λοιδορία, ὥς τὸ, οἶνοβαρεῖς
 κυνὸς ὄμματ' ἔχων. ὀνειδισμὸς, ὥς τὸ, ἢ οὐ μέμνη, ὅτ'
 ἐρόμην; ὄρκος, ὥς ἐν τῷ, καὶ μὰ τόδε σκῆπτρον. πρό-
 γνωσις, ὥς τὸ, ἔσσεται ἡμαρ, ὅταν ποτ' ὀλώλῃ. ἀπαγό-
 ρευσις· μή σε γέρον κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω.

Σχῆμά ἐστιν ἀμάρτημα μετὰ λόγου πεποιημένον.
 ἐστὶ δὲ διπλοῦν· ἡγουν λόγου καὶ συντάξεως, εἰσὶ δὲ ὀκτώ
 τῆς συντάξεως· πρόληψις, σύλληψις, ζεῦγμα, σύνθεσις,
 ἀντίπτωσις, ἐπιφώνημα, πρόσθεσις, συνεκδοχή.

Πρόληψις ἐστὶν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος τῷ ὅλῳ ἐν
 αὐτοῦ μέρισι διηρημένῳ, οἷον, ἀετοὶ πέτανται· οὗτος ἄνω-
 θεν· ἐκεῖνος κάτωθεν. ἐν τῇ προλήψει ζητοῦνται εἰ. τὸ
 ὅλον· τὰ μέρη τοῦ ὅλου· ἢ ἀπόδειξις τῶν μερῶν· ἢ ιδιό-

1) Sic C.

της ἥτοι τὸ ῥῆμα· καὶ ἡ τάξις. διπλῇ ἐστὶν ἡ πρόληψις, ἐν νῶ καὶ ἐν γράμματι, ἡγουν σῶα καὶ ἀτελής· τουτέστιν, ἐν τινι σιωπῶσά τινα. καὶ σῶά ἐστιν ἡγουν ἡ ἐν νῶ καὶ ἐν γράμματι, ἐν ᾗ τὰ ἐζητούμενα, οἷον, ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Πομπεῖος μάχονται· εἰς ὅπλοις· ἕτερος δόλω. ἡ ἔλλειπής ἐστιν, ἐν ᾗ σιωπῶνται τινα, οἷον, οἱ ἄνθρωποι φθο-
νοῦσιν ἕτερος ἑτέρῳ.

Σύλληψις ἐστὶ συναθροισμὸς διαφόρων λέξεων ὑπὸ πληθυντικῆς ιδιότητος. ἐν τῇ συλλήψει ζητεῖται ἐ. λέξις συλλαμβάνουσα· λέξις συλλαμβανομένη· ἡ ιδιότης ῥήματος ἢ ἐπιθέτου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· σύνδεσμος· ἡ ιδιότης ἰσάζουσα μετὰ τῆς λέξεως τῆς συλλαμβανούσης. κατὰ δ' τρόπους γίνεται ἡ σύλληψις· ἐν γένει· τὸ γένος τὸ ἀρσενικὸν συλλαμβάνει τὸ θηλυκὸν καὶ τὸ οὐδέτερον, οἷον, ὁ ἔριφος καὶ ἡ αἶξ καὶ τὸ ἀρνίον, μέλανες. τὸ θηλυκὸν συλλαμβάνει τὸ οὐδέτερον, οἷον, ἡ ὄρνις καὶ τὸ ὑποζύγιον, ἰσχυραὶ ἢ στεραιαί. ἀλλ' ἐνίοτε μὲν συλλαμβάνεται τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν διὰ τοῦ οὐδετέρου, τῇ αἰτίᾳ τῆς μείζονος σημασίας, οἷον, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή καὶ τὰ ζῶά εἰσι λευκά. ἐν ἀριθμῷ· ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς συλλαμβάνει ἐνικὸν, οἷον, οἱ στρατιῶται καὶ ὁ τριβοῦνος, πολεμοῦσιν. ἐν προσώπῳ· τὸ πρῶτον μὲν πρόσωπον συλλαμβάνει δεύτερον καὶ τρίτον, οἷον, ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ὁ Νικόλαος βουλόμεθα. τὸ δὲ δεύτερον συλλαμβάνει τὸ τρίτον, οἷον, καὶ σὺ καὶ ὁ Φραγκίσκος ὑπνεῖτε. ἐν πτώσει· ἡ ὀνομαστικὴ συλλαμβάνει ἑτέραν πτῶσιν μετὰ προθέσεως, οἷον, ἵππος μετὰ τοῦ ὄνου τρέχουσιν. Ἔστι δὲ διπλῇ ἡ σύλληψις· ὁμοία καὶ ἀνομοία. ὁμοία ἐστὶν, ἣτις γίνεται ἐν ὁμοίαις πτώσεσιν, οἷον, ἐγὼ καὶ ὁ Ἀντώνιος λέγομεν. ἡ ἀνομοία, ἣτις γίνεται ἐν ἀνομοίαις λέξεσιν, οἷον, ὁ Ἀνδρέας μετ' ἐμοῦ φεύγομεν.

Ζεῦγμά ἐστὶν μίας ιδιότητος ἀπόδοσις ἐν διαφόροις λέξεσιν, οὕτως, ὥς μεθ' ἐνὸς ἐξισάζοντος· οἷον, τῶν φίλων

καὶ τοῦ ῥηγὸς μαχομένου. ἢ, τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ ῥηγὸς μαχομένου. ἐν τῷ ζεύγματι ζητεῖται δ'. διάφορα οὐσιώδη ὀνόματα· σύνδεσμος· ἡ ιδιότης· καὶ αὐτὴ ἡ ιδιότης, ἰσάζουσα μετ' ἐκείνου, ὥτινι ὡς προτέρῳ ἀποδίδεται, καὶ ἀνισάζουσα ἀπ' ἐκείνου, ὥτινι ὡς ὑστέρῳ ἀποδίδεται. ἐν τρισὶ παρεπομένοις γίνεται τὸ ζεῦγμα· ἐν προσώπῳ· ἐν γένει· ἐν ἀριθμῷ. τριπλοῦν ἐστὶ τὸ ζεῦγμα· ἀπὸ τοῦ ἄνω προτέρου· ἀπὸ τοῦ μέσου· ἀπὸ τοῦ κατωτέρου. ἀπὸ τοῦ προτέρου, ἐν ᾧ ἡ ιδιότης προτίθεται, οἶον, λέγω ἐγὼ καὶ σὺ· ἀπὸ τοῦ μέσου, οἶον, ἐγὼ λέγω καὶ σὺ· ἀπὸ τοῦ κατωτέρου, οἶον, ἐγὼ καὶ σὺ λέγω.

Σύνθεσις ἐστὶν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος ἐνὶ ἢ πολλοῖς συμπεπλεγμένοις, οὐκ αἰτία φωνῆς, ἀλλὰ τῆς σημασίας, οἶον, τὸ μέρος εἰς μερίδας ἔκοπτον· καὶ ὁ Σκιπίων καὶ ὁ Λαίλιος ἐθαύμαζον. τρία ζητεῖται ἐν τῇ συνθέσει· ἐν ὑποκείμενον ἢ πλείονα συμπεπλεγμένα· ἡ ιδιότης· ἡ ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος, ἰσάζουσα μετὰ τῆς σημασίας, καὶ ἀνισάζουσα μετὰ τῆς φωνῆς, οἶον, ἡ πενία κακόν. γίνεται δὲ ἡ σύνθεσις ἐν γένει καὶ ἐν ἀριθμῷ, οἶον, τὸ πλῆθος βαδίζουσιν· ὁ Σκιπίων καὶ ὁ Λαίλιος λέγουσι· καὶ, ἡ πενία κακόν.

Ἀντίπτωσις ἐστὶν ἀπόδοσις τῆς πτώσεως ἀντὶ πτώσεως. τρία ζητεῖται ἐν ἀντιπτώσει· ἐν ὑποκείμενον· ἡ ιδιότης· καὶ ὅτι ἡ πῶσις ἀντὶ πτώσεως τίθεται, οἶον, τὴν πόλιν, ἣν βλέπω, ὑμετέρα ἐστίν.

Ἐπιφωνήμα ἐστὶν ἀπόδοσις τῆς ιδιότητος τινὶ πράγματι δεικνυμένῳ διὰ τοῦ δεικνύοντος, οἶον, ἐγὼ ὁ Βιργίλιος, ψάλλω. ἐν τῷ ἐπιφωνήματι δ'. ζητεῖται· πρᾶγμα ἐπιφωνοῦν, πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου· πρᾶγμα ἐπιφωνηθὲν· ἀπουσία συνδέσμου· ἡ ιδιότης τοῦ ῥήματος, πρώτου ἢ δευτέρου προσώπου,

Πρόσθεσις ἐστὶν ἄμεσος σύζευξις οὐσιοδῶν, οἶον, ὁ Καῖσαρ ἀνὴρ ἰσχυρός. ἐν τῇ προθέσει ζητεῖται τρία· λέξις

προτιθεῖσα· λέξις προτιθεμένη, ὃ ἐστίν, ἀποδιδομένη· ἡ ιδιότης· οἶον, ζῶον ὃ ἄνθρωπος περιπατεῖ. γίνεται δὲ ἡ πρόσθεσις ἐν τρισὶ τρόποις¹⁾· πρῶτον, αἰτία τοῦ γενικοῦ συνεσταλμένου, οἶον, ζῶον ὃ ὄνος περιπατεῖ. δεύτερον, τοῦ ὁμιωνύμου μεταθεμένου, οἶον, ὃ κύων ἄστρον λάμπει. τρίτον, τῆς ιδιότητος ἀποδιδομένης, οἶον, ὃ Ὅμηρος ἄνθρωπος ἰσχυρός.

Συνεκδοχή ἐστίν, ὅταν ἡ ιδιότης τοῦ μέρους ἀποδοθῇ τῷ ὅλῳ, οἶον, ὃ αἰθρία ἐστὶ λευκὸς τοὺς ὀδόντας. τρία ζητεῖται ἐν τῇ συνεκδοχῇ· τὸ ὅλον· τὸ μέρος, ὅποῖον πάντοτε γίνεται, ἐν αἰτιατικῇ πτώσει· ἡ ιδιότης· οἶον, ἡ γυνὴ κεκομμένη τὴν χεῖρα.

Περὶ τρόπων τῆς γραμματικῆς²⁾.

Φράσις τρόπων ποιητικῶν. οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι τῆς γραμματικῆς τὴν κοινὴν συνήθειαν παραβαίνοντες. Φράσις ἐστὶ λόγος ἐγκατάσκευος, ἢ λόγος κατὰ τινὰ περικοπὴν δὴλωσιν ἐκφερόμενος. τῆς δὲ φράσεως εἶδη εἰσὶ δύο· κυριολογία τε, καὶ τρόπος. Κυριολογία μὲν οὖν ἐστίν, ἡ διὰ τῆς πρώτης προθέσεως τῶν ὀνομάτων τὸ πρᾶγμα σημαίνουσα. Τρόπος δὲ ἐστὶ λόγος κατὰ τὴν πῆν τοῦ κυρίου λεγόμενος, κατὰ τινὰ δὴλωσιν κοσμιωτέραν, ἢ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον. Τρόποι δὲ εἰσιν οἱ γενικώτατοι, ἐμφαίνοντες στάσεις ἰδ'. μεταφορὰ, κατάχρησις, ἄλ-

1) In margine a correctrice manu adscriptum *τρόποις*, cum in textu scriptum sit *προσώποις*. Placet correctio.

2) Ita quidem rubrica inscriptus cernitur in Cod. hic tractatus. Sed mihi vera inscriptio initialibus tribus verbis contineri videtur, si re-

scribas, *Περὶ τρόπων ποιητικῶν*. Quae sequuntur, *οὗτοι — παραβαίνοντες*, annectenda putem fini praecedentis tractatus: ita praesentis tractatus initium commodissimum erit a verbis, *Φράσις ἐστὶ λόγος* etc.

ληγορία, αἰνιγμα, μετάληψις, μετωνυμία, συνεκδοχή, ὀνομασμοποιία, περίφρασις, ἀναστροφή, ὑπερβατόν, πλεονασμός, ἔλλειψις, παραπλήρωμα. τούτους δὲ ποιητικούς καλοῦσιν, ἐπεὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ τούτων χρῆσις παρὰ τοῖς ποιηταῖς, ἢ ὅτι τούτοις γραμματικοὶ χρῶνται ἐξηγούμενοι τὰ κυρίως ἢ τροπικῶς τοῖς ποιηταῖς εἰρημένα.

Μεταφορά ἐστι, λέξις μεταφερομένη ἀπὸ τοῦ κυρίου ἐπὶ τὸ μὴ κύριον, ἐμφάσεως ἢ ὁμοιώσεως ἕνεκα. ἐμφάσεως μὲν, οἷον, αἰχμὴ δὲ διέσσοντο μεμώωσα. ἢ γὰρ μεμώωσα λέξις, ἥπερ ἐστὶ προθυμουμένη, ἰδίως ἐπὶ ἐμψύχου τασσομένη, νῦν δὲ ἐπὶ ἀψύχου τοῦ δόρατος τέτακται. ὁμοιώσεως δὲ, οἷον, πάντες δ' ἐσείοντο πόδες πολυπηδάκου Ἰδης, καὶ οὖρεος ἐκ κορυφῆς. πόδες γὰρ καὶ κορυφαὶ ἐπ' ἀνθρώπου ῥηθεῖεν ἂν κυρίως· ἐπὶ δὲ ὄρους, ὑπόρεια, καὶ ἀκρόρεια. Γίνεται δὲ ἡ μεταφορὰ τετραχῶς· ἀπὸ ἐμψύχων ἐπὶ ἀψυχα, ὥς ὅταν τις τὴν ἀκρόρειαν τοῦ ὄρους, κορυφὴν ἢ κεφαλὴν εἶναι λέγῃ, τὰ δὲ κάτω καὶ παρὰ τὴν πεδιάδα, πρόποδας ἢ πόδας. κορυφὴ γὰρ, καὶ κεφαλὴ, καὶ πόδες, κυρίως ἐπὶ ἐμψύχων λέγονται. ἀπὸ δὲ ἀψύχων ἐπὶ ἐμψυχα, ὥς ὅταν εἴπῃ, κριὸς ἐλεπίσθη, δέον εἰπεῖν, ἐξεδάσθη. ἀπὸ δὲ ἐμψύχων ἐπὶ ἐμψυχα, ὥς ὅταν τις τὸν βασιλέα, ποιμένα λέγῃ λαοῦ. ποιμὴν γὰρ ὁ τῶν προβάτων κυρίως νομεύς. ἀπὸ δὲ ἀψύχων ἐπὶ ἀψυχα, ὥς ὅταν τις ἄνθρακα πυρὸς ἐν σποδῷ κρύψας, λέγῃ σπέρμα πυρὸς διασώσασθαι· ἢ εἴπῃ, πολλὴ κέχυται τῇ ὕλῃ φλόξ. τὸ γὰρ χεῖσθαι, τοῖς ὕδροις συμβέβηκε.

Κατάχρησις ἐστι, λέξις μετενηνεγμένη ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ κυρίως ὀνομασθέντος ἐφ' ἕτερον ἀκατονόμαστον ἔκ τινος συνηθείας λεγομένη καὶ μὴ κυρίως, ὥς γόνυ καλᾶμον, καὶ ὀφθαλμοὺς ἀμπέλου, καὶ χεῖλος κεραμίου, καὶ τράχηλος ὄρους· κυρίως γὰρ ταῦτα ἐπὶ ἀνθρώπου λέγεται. ἢ πάλιν ἀνδριάς, κυρίως μὲν, ἀνδρὸς ἀπεικάνισμα λέγεται, καταχρηστικῶς δὲ καὶ γυναικὸς. ἢ πάλιν, ὅταν τις τὸν ἐν

ποταμῷ ἰχθύας ἀγρεύοντα, ἀλιέα εἶπη· κυρίως δὲ ἀλιεύς, ὃ ἐπὶ τῆς θαλάσσης λέγεται. ἄλς γὰρ ἡ θάλασσα. ὁμοίως καὶ τὸ ψηφίζειν, κυρίως μὲν, τὸ ταῖς ψήφοις ἀριθμεῖν, καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ δακτύλοις. Διαφέρει δὲ ἡ κατάχρησις τῆς μεταφορᾶς, ὅτι ἡ μὲν μεταφορὰ ἀπὸ τοῦ κατονομαζομένου ἐπὶ κατονομαζόμενον λέγεται· ἡ δὲ κατάχρησις, ἀπὸ κατονομαζομένου ἐπὶ ἀκατονόμαστον.

Ἀλληγορία ἐστὶ, λέξις ἑτερόν τι λέγουσα, ἑτέρου ἔννοιαν παριστῶσα, καθ' ὁμοίωσιν ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἷον, ἦσ τε πλείστην μὲν καλάμην ἐπὶ χθοιὶ χαλκὸς ἔχευεν. σαφέστερον δὲ, ὡς τὸ λεγόμενον ἐν τῇ γραφῇ, ἐν ᾗ πρὸς τὸν ὄφιν εἶπεν ὁ θεὸς· ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων· ὁ γὰρ λόγος ὡς πρὸς τὸν ὄφιν· ἐπὶ δὲ τοῦ διαβόλου ἀναλόγως αὐτὸν λαμβάνομεν.

Αἰνιγμά¹⁾ ἐστὶ, φράσις ἐπιτηδευμένη εἰς ἀσάφειαν ἀποκρύπτουσα τὸ νοούμενον· ἢ, αἰνιγμά ἐστὶ, λόγος σκοτεινὸν καὶ κεκρυμμένον ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ νοούμενον· ὡς τὸ προβληθεὶν ζήτημα παρὰ τοῦ Σαμψὼν τοῖς ἀλλοφύλοις, ἐν ᾧ φησὶν· ἐκ τοῦ μὴ ἐσθίουτος ἐξῆλθε βρωῶσις, καὶ ἐκ τοῦ πικροῦ γλυκὺ· σημάνοντος τὸν λέοντα, ὃνπερ ἀνεῖλε, καὶ τὸ εὑρεθεὶν ἐν τῷ κρανίῳ αὐτοῦ ἀπὸ μελισσείου κηρίου. ἢ ὡς ἵνα εἰπώμεν θεριστὴν ὑδάτων τὸν ἀλιέα. Διαφέρει γὰρ ἀλληγορίας, ὅτι ἡ μὲν ἀμαυροῦται ἢ λέξει ἢ διανοίᾳ· τὸ δὲ αἰνιγμα καθ' ἑκάτερον, οἷον, ἦσσαν ἀλγήσας παῖδα τὸν ἐκ Θέτιδος· ἦσσαν γὰρ Ἰπποκένταυρος Χείρων ἀλγήσας καὶ πονήσας, τὸν Ἀχιλλέα ἀνέθρεψε. καὶ

1) Hanc particulam innuere videtur Lambecius, cum Commentt. Volum. V, col. 528. 5. in Codice graeco Bibl. Vienn. 292 nro. 16. seq. ait reperiri Moschopuli fragmen-

tum grammaticae graecae de spiritibus, atque *aenigma*. Confer Lambecii Comm. Lib. VII, col. 535. ex Cod. 133. nro. 26. Sed vide Praef.

οὕτως πάλιν, γῆς ἔθανεν καταδέσμον, ὅτ' ἀγγείων ἀφάρμαρ-
 τεν· ἀντὶ τοῦ, Αἴας ὁ Τελαμώνιος ἐτελεύτησεν, ὅτε τῶν
 Ἀχιλλείων ὅπλων ἀπέτυχεν. γῆς γάρ, Αἴας γίνεται· δε-
 σμοῦ δέ', Τελαμώνιος· ἀγγείων δέ, τῶν ὅπλων. καὶ πάλιν·
 Εἰ καὶ κασίγνηται διτταί εἰσιν, ἀλλ' οὐχ ὁμοῖαι· ἡ μὲν
 μία, τίχτει τὴν ἑτέραν· ἀλλ' ἡ τεκοῦσα, ὑπὸ τῆςδε τε-
 κνοῦται. τοῦτο γὰρ λέγεται ἐπὶ ἡμέρας καὶ νυκτός. Γίνεται
 δὲ τὸ αἶνιγμα κατὰ τρόπους 5'. καθ' ὁμοιον, κατ' ἐναν-
 τίον, κατὰ συμβεβηκός, καθ' ἱστορίαν, καθ' ὁμωνυμίαν,
 καὶ κατὰ γλῶτταν. Κατὰ μὲν ὁμοιον γίνεται αἶνιγμα, ὥς
 ὁ Ἀνδοκίδης¹⁾ ὁ Πυθαγορικός ἔλεγε: ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν·
 γαμψώνυχας μὴ τρέφειν, ἀντὶ τοῦ, ἄρπαγας φεύγειν· μελάν-
 ουρον μὴ ἔσθιειν, ἀντὶ τοῦ, ψευδῇ λόγον μὴ προΐεσθαι·
 μαχαίρα πῦρ μὴ σκαλεύειν, τουτέστι, θυμούμενον λόγοις
 μὴ ἐρεθίζειν. Καὶ ἐν τῷ βίῳ δέ τινα αἶνιγματωδῶς γί-
 νονται κατὰ τὸν τοῦ ὁμοίου τρόπον, οἷον, ἐπὶ τῶν γαμοῦν-
 των σίσαμον²⁾ ἢ κριθὰς κόπτουσιν, οἰωνιζόμενοι, ἐπεὶ
 πολύγονά ἐστι. Κατ' ἐναντίον γίνεται αἶνιγμα οὕτως· ἀνὴρ
 τε καὶ οὐκ ἀνὴρ· ἰδὼν τε καὶ οὐκ ἰδὼν· ὄρνιθα καὶ οὐκ ὄρνιθα·
 καθημένην τε καὶ οὐκ καθημένην· ἐπὶ ξύλου τε καὶ οὐκ ἐπὶ ξύλου·
 λίθῳ τε καὶ οὐκ ἐπὶ λίθῳ· βάλλει τε καὶ οὐκ βάλλει. ταῦτα δὲ
 εἴρηται ἐπὶ εὐνούχου βεβληκότος κισσήρει νυκτερίδα, καὶ
 διὰ τὸ μὴ ἀκριβῶς ἰδεῖν, ἐφημαρτηκότος. ἀνὴρ μὲν καὶ
 οὐκ ἀνὴρ ὁ εὐνούχος· ὄρνις καὶ οὐκ ὄρνις, ἡ νυκτερίς·
 ἄπτερος γὰρ, καὶ πετωμένη· τὸ ἰδεῖν καὶ οὐκ ἰδεῖν, τὸ μὴ
 καλῶς ἰδεῖν· ἡμβλυώπει γὰρ. καθημένην καὶ οὐκ καθημέ-
 νην, διὰ τὸ ἀνεπιστροφῶς κρέμασθαι· ξύλον τε καὶ οὐκ
 ξύλον, ὁ νάρθηξ· λίθος καὶ οὐκ λίθος ἡ κίσσηρις· βαλεῖν
 τε καὶ οὐκ βαλεῖν, τὸ προθυμούμενον μὴ εὐστοχῆσαι.
 Κατὰ δὲ τὸ συμβεβηκός, ὥς τὸ,

1) C. ἀνδοκίδης.

2) Ita C. pro σίσαμον.

Εἰσὶ μοι δύο κασίγνητοι, οὐ δύο μῦθοι·

Ὅφρα μὲν οὖν ζώωσι, τὸν ἥλιον οὐκ ἔσορῶσιν·

Αὐτὰρ ἐπεὶ θάνωσι, καὶ ἀνδρῶν χεῖρας ἴκονται,

Ἡελίον τ' ἔσορῶσι, καὶ ἀλλήλοισι μάχονται.

[περὶ τῶν ἀγγέλων οἶμαι λέγειν]¹⁾. Καθ' ἱστορίαν, οἶον Τριτωγένεια, τὴν Ἀθηνᾶν λέγειν, κατὰ μὲν Ὅμηρον, ὅτι ἐν Τρίτῳι ποταμῷ Λιβύας ἐγεννήθη· κατὰ δὲ Καλλισθένην, ἐν τριτῇ μηνὸς²⁾· κατὰ δὲ ἄλλους, ἐκ κεφαλῆς τοῦ Διὸς αὕτη μυθεύεται, καὶ πρώτη καὶ φρόνησις. Κατὰ δὲ ὁμωνυμίαν, ὥς ἔχει ὁ δεδομένος χρησμός Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μολοσσῷ, φυλάσσασθαι τὸν κηρόεντα· ὁ μὲν γὰρ ὤετο, τὸν ἐν Ἰταλίᾳ ποταμὸν· ἦν δὲ ἕτερον· προσδοθέντος δὲ αὐτῷ πινακιδίου κεκηρωμένου, τοῦτο ἀναγινώσκων, ἐδολοφονήθη. Κατὰ δὲ γλῶτταν, ὅταν τὴν θάλασσαν εὐρυγάστορα λέγῃ· τὴν δὲ Ἀθηνᾶν, μαρμαρῶπιν· τὸν δὲ μῦν, δολιχοῦρον, καὶ τὸν γέρανον, δολιχόδειρον.

Μετάληψις ἐστὶ, λέξις ἐκ συνωνυμίας τὸ ὁμώνυμον δηλοῦσα, οἶον, ἐνθὲν δὲ νήσοισιν ἐπιπροέηκε θοῇσι· τὸ γὰρ θοὸν καὶ ὀξὺ καὶ ὠκὺ καὶ ταχὺ συνωνυμεῖ. τὰς γὰρ καλουμένας ὀνομαστικῶς ὀξείας νήσους διὰ τὸ σχῆμα μεταληπτικῶς θοὰς ἐκάλεσε. καὶ, Τεῦκρος δὲ τόξον χρώμενος φειδωλία, ὑπὲρ τάφρου πηδῶντας ἔστησε Φρύγας· εἴρηται γὰρ φειδωλία ἀντὶ τῆς ἀκριβείας. καὶ πάλιν μετάληψις ἐστίν, ὥς ὅταν τις τὸν γοργῶς τρέχοντα, ὀξὺν εἴπῃ περὶ τὸν δρόμον· τὸ γὰρ ὀξὺ κυρίως ἐπὶ ἡκονημένου σιδήρου λέγεται, ὅθεν καὶ τὸ ὀξύναι μάχαιραν ἢ ἄλλό τι ἀκονῆσαι σημαίνει.

Μετωνυμία ἐστὶ, λέξις ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου τὸ συνώνυμον δηλοῦσα, οἶον, σπλάγχνα δ' ἐμπείραντες ὑπῆρχον

1) Inclusi haec, ut mihi videtur, non ab auctore horum opusculorum profecta, sed adscripta ab aliquo le-

ctore aut scriba inerudito. V. Praef.

2) C. ἐν τριτῇ μηνὸς.

Ἡφαιστοιο· Ἡφαιστος γὰρ ὁ εὐρών τὸ πῦρ. καὶ ὅταν τὸν πυρὸν Δήμητραν εἰπώμεν. Γίνεται¹⁾.... δὲ ἢ ἀπὸ τῶν εὐρόντων τὰ εὐρήματα· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ εὐρήματος τὸν εὐρόντα, οἶον, οἶνος μὲν ἔπεισε δαιμόνων ὑπέρτατος. ἢ πάλιν, ὅταν ἐκ τῶν περιεχόντων τὰ περιεχόμενα κατονομάσωμεν κατὰ τὴν γραφὴν, ἢ φησι, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν· ἀντὶ τοῦ, οἱ ἐν τῇ γῇ. ἢ ἐκ τῶν οἰκούντων τὰ οἰκούμενα, ὡς ὅταν τὴν ἀσέλγειαν, Σοδομικὴν ἐργασίαν εἰπώμεν· καὶ γὰρ ἐκ τῶν οἰκούντων, τὰ τηνικαῦτα ἀσελγῶν τὰ Σόδομα, τὸν ἀσελγισμὸν ἐπιφέρεται.

Συνεκδοχή ἐστὶ, φράσις οὐ κατὰ τὸ πλήρες ἐξηξηνηγμένη, προσδεομένη δὲ τινος ἔξωθεν ἀκολουθίας πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ τελείου, ὡς ὅταν, εἰρήνης ἐλθούσης, λέγωμεν, οὐκ ἐνὶ ὅπλα νῦν· ἡγουν, οὐκ ἐστὶ πόλεμος νῦν. Τῶν δὲ συνεκδοχῶν εἰσὶ διαφοραὶ πλείους. αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον δηλοῦσιν, ὡς ἀργυρόπεζα Θέτις, καὶ λευκώλενος Ἥρη. ἢ ἀπὸ τοῦ ὅλου τὸ μέρος, οἶον, χάλκεον ἔγχος· οὐ γὰρ ὅλον, ἀλλὰ μέρος· καὶ βοῦν ἀζαλέην. ἢ ἀπὸ τῆς ὕλης τὸ ἀποτέλεσμα, οἶον, χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροῖ, ἀντὶ τοῦ, χρυσῇν πανοπλίαν. ἢ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου τὸ ἀκόλουθον, οἶον, πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς. ἢ ἀπὸ τοῦ ἀκολουθίου τὸ προηγούμενον, οἶον, ἐξόμενοι λεύκαινον ὕδωρ ξεστῆς ἐλάτῃσιν.

Ὀνοματοποιΐα ἐστὶ, λέξις κατὰ μίμησιν καὶ ὁμοιότητά τινα τοῦ σημαινομένου γεγονυῖα· ἡγουν κατὰ παραγωγὴν τοῦ καθωμιλημένου ἐξηξηνηγμένα· ὡς ὅταν τις τοὺς ἀσήμεους κτύπους, φωνὰς ὀνομάζῃ. καὶ ὡς ἡ γραφὴ λέγει,

1) In Cod hic :· superimposito signo notatur, ut puto, omissum aliquid. nec enim sequentia rite coëunt: sed

modi prius Metonymiae breviter designati fuisse videntur, sicut in praecedentibus tropis vidimus.

φωνήν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι, τὴν βροντὴν λέγων· διὰ τὸ περιηγεῖν ἡμᾶς, φωνὴν ὀνομάζουσα. φωνὴ γὰρ κυρίως ἢ ἐκ νοῦ προερχομένη λέγεται· ἐπεὶ καὶ φῶς νοῦ, ἢ φωνὴ ἐτυμολογεῖται. Λέγεται δὲ ἡ ὀνοματοποιία ἑπταχῶς· κατὰ ἐτυμολογίαν, ὥς τὸν εὐλαβῇ λίθον, τὸν εὐληπτον λέγει· καὶ οὐ τὸ σύνηθες. κατὰ ἀναλογίαν, ὥς παρὰ Σοφοκλεῖ· γερονταγωγῶ καὶ ἀναπαιδευῶ· ἀναλόγως γὰρ τὸ γερονταγωγεῖν συνήθους ὄντος τοῦ παιδαγωγεῖν εἴληπται. κατὰ παρονομασίαν, ὥς χρυσοῦς, ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ. ὥς καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ὠνόμασται· χρονίζομεν ὧδε τῆς μελλοῦς χάριν. κατὰ σύνθεσιν, ὥς τὸ, ποδάρκης διὸς Ἀχιλλεύς· καὶ, νεφεληγερέτα Ζεὺς. κατ' ἐναλλαγὴν, ὥς ὅταν ἐπὶ συνθέτων ὀνομάτων ἐναλλάξῃ τις τὸ καθωμιλημένον, ὥς παρὰ Σοφοκλεῖ· οἱ γὰρ γύνανδροι καὶ λέγειν ἡσκηκότες, οἱ ἀνδρόγυνοι. κατὰ διαίρεσιν, ὥς εἴ τις τὸ σύνθετον διέλῃ, ὥς λέγει ὁ ποιητῆς ἄκρόπολιν, καὶ διέλῃ λέγων, πόλιν ἄκρην. καὶ πεποιημένην, ὥς τὸ τετρογῶτας, καὶ κελαρίζει, καὶ λάψαντες γλώσσησι.

Περίφρασις ἐστὶ, φράσις πλείοσι λέξεσι παριστάνουσα μετὰ αὐξήσεως τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα, οἷον, Ποσειδάονος σθένος· καὶ βίη Ἡρακλείη· καὶ Πριάμοιο βίη· καὶ μένος Ἀτρεΐδαο· καὶ ἴς Τελεμάχοιο· καὶ Πατροκλῆος λάσιον κῆρ. καὶ πάλιν, ὥς ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, τίς μὰ τὸν θεόν, εἶπη, μὰ τὴν φοβεράν δύναμιν τοῦ θεοῦ· ὁ οὐδὲν ἄλλο ἐσήμανεν εἰ μὴ τὸν θεόν.

Ἀναστροφή ἐστὶ, λέξις ἀναστρέφουσα ἐκ τοῦ ὑποκειμένου εἰς τὸ προκείμενον, μηδενὸς μέρους λόγου μεταξὺ πίπτοντος· οἷον ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, ἕως ἡμῶν ἦλθεν, εἶπη, ἡμῶν ἕως ἦλθε. γίνεται δὲ ἐπὶ ὀνόματος, ὥς τὸ, οὐνεκα τὸν Χρῦσιν¹⁾. ἢ ἐπὶ προθέσεως, οἷον, ὧ ἐπὶ πόλλ' ἐμό-

1) οὐνεκα τὸν χρῦσιν. Sed lineae apposita X.

γησα. δόσαν δέ μοι νῆες Ἀχαιῶν· ἀντὶ τοῦ, ἐφ' ᾧ. καὶ ὥς τὸ, Ἰθάκῃ ἐνι, ἀντὶ τοῦ, ἐν Ἰθάκῃ. ἢ ἐπὶ ἐπιβρόχηματος, οἶον, ὄρνιθες ὥς· βόες ὥς· καὶ τὸ, περὶ ἐγὼ ἔως.

Ὑπερβατόν ἐστι, λέξις ὑπερβαίνουσα ἐκ τοῦ προηγουμένου τὸ ἐπίμενον, ὥς ὅταν τίς εἴπῃ: ἐπικαλοῦμαι τὸν θεόν, καὶ λέξῃ, ἐπὶ τὸν θεὸν καλοῦμαι. ὑπερβατόν δὲ λέγει¹⁾, διότι μετακινεῖται ἀπὸ τῆς ἰδίας τάξεως. Γίνεται δὲ διχῶς, ἢ ἐν λόγῳ, ἢ ἐν λέξει. ἐν λέξει μὲν, ὥς παρ' Ἀριστοφάνει: εἰ μὴ φράσεις γάρ, ἀπὸ σ' ὁλῶ κακὸν κακῶς. ἐν λόγῳ δὲ, οἶον, ὥς ἔφατ'. Ἀργεῖοι δὲ μέγ' ἴαχον, ἀμφὶ δὲ νῆες σμερδαλέον κονάβησαν, ἀϋσάντων ὑπ' Ἀχαιῶν. Διαφέρει δὲ τῆς ἀναστροφῆς, ὅτι ἡ μὲν τὰ τελευταῖα τοῖς πρώτοις συνάπτει· τὸ δὲ, τὰ τελευταῖα ἐπὶ τὰ πρῶτα ἀνάγει.

Πλεονασμός ἐστιν, ὅταν πλεονάσῃ συλλαβὴ λέξεως, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ σημαίνουσα, ὥς ἔχει τὸ ἀντίος, καὶ τὸ ἐναντίος· ταυτὸν γάρ ἐστι. καὶ τὸ ἐναντι, κατέναντι. καὶ τὸ πανταχοῦ, ἀπανταχοῦ· καὶ τὸ θέλω, ἐθέλω, καὶ ἕτερα. Εἶδη δὲ τοῦ πλεονασμοῦ εἰσὶ τρία· παραγωγὴ, ἔκτασις, καὶ παραπλήρωμα. παραγωγὴ ἐστι, λέξις ἔχουσα ἐν αὐτῇ τὸ πλεονάζον, οἶον κελαινεφές αἶμα, καὶ τὸ, χθονὸς εὐρυοδείης²⁾. ἔκτασις δὲ ἐστι, λέξις ἐκτεινομένη παρὰ τὸ σύννηθες, οἶον, καλῆσι, θέλησιν, ὅπόσοισι. παραπλήρωμά ἐστι, λέξις ὅλη ἐκ περισσοῦ παραλαμβανομένη, οἶον, ᾧ καὶ τόξον Ἀπόλλων αὐτὸς ἔδωκεν: ὁ γάρ καὶ σύνδεσμος, πλεονάζει. καὶ, ἀρχοὺς αὖ νηῶν ἐρέω, νῆας τὲ πρὸ πάσας πλεονάζει ἢ πρὸ.

Ἐλλειψίς ἐστι, λέξις οὐ κατὰ τὸ πλήρες ἐκφερομένη. Γίνεται δὲ κατ' ἀρχὴν, κατὰ μέσον, κατὰ τέλος. λέγεται δὲ τὸ κατ' ἀρχὴν, ἀφαίρεσις, οἶον λείβειν, εἴβειν. τὸ μέσον

1) Sic C. f. λέγεται.

2) C. εὐρυοδείης.

συγκοπή, οἶον μονώνυχας, μώνυχας. τὸ τέλος, ἀποκοπή, δῶμα, δῶ.

Παραπλήρωμά ἐστι, λέξις τετελειωμένη, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ ἀπαρτισμένον τῆς φράσεως νοῦν.

Περὶ τρόπων ποιητικῶν¹⁾.

Ἄλλοι τρόποι ποιητικοὶ κζ'. δηλωτικοὶ συνεσκευασμένης φράσεως ῥητορικῆς καὶ λογικῆς παιδείσεως· ὑπερβολή, ἔμφασις, ἐνέργεια, παρασιώπησις, ὁμοιώσις, εἰκὼν, παράδειγμα, πάραβολή, χαρακτηρισμός, εἰκασμός, συντομία, βραχύτης, σύλληψις, ἐπανάληψις, προαναφώνησις, παρέκβασις, ἀμφιβολία, ἀντίφρασις, μετατύπωσις, ἀντονομασία, εἰρωνεία, σαρκασμός, ἀστεισμός, μυκτηρισμός, χαριεντισμός, ἐπικερτόμησις, παροιμία.

Ὑπερβολή ἐστι, φράσις ὑπερβαίνουσα τὴν ἀλήθειαν αὐξήσεως χάριν, ἢ μειώσεως· αὐξήσεως μὲν, οἶον, ἡχὴ δ' ἀμφοτέρων ἔκετ' αἰθέρα καὶ Διὸς ἀνγὰς. καὶ, ἵπποι, χιόνος λευκότεροι, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖαι. καὶ, μελάντερον ἢ ὕτε πίσσα. καὶ, κούρην δ' ἦν γαμέω, Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο, οὐδ' ἡ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ κάλλος ἐρίζοι· καὶ τὰ ἐξῆς. μειώσεως δέ, οἶον, Διὶ φίλος ἦν²⁾ ἐπὶ αἰσχρᾷς γυναικὸς, ἦν ὁ πατὴρ φίλησεν οὐδεπώποτε, παρ' ἧς τὸν ἄρτον ἡ κύων οὐ λαμβάνει, μέλαινα δ' οὕτως, ὥστε καὶ ποιεῖν σκότος. Καὶ πάλιν, ὑπερβολή ἐστίν, ὅταν τις τὸν γοργῶς τρέχοντα εἶπῃ, τρέχει ὥς ἄνεμος· καὶ τὸ λευκὸν εἶπῃ, ὥσεὶ χιών.

1) Neque hic titulus ad rem appositus esse videtur, nisi post Περὶ addatur ἑτέρων.

2) Ita quidem Cod. Sed haud dubie legendum Δίφιλος, cujus nobis hic locus ex-

hibetur non minus optato quam insperato. Paucissima enim hujus Comici fragmenta servata sunt. Lego igitur, οἶον Δίφιλος ἦν ἐπὶ α. γ. Positum ἦν pro ἔφην.

Ἐμφρασίς ἐστι, λέξις δι' ὑπονοίας αὖξουσα τὸ δηλούμενον, οἷον, αὐτὰρ ὅτ' ἐξ ἵππων κατεβαίνομεν, δηλοῦται τὸ τοῦ ἵππου μέγεθος. καὶ πάλιν, ἱππόθεν ἐκκεχυμένοι· τὴν γὰρ ἀθρόαν ὁρμὴν τοῦ πλήθους, διὰ μιᾶς λέξεως ἐσήμανεν.

Ἐνέργειά ἐστι, φράσις ὑπ' ὅψιν ἄγουσα τὸ νοούμενον, οἷον, μυρίοισιν οὐκ ἀνδράσιν ἑοικότες, ἀλλὰ γίγασιν. ἔχονται γὰρ τῆς ἐνεργείας ἐπὶ πολὺ αἱ τοῦ Ὀμήρου παραβολαί.

Παρασιώπησις ἐστι, λόγος ἐν ᾧ δύο ὀφειλόντων πραγμάτων κατὰ τὸ πλήρες λέγεσθαι, τοῦ μὲν ἑτέρου ἐστὶν ἡ ἀπαγγελία, τὸ δὲ ἕτερον κατὰ τὸ ἀνάλογον νοεῖται· οἷον, αὐτὰρ ὁ Διομήδης δόρυ μὲν ἔθηκεν. ὥς μὲν ἔθηκεν, εἶπεν· ὥς δὲ ἀνέλαβεν, οὐ.

Ὁμοιώσις ἐστι, ῥῆσις, καθ' ἣν ἕτερον ἑτέρῳ παραβάλλομεν. Εἶδη δὲ αὐτοῦ, τρία· εἰκὼν, παράδειγμα, καὶ παραβολή. Εἰκὼν ἐστι, λόγος πειρώμενος ἑξομοιοῦν διὰ τοῦ παραλαμβανομένου, πρὸς ὃ παραλαμβάνεται· οἷον, ἦντε βοῦς ἀγέληφι μέγ' ἑξοχος ἔπλετο πάντων. Παρέπεται δὲ τῇ εἰκόνι, μέγεθος, σχῆμα, χρῶμα. εἰκονίζεται δὲ ἥτοι ὅλα πρὸς ὅλα, οἷον περιφρων Πηνελόπη, Ἀρτέμιδι ἱκέλη· ἢ μέρη πρὸς μέρη, οἷον, Ἄρει δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάονι· μέγεθος δὲ πρὸς μέγεθος, οἷον, Κύκλωπος γὰρ ἔκειτο μέγα ῥόπαλον παρὰ σηκῷ, ἰστῷ νηὸς ἑοικός. σχῆμα δὲ πρὸς σχῆμα, οἷον, ἦντε ἔθνεα εἰσι μελισσάων ἀδινάων. χρῶμα δὲ πρὸς χρῶμα, οἷον, ὥς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνή. Παράδειγμά ἐστι, πράγματος προγεγονότος παράθεσις, καθ' ὁμοιότητα τῶν ὑποκειμένων, πρὸς παραίνεσιν, προτροπῆς ἢ ἀποτροπῆς ἕνεκεν. προτροπῆς μὲν, οὐκ αἰίοις, οἷον κλέος ἔλαβε δῖος Ὀρέστης, ἐπὴν ἔκτανε πατροφρονῆα Αἰγισθον δολομήτιν; ἀποτροπῆς δὲ, οἷον, οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Ἀρύαντος υἱὸς κρατερὸς Ἀνκόεργος δὴν ἦν, ἐπεὶ ἀθανάτοισιν ἔριζε. Παραβολή ἐστι, φράσις διὰ παραθέ-

σεως ὁμοίου πράγματος τὸ ὑποκείμενον μετ' ἐνεργείας παριστῶσα· ἢ δι' ὁμοίων καὶ γνωσκομένων ἐπ' ὅψιν ἄγουσα τὸ νοούμενον· ὥς ἡ τοῦ Κυρίου περὶ τοῦ ἀσώτου παραβολή, ἐν ᾗ δείκνυσι τὴν πολλὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ καὶ πατέρος, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα καὶ φιλανθρωπίαν. Γίνονται δὲ αἱ παραβολαὶ τετραχῶς. ἢ πάθους πάθει, ὥς δ' ὅταν ἀσπασίως. ἢ διαθέσεως διαθέσει, ὥς δ' ὅταν τις δράκοντα ἰδὼν παλίνροσος ἀπέστη· καὶ, ὥς ἂν τις καθ' ὁμίλον ἔδω Τρώων ἀγερώχων. ἢ φύσεως φύσει, οἷη περ φύλλων γενεῇ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν. ἢ πράξεως πράξει, οἷ δ' ὥστε μητέρες ἐναντίοι ἀλλήλοισι.

Χαρακτηρισμός ἐστι λόγος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἰδιωμάτων ἀπαγγελτικὸς, ὃν καὶ τινες εἰκονισμόν λέγουσιν· οἷον, γύρος ἐν¹⁾ ὥμοισι μελανόχροος, οὐλοκάρηνος.

Εἰκασμός ἐστιν ὁμοιότης εἶδους περισπῶσα τὴν φαντασίαν πρὸς τὸ τελειότερον· ὃ δὴ καὶ σκόμα²⁾ καλεῖται. Διαφέρει δὲ τῆς εἰκόνος, ὥς γένος εἶδους. ἡ μὲν γὰρ εἰκὼν οὐκ εὐθέως εἰκασμός· ὁ δὲ εἰκασμός, πάντως εἰκὼν· τὸ μὴ εἰδέναι ἀκριβῶς, εἰκασμόν λέγομεν.

Συκτομία ἐστὶ, φράσις ἔχουσα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ δηλουμένου πράγματος· οἷον, κεῖται Πάτροκλος· νέκυος δὲ δι' ἀμφιμάχονται γυμνοῦ· ἀπὰρ τάγε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἑκτωρ. καὶ, σφαῖραν ἐπεὶ γ' ἔριψε μετ' ἀμφίπολον βασιλῆα, πόλου μὲν ἤμαρτέ, ἀθηναίη δ' ἔβαλλε δίνη· τὰ δ' ἐπὶ μακρὸν αὔσαν· ὃ δ' ὁδύρετο δῖος Ὀδύσσευς³⁾.

1) Sic C., pro ἔην.

2) Sic C. pro σκέμμα.

3) Sic C., qui versus Od. Z, 115—117. nunc aliter leguntur. Verum etsi corrigas vitiose scripta, βασιλεια et fortasse ἔμβαλε rescribendo, et βαθείη pro ἀθηναίη, et

αἱ pro τὰ, et ἔγρετο pro ὁδύρετο, tamen πόλου pro ἀμφιπόλου, vera lectio, servari mea opinione merebitur. Significat autem hic πόλος verticem capitis. Imo fortasse et Ἀθηναίη defendi possit, si δίνη commode explicetur.

Βραχύτης ἐστὶ, φράσις πλέον τοῦ ἀκουομένου νοοῦμενον ἔχουσα, οἷά εἰσι τὰ Δελφικὰ ἀποφθέγματα, ὥς λέγει, γνῶθι σαυτὸν· χρόνου φείδου· μηδὲν ἄγαν, καὶ τὰ ὅμοια.

Σύλληψις ἐστὶ φράσις, τὸ ἰδίᾳ τινὶ συμβὰν, κατὰ δύο τιθεῖσα, οἷον, βορέας καὶ ζέφυρος τῷ τε Θρηάκῃθεν ἄητον· τῷ δὲ βάτην σκάζοντε· καὶ φὰν δ' ἔμμεναι Ζηνὸς υἱοὶ, καὶ κλυτοπώλου Ποσειδάονος.

Ἐπανάληψις ἐστὶ, δις ἢ καὶ πολλάκις ἐπαλλήλως τιθεμένη φράσις· δις μὲν, ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετοικίσθω· Αἰθίοπας τοι διχθὰ δεδαίεται. πλεονάκις δὲ, Νιρεὺς αὖσονίηθεν ἄγεν· Νιρεὺς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ἐπὶ Ἴλιον ἦλθε. Γίνεται δὲ ἐπανάληψις, ὅταν τὸ καθάπαξ ῥηθὲν, ὑποδιαίρηται¹⁾ κατὰ μέρος.

Προαναφώνησις ἐστὶ, λόγος περὶ τῶν μελλόντων προαναφωνούμενος μεταξὺ τῆς συνεχούσης διηγήσεως· αἶψα δ' ἐτάρον υἱὸν Πατροκλῆα προσέειπε, φθεγξάμενος παρὰ νηὸς· ὁ δὲ κλισίηθεν ἀκούσας, ἔκμολεν ἴσος Ἄρηϊ, κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.

Παρέκβασις ἐστὶ, λόγος χάριν ἱστορίας ἢ γενεαλογίας παραλαμβάνόμενος· ὥσπερ ἃ φησι Φοῖνιξ περὶ Κουρήτων.

Ἀμφιβολία ἐστὶ, λέξις ἢ λόγος δύο ἢ πλείονα πράγματα δηλοῦσα. λέξις μὲν εἴρηται, ὅτι αἱ ὁμωνυμῖαι ἀμφίβολοί εἰσιν· οἷον Αἴας· ἄδηλον, ὁπότερος τῶν Αἰάντων δηλοῦται. λόγος δὲ, ἐπεὶ καὶ ἀμφιβολογίαι εἰσιν, οἷον, ἄρματα δ' ἐκλιναν προσενώπια παμφανόωντα· καὶ, δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν, καὶ ἐς ὁρμὴν ἔγχεος ἐλθεῖν.

Ἀντίφρασις ἐστὶ, λέξις δι' ἐναντίου τὸ ἐναντίον σημαίνουσα, ὥς ὅταν τις τὸν τυφλὸν πολυβλέποντα εἴπῃ·

1) C. ὑποδιαίρειται.

ἢ τὸν αἰθίοπα μαργαρίτην καλέσῃ. καὶ πάλιν διὰ τοῦ ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἀντιφράζεται οὕτως, ἐπεὶ οὐ μιν ἀφανρότατος βάλλ' Ἀχαιοῶν· δηλονότι, ἀλλ' ὁ ἰσχυρός. καὶ, οὐ δ' ἄρα τόνδε ἰδὼν γήθησεν Ἀχιλλεὺς· ἀλλὰ συνεχύθη καὶ ἐλυπήθη. ἐνίστε καὶ αὐτὸ προστίθεται τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου, οἷον, οὐχ ὁ κάκιστος τὸν καλὸν πράττει· ἐντεῦθεν δεικνύει, ὅτι ὁ ἄριστος· καὶ, οὐκ ὀλίγον καιρὸν ἐγένετο τόδε, δεικνύει, ὅτι πολύν. διὰ δὲ τοῦ παρακειμένου, τὰ κατ' εὐφημισμὸν λεγόμενα, ὥς ὅταν λέγωμεν¹⁾, τὸν μήδε κλύοντα, ἀδδην κλύόμενον· καὶ τὰς Ἑριννύας, Εὐμενίδας· καὶ Χάρονα, τὸν λύπης ποιητικόν· καὶ τὴν σκαιὸν, εὐώνυμον· καὶ τὸ πάνυ θερμὸν, ἄγαν ψυχρὸν· καὶ τὸν πολλὰ ἀναίσχυντον, ἥρεμον· καὶ τὸ πολλὰ ταριχευτὸν, ἡδύτατον, καὶ τὰ ὅμοια.

Μετατύπωσις ἐστὶ, λέξις ἐνηλλαγμένα στοιχεῖα ἔχουσα, οἷον, ὑποῖ²⁾ παῖδα, ἀντὶ τοῦ ὑπὸ πόδα· καὶ τὸ βορέας, βορέης· καὶ τὸ ἔως, εἰως.

Ἀντονομασία ἐστὶ, λέξις ἢ φράσις διὰ τῶν συνωνύμων ὀνομάτων, τὸ κύριον παριστῶσα· ὥς ὅταν δύο ἡμῖν ἐγνωσμένων ἀνθρώπων, τὸ αὐτὸ κύριον ὄνομα ἐχόντων, θέλωμεν ἐξ αὐτῶν ἑνὸς μνήμην ποιήσασθαι, καὶ οὐ λέγωμεν τὸ κύριον ὄνομα διὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ἀλλ' ἐκ τῶν συμβεβηκότων ὀνομάσωμεν αὐτὸν τὸν χαλκέα ἢ τὸν τέκτονα λέγοντες· εἰ δὲ σωματικὰ ἔχει πάθη, τὸν χωλὸν ἢ τὸν φαλακρὸν λέγοντες. καὶ πάλιν, διὰ μὲν λέξεως, Φοῖβε λέγει, ἀντὶ τοῦ Ἀπολλων· καὶ Ἐνοσίγαιε, ἀντὶ τοῦ Πόσειδον. διὰ δὲ φράσεως, οἷον, Αἰητοῦς καὶ Διὸς υἱός, ἀντὶ τοῦ Ἀπόλλων. Ἐνιοὶ δὲ τὴν ἔλλειψιν καὶ τὴν ἀντονομασίαν ὑποτάττουσι τῇ συνεκδοχῇ.

Εἰρωνεία ἐστὶ, λόγος διὰ τοῦ ἐναντίου μετὰ τινος ἡθικῆς ἀποκρίσεως δηλῶν τὸ ἐναντίον· ὥς Τηλέμαχος

1) Cod. λέγομεν.

2) Sic C. pro ὑπαί.

πρὸς ἓνα τῶν μνηστήρων φησὶν, Ἀντίνοε ἢ μεῦ καλὰ πα-
τὴρ ὥς κήδεαι υἱοῦ. οὐ γὰρ ὥς πατὴρ ὁ Ἀντίνοος ἐφρόν-
τιζεν αὐτοῦ· τούναντίον μὲν οὖν, ἐβούλετο αὐτὸν ἀποκτεῖ-
ναι. καὶ ὅταν ὁ Ὀρέστης φησὶ, Τυνδάρεως ὁ τὰς ἀρίστας
θυγατέρας σπείρας πατὴρ· ἡγουν τὰς κακίστας. Τῆς δὲ
εἰρωνείας, τὸ μὲν, ἐπὶ τὸν πέλας λέγεται· τὸ δὲ, ἐφ' ἡμῶν
αὐτῶν. τὸ μὲν οὖν ἐπὶ τὸν πέλας, καλεῖται μυκτηρισμὸς
καὶ χλευασμὸς· τὸ δὲ ἐφ' ἡμῶν, ἀστεϊσμός. ταύτη γὰρ
τῇ εἰρωνείᾳ χρῶνται οἱ ῥήτορες, ὥς ὅταν ἐπιγελῶν τις
καὶ ἕτερον, ἀντὶ τοῦ δεῖξαι φανερώς, ὅτι ψέγει αὐτὸν,
δοκῇ¹⁾ τοῖς λόγοις ἐπαινεῖν· καλὲ ἄνθρωπε, παῦσαι μου
κατηγορῶν· ἢ ὥς ὅταν θέλῃς δεῖξαι τινα μωρὸν, λέγεις
αὐτῷ, χαῖρε ὦ φρονιμώτατε ἀδελφέ· ὥσπερ καὶ ὁ ποι-
ητὴς εἰσάγει τὸν Ὀθρῦονέα μετὰ τὸ φονευθῆναι κατα-
γελῶμενον ὑπὸ τοῦ Ἰδομενῆος.

Σαρκασμὸς ἐστὶ σχῆμα χλευαστικόν, μέχρι τοῦ σεση-
ρέναι τοὺς ὀδόντας, καὶ παρεμφαίνειν ἄλογον ὑπουλόγητα·
ὅπερ ἦν εἰκὸς ποιῆσαι τὸν Ἀχιλλέα λέγοντα· τοῖς μὲν
ἔμπεδα κεῖται· ἐμεῦ δ' ἀπὸ μόνου Ἀχαιῶν εἴλετο.

Μυκτηρισμὸς ἐστὶ, τὸ μετὰ ποιᾶς κινήσεως καὶ συνα-
γωγῆς τῶν μυκτῆρων γενόμενον· ὥσπερ καὶ Μένανδρός
φησιν· οἱ δὲ πάλιν ἐπέμυξάν τινες, οὕτως εἰλήφασιν²⁾.

Χαριεντισμὸς ἐστὶ, λόγος εὐτράπελος, ἐν ᾧ διαχεῖται
ὁ τε λέγων καὶ ὁ ἀκούων. ἢ μάλα δὴ τινα Κύπριν Ἀχαιάδων.

Ἐπικερτόμησις ἐστὶν ἀλληγορία μετὰ χλευασμοῦ ἐκφε-
ρομένη ἐφ' ἡδονῇ τοῖς κατορθωθεῖσιν ὑπ' αὐτοῖς³⁾, οἷον,

1) C. δοκεῖ.

2) Locus hic Menandri,
nī fallor, adhuc incognitus.

3) In margine appositum
αὐτοῖς, cum in textu scriptum
sit αὐτῆς. Sequentes versus
ex II. II, 744. 745. et 750

paulo aliter hodie leguntur,
Servavi tamen lectionem no-
stri Cod. nisi quod in eo
etiam scribitur πόπποι, et
τρώεσι. ὅς pro ὡς scribae vi-
tium videtur.

τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη Πατρόκλης ἱππεὺς· ὦ πό-
ποι, ἥ μάλα ἐλαφρὸς ἀνὴρ, ὃς ῥεῖα κυβιστᾷ· ἥ ῥα καὶ
ἐν Τρώεσσι κυβιστητῆρες ἔασι.

Ἀστειῖσμός ἐστι, λόγος ἀφ' ἑαυτοῦ διασυρτικὸς γενόμενος· ὥς εἴ τις πλουτῶν λέγει, ἐγὼ δέ εἰμι πάντων πενέστατος· καὶ ὁ πάντας καταπαλαίων λέγει ὑπὸ πάντων πίπτειν. παρὰ δὲ Καλλιμάχῳ ἀστειῖζομένη ἡ ἐλαία φησὶν, ἐγὼ φαύλη πάντων τῶν δένδρων εἰμί¹). καλεῖται δὲ τοῦτο προσποιήσις.

Παροιμία ἐστὶ, λόγος εἰρημένος ἐν ἀρχῇ πρὸς ἕτερον, λεγόμενος δὲ ὑφ' ἡμῶν, κατὰ ἀνακύνκλησιν πρὸς τινὰ ὁμοθῶν· ὥς παρὰ Σαπφοῦ, μήτ' ἐμοὶ μέλι, μήτε μέλισσα²).

1) Videtur et hoc Callimachi ignotum.

2) In Cod. *μάλιστα*.

CAROLI BEIERI CONJECTURAE.

Pag. 22. lin. 11. leg. *προσπιλουμένης καὶ κυρτωμένης*. L. 13. *μηδ' ἀπτομένης*. L. 14. *μέσον τὸ δ τοῦ θ καὶ τ.* L. 15. *ἄκρας γλώττης προσπιλουμένης τοῖς ὀ;*

P. 33. l. 19. ἀλετριβανον, ὃ κ. ᾧ. L. 21. ante ἐν ἧ inserte καὶ ἄλινδθήθραν. Vid. Schol. ad Aristoph. *Nub.* 32. — Ib. l. 23. 24. ἀπὸ τοῦ ἁλομαί.

P. 34, n. 1. ἀρμαλιά leg. in Hesiodi *Opp. et Dier.* v. 767. (3.)
Theocrit. *Id.* XVI, 35.

P. 42. l. 14. 16. seq. 18. leg. ἀποκαταστακτικόν.

P. 51. *Εἰμαρμένη*. Eadem habet Suidas in voc.

P. 52. l. 2. ἐπὶ τοῦ νοῦ, L. 3. ante voc. συγκατάθεσις ponenda σύνεσις e l. 4. ubi parenthesis continuatur usque post ἐξῆς. Denique aut l. 3. παραδοχή aut l. 6. προσοχή corrupta est.

P. 61. l. 15. 16. *pro ei γὰρ τὸ leg. Κόρινθον* e Cicerone *pro leg. Man. 5, 11. de nat. Deor. III. 38, 91. ex.*

P. 68. l. 14, et p. 69. l. 11. ἀπενυχή.

P. 76. l. 9. et 8.^a ab ima bini habentur senarii tragici.

P. 77. l. 10. τὰ τ. ἀσελγῶντα Σόδομα τ. ἀ.

P. 78. l. 8. ab ima ὡς ὅταν τις (cf. p. 79. l. 5.) ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, μὰ. — Ib. l. 3. ab ima post οἷον item adde ὅταν τις.

P. 82. n. 3. in Homeri versibus mutationem ipsa metra repu-
diant.

P. 86. Callimachi istud fragmentum et alibi exstat.

Burkland 23

Manuel

Opuscula grammatica

Lipsia 1822

A.gr.b. 2329

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10236964-0